

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto
Informacijos ir komunikacijos katedra

Jurgita Račė

Tarptautinės komunikacijos neakivaizdinių magistro studijų programos studentė

**TARPKULTŪRINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS PRADINĖJE
MOKYKLOJE**

Magistro darbas

Vadovė: Doc. Dr. B. Grebliauskienė

Vilnius, 2010

Račė, Jurgita

Ra- 38 Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas pradinėje mokykloje: magistro darbas / Jurgita Račė; mokslinis vadovas Beata Grebliauskienė; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Informacijos ir komunikacijos katedra. - Vilnius, 2010. - 108 lap.:lent. - Mašinr. -Santr. angl. - Bibliogr.: - (35 pavad.).

008:373.3

Reikšminiai žodžiai: kompetencijos, struktūra, komunikavimas, komunikacija, kultūrų įvairovė, kultūros fondas, tarpkultūrinė komunikacija, kultūrinė sąveika, tarpasmeninė komunikacija, pradinis ugdymas, vadovėliai, mokymo priemonės, ES dokumentai, Bendrosios programos.

Magistro darbo *objektas* - Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas pradinėje mokykloje. Darbo *tikslas* - išanalizuoti pradinės mokyklos ugdymo turinį. **Hipotezė** - Tarpkultūrinei komunikavimo kompetencijai (TKK) skiriama mažai dėmesio pradiniam ugdyme. Tarpkultūrinės temos dažniausiai nagrinėjamos pasaulio pažinimo pamokose. *Uždaviniai:* Išsiaiškinti kompetencijos sąvoką; Išnagrinėti kompetencijos rūšis; Atskleisti pagrindinius tarpkultūrinės kompetencijos bruožus; Išnagrinėti tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo pradinėje mokykloje bruožus, raidą. Išanalizuoti tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo pradinėje mokykloje reikšmę ir specifiką; Metodai: mokslinės, metodinės literatūros analizė ir nagrinėjimas, mokslinių straipsnių nagrinėjimas, dokumentų analizė. Magistro darbe remiamasi Europos tarpkultūrinio bendravimo standartais, Bendrosiomis programomis ir išsilavinimo standartais, moksline ir metodine literatūra, straipsniais, W.B.Gudykunst Tarpkultūrinės komunikacijos modeliu (TKK). Darbas susideda iš trijų dalių, kurios pasiskirsčiusios į potemes. Darbe išsamiai analizuojama ir nagrinėjama kompetencijos sąvoka, tarpkultūrinio ugdymo bruožai, savybės, kompetencijos ugdymo reikšmė. Pasitelkus išanalizuotą metodinę ir mokslinę literatūrą buvo parengtos tyrimo lentelės pagal W.B.Gudykunst TKK modelio kriterijus. Tyrimo objektas - pradinio ugdymo 1- 4 klasių mokymo vadovėlių ugdymo turinys. Praktinėje dalyje analizuojami gauti rezultatai, pateikiama bendra pradinio ugdymo TKK temų statistika. Suformuluotos ir pateiktos išvados, pateiktas literatūros sąrašas ir priedai.

TURINYS

ĮVADAS	6
1. TARPKULTŪRINĖS KOMPETENCIJOS APIBRĖŽTIS	9
1.1. Kompetencijos sąvoka	9
1.2. Kompetencijų rūšys	12
1.3. Komunikacijos kompetencijos bruožai	13
1.4. Tarpkultūrinių kompetencijų modelis	15
1.5. Tarpkultūrinis bendravimas, jo reikšmė	18
2. TARPKULTŪRINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS PRADINĖJE MOKYKLOJE	23
2.1. Tarpkultūrinė kompetencija, jos sąvoka ES ir Lietuvos švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose	23
2.2. Tarpkultūrinės kompetencijos taikymas ugdymo programose	27
3. TARPKULTŪRINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS PRADINĖJE MOKYKLOJE: TYRIMAS	33
3.1. Tyrimo metodologija ir bazė	33
3.2. Tarpkultūrinės kompetencijos elementai pradinės ugdymo programos vadovėliuose: Tyrimo rezultatai	34
3.3. Tyrimo išvados	44
IŠVADOS	46
Multicultural competence in primary school (summary)	49
Bibliografinių nuorodų sąrašas	50
PRIEDAI	53
1 priedas. TKK elementai vadovėliuose 2003 – 2006 leidimo metais	54
2 priedas. TKK elementai vadovėliuose 2006 – 2009 leidimo metais	55
3 priedas. Vadovėliai ,dažniausiai naudojami 2009 - 2010 mokslo metais Vilniaus m. mokyklose.	56
4 priedas. B.Balčytis, R.Martinėnienė, A.Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematikos vadovėlis I klasei. Pirmoji knyga. Kaunas, 2005.	Error! Bookmark not defined.

- 5 priedas. V.Jonynienė. Mūsų pasaulis. Vadovėlis II klasei. 2 knyga. Kaunas, 2006. .... **Error! Bookmark not defined.**
- 6 priedas. V.Jonynienė. Mūsų pasaulis. Vadovėlis II klasei. 2 knyga. Kaunas, 2006. .... **Error! Bookmark not defined.**
- 7 priedas. V.Jonynienė. Mūsų pasaulis. Vadovėlis II klasei. 2 knyga. Kaunas, 2006. .... **Error! Bookmark not defined.**
- 8 priedas. Kiseliovai A.ir D. Matematikos pasaulyje. Matematikos vadovėlis 3 klasei. Antroji knyga. Alma littera.2006 ..... **Error! Bookmark not defined.**
- 9 priedas. Kiseliovai A.ir D. Matematikos pasaulyje. Matematikos vadovėlis 2 klasei. Antroji knyga. Alma littera.2006 ..... **Error! Bookmark not defined.**
- 10 priedas. Kiseliovai A.ir D. Matematikos pasaulyje. Matematikos vadovėlis 2 klasei. Antroji knyga. Alma littera.2006 ..... **Error! Bookmark not defined.**
- 11 priedas. Kiseliovai A.ir D. Matematikos pasaulyje. Matematikos vadovėlis 4 klasei. Antroji knyga. Alma littera.2006 ..... **Error! Bookmark not defined.**
- 12 priedas. Kiseliovai A.ir D. Matematikos pasaulyje. Matematikos vadovėlis 4 klasei. Antroji knyga. Alma littera.2006 ..... **Error! Bookmark not defined.**
- 13 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 2 klasei. Pirmoji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.**
- 14 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 2 klasei. Pirmoji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.**
- 15 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 2 klasei. Antroji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.**
- 16 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 2 klasei. Antroji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.**
- 17 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 3 klasei. Antroji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.**
- 18 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 3 klasei. Antroji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.**
- 19 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 3 klasei. Antroji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.**

- 20 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 3 klasei. Antroji knyga. Kaunas, 2006. . **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 21 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 4 klasei. Pirmoji knyga. Kaunas, 2006.. **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 22 priedas. R.Makarsaitė-Petkevičienė, V.Varnagirienė.Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Vadovėlis 4 klasei. Pirmoji knyga. Kaunas, 2006.. **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 23 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 24 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 25 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 26 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 27 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 28 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 29 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 30 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 31 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 32 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 33 priedas. Coralyn Bradshaw, Jill Hadfield. Excelent 1.Pupils book.3.Longman..... **Error! Bookmark not defined.Error! Bookmark not defined.**
- 34 priedas. Galiojantys bendrojo lavinimo dalykų vadovėliai 2009-2010 mokslo metais.....59

ĮVADAS

Dėl didėjančios migracijos Europos tautos vis dažniau susiduria su skirtingomis populiacijomis. Ko gero pirmą kartą šioms, tradiciškai emigracinėms, tautoms tenka susitaikyti su nauja, imigracinių tautų, tapatybe. Šis procesas įtakoja įvairias institucijas bei jų funkcijas visuomenėje. Itin pastebimi pokyčiai vyriausybės politikoje, teisėtvarkos ir švietimo srityse. Pastarojoje srityje Europoje jau senokai egzistuoja daugiakultūriškumas. Šiandieninėse klasėse susibūrę daug skirtingų kultūrų, kalbų, tautybių, religijų ir t.t.

Turime suprasti, kad Europa jau seniai daugiakultūriška ir migracija čia jokia naujiena. Deja, švietimo sistemos pernelyg lėtai taikėsi prie vis kintančios visuomenės. Dar ir dabar mokyklose dažnai į švietimą žiūrima per monokultūriškumo prizmę, kai, ignoruojant žmonijos skirtingumą, atsižvelgiama tik į daugumos kultūrą.

Savo krašto vertę, o kartu ir savo, kaip multikultūrinės asmenybės vertę jaunimui pajusti yra sudėtinga, kuomet pop kultūra dominuoja visose gyvenimo sferose. Puiki proga pažvelgti į savo kraštą kitos kultūros atstovų akimis yra labai naudinga, kadangi ilgametė tarptautinių projektų vykdymo patirtis įrodo, jog keliaudami ir rodydami savo kraštą kitų tautų atstovams ir

patys į jį pradedame žvelgti su didesne pagarba, unikalumo pajautimu, vertės suvokimu. Šiandienos jaunimas tolsta nuo protėvių tradicijų, papročių, jų kultūrinio ir etnografinio paveldo.

Pastaraisiais dešimtmečiais vis labiau kyla susidomėjimas skirtingų kultūrų komunikacija. Tą iš dalies verčia daryti kintanti visuomenė, rinka, pasaulis. Šios tendencijos suveda skirtingą kultūrinį pagrindą turinčius žmones, verčia pavienius individus įsigyventi į jiems nepažįstamą kalbos, papročių ir elgsenos terpę. Ši kaita skatina mokslininkus peržiūrėti šių dienų kultūrų komunikacijos specifiką ir problematiką: multikultūrinės visuomenės tapatumo paieškas, kultūrų komunikacijos ir nacionalinio tapatumo sankirčius, globalios ir lokalsios komunikacijos ypatumus, multikultūrinės visuomenės vertybes, tarpkultūrinius konfliktus, kultūrų komunikaciją internete, kultūrų komunikacijos mokymo (-si), skirtingų kultūrų ir lyčių komunikacijos ypatumus ir kt.

TYRIMO OBJEKTAS - pradinio ugdymo 1-4 klasių mokymo vadovėlių turinys.

DARBO TIKSLAS - išanalizuoti pradinės mokyklos ugdymo turinį.

UŽDAVINIAI:

1. Išsiaiškinti kompetencijos sąvoką.
2. Išnagrinėti kompetencijos rūšis.
3. Atskleisti pagrindinius tarpkultūrinės kompetencijos bruožus.
4. Išnagrinėti tarpkultūrinės kompetencijos modelį.
5. Atskleisti tarpkultūrinio bendravimo reikšmę.
6. Išanalizuoti tarpkultūrinės kompetencijos plėtojimą ES ir Lietuvos švietimo dokumentuose.
7. Išanalizuoti tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo pradinėje mokykloje reikšmę ir specifiką.

HIPOTEZĖ: Tarpkultūrinei komunikavimo kompetencijai (TKK) skiriama mažai dėmesio pradiniam ugdyme. Tarpkultūrinės temos dažniausiai nagrinėjamos pasaulio pažinimo pamokose.

TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS:

Magistro darbe remiamasi Europos tarpkultūrinio bendravimo standartais, Bendrosiomis programomis ir išsilavinimo standartais, mokslinė ir metodinė literatūra, straipsniais, W.B.Gudykunst Tarpkultūrinės komunikacijos modeliu.

TYRIMO METODAI: mokslinės, metodinės literatūros analizė ir nagrinėjimas, mokslinių straipsnių nagrinėjimas, dokumentų analizė, pradinio ugdymo programų, ES standartų, pradinio ugdymo vadovėlių nagrinėjimas.

DARBO STRUKTŪRA: Darbo apimtis puslapiai. Darbą sudaro įvadas, 3 skyriai, išvados, naudotos literatūros sąrašas (šaltiniai), 34 priedai.

Teorinėje darbo dalyje (pirmame ir antrame skyriuose) išsamiai analizuojama ir nagrinėjama kompetencijos sąvoka, tarpkultūrinio ugdymo bruožai, savybės, kompetencijos ugdymo reikšmė, analizuojami pradinio ugdymo vadovėliai, ugdymo tyrinys. Viso to pagrindu parengtas empirinis tyrimas - lentelės su kriterijais pagal W.B.Gudykunst TKK modelį, kuriomis remiantis buvo vykdomas tyrimas.

Trečioje darbo dalyje pateikiama tyrimo duomenų analizė, duomenys iliustruojami lentelėmis ir paveikslais.

1. TARPKULTŪRINĖS KOMPETENCIJOS APIBRĖŽTIS

1.1. Kompetencijos sąvoka

Kompetencija - tai žinių ir įgūdžių derinys bei sugebėjimas juos pritaikyti konkrečiomis aplinkybėmis. Tai vadybos funkcijų atlikimas, atsižvelgiant į aplinkos bei situacijos apribojimus. (Vadovavimo psichologija, p.165)

Kompetencijos sąvoka nurodo asmens sugebėjimą išlaikyti pusiausvyrą tarp kvalifikacijų ir specifinių socialinių sąlygų. Žmogus gerina kompetenciją visą gyvenimą, sąveikaudamas su kitais žmonėmis. Todėl kompetencija yra neatsiejama nuo darbo aplinkos ir žmonių santykių. Kompetencija yra tai, ką žmogus rodo, o ne ką turi. Kiekvienas pedagogas privalo plėtoti dalykines kompetencijas, viena iš tokių yra didaktinė kompetencija. Didaktinė kompetencija - tai mokytojo žinios, gebėjimai, vertybės, asmens savybės, sąlygojančios efektyvų ugdymą. Ši kompetencija yra vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių mokinių mokymosi motyvaciją ir rezultatus. Mokytojo didaktinė kompetencija nagrinėjama per pedagoginę ugdomąją jo veiklą pedagoginėje sistemoje. Mokytojas gali veikti labai skirtingai, akcentuodamas vieną iš trijų edukacinių paradigmu: poveikio, sąveikos ir mokymosi. Reikalavimai mokytojų didaktinei kompetencijai keičiasi kintant požiūriui į mokymo ir mokymosi prigimtį, santykių bei galimybes, taip pat kintant nacionaliniams švietimo tikslams. Dabartiniu metu pagrindiniuose švietimo dokumentuose, pabrėžiančiuose mokyklų veiklos ateities perspektyvas, orientuojamasi į mokymosi paradigma pagrįstą mokytojo veiklą. Tai įpareigoja sudaryti galimybes šią paradigmą įgyvendinti, pirmiausia - mokytojams nuolat atnaujinant ir plėtojant savo didaktinę kompetenciją.

Nuspręsti ar žmogus yra kompetetingas ar ne yra labai sudėtinga, kadangi tai kas yra kompetencija, labai priklauso ir nuo socialinės aplinkos lūkesčių, taigi kompetencija galima laikyti ypatingai priklausoma nuo konteksto. Pavyzdžiui, organizacijos kultūra, kurią sudaro tam tikros nusistovėjusios normos, vertybės, santykiai ir t.t. yra pagrindas organizacijos gebėjimams efektyviai taikyti turimą kompetenciją. Kitaip tariant, organizacijos kultūra leidžia efektyviai taikyti turimas kompetencijas, jeigu darbuotojų asmeninės vertybės, nuostatos, normos sutinka su organizacijos vertybių skale. Taigi, galime teigti, kad kompetencijos sąvoka yra multidimensinė ir reikalauja tolesnės konseptualizacijos. Kompetencija apima ne tik žinias ir sugebėjimus, bet ir požiūrius bei asmenines savybes/charakteristikas. Siekiant tiksliau apibrėžti kompetenciją būtina atsižvelgti ir į išorės lūkesčius. Galima pastebėti, jog vystantis visuomenei išorės lūkesčiai nuolat keičiasi, todėl ir kompetencijos suvokimas kito kartu su jais.

Taigi nežiūrint to, kad nemažai dėmesio akademinėje literatūroje buvo ir yra skiriama kompetencijos sąvokai, tačiau ji nėra pakankamai išanalizuota ir reikalauja tolesnės konseptualizacijos.

Detalizuojant kompetencijos sąvoką, svarbu pabrėžti, jog pirma, ją laiduojantys gebėjimai yra schemiškai susiję, antra, pastarųjų aibė, įvertinant veiklos pasaulio dinamiką, negali būti baigtinė. Taip pat būtina atkreipti dėmesį į dažnai vartojamą terminą gebėjimas, kurį L.Jovaiša (1989) apibrėžia kaip fizinę ar psichinę galią atlikti tam tikrą veiksmą, veiklą. Gebėjimo pedagoginis pagrindas, pasak L.Jovaišos, yra žinios, mokėjimai, įgūdžiai. Šio termino nevertėtų keisti labiau įprastu - įgūdžiai ar mokėjimai, nes tuomet neatskleidžiamas to gebėjimo struktūros sudėtingumas. (B.Grebliauskienė, 2002).

Sparčiai vystantis pasaulio šalims, didėja poreikis mokėti, žinoti kitas kalbas, domėtis kitomis kultūromis, keičiasi mokyklinė kasdienybė, kuomet tarp mokyklos bendruomenės narių galima išvysti kitų šalių atstovų. Klasėse daugėja kitataučių mokinių, kuriems taikomas vienas ir tas pats ugdymo turinys, kaip ir savo šalies tautiečiams. Labai aktualu, jog tarpkultūrinis ugdymas vyktų nuo pat ankstyvo laikotarpio, kuomet mokiniai turi galimybę susipažinti, atrasti, nagrinėti. Pedagogai turi tinkamai plėtoti mokinių tarpkultūrinio komunikavimo kompetenciją (TKK), integruodami tai į visus mokymo dalykus, parinkdami tinkamus metodus, būdus. Tačiau išskyla kliūčių, viena iš jų – mažas srautas informacijos apie TKK.

Kompetencijos apibrėžimas įvardija kompetenciją kaip gebėjimą sėkmingai įveikti iššūkius ir įgyvendinti užsibrėžtas užduotis (DeSeCo Symposium – Rychen, Salganik, 2002), tačiau siekiant apibrėžti pagrindines kompetencijas neišvengiamai susiduriama su apskritai visos visuomenės vertybėmis, žmogiškaisiais tikslais ir socio-ekonomine raida. Kompetencijos reiškia kompleksinę veiksmų sistemą, kuri apima ne tik žinias bei žinojimo gebėjimus, bet ir strategijas, žinomus šablonus, kuriems reikia pritaikyti žinias ir įgūdžius, atitinkamai emocijas ir nuostatas bei efektyvų šių kompetencijų valdymą (Weinert, 2001).

Labai svarbu išsiaiškinti sąvokos reikšmę, o kuri gali būti interpretuojama įvairiai. Kompetencija (lot. *competentia*) — tai funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą; kompetencija (lot. *competentia* — priklausomybė pagal teisę) 1. klausimų arba reiškinių sritis, su kuria kas gerai susipažinęs; 2. visuma kurio nors organo arba pareigūno teisių ir pareigų, nustatytų to organo statuto ar nuostatų (Tarpautinių žodžių žodynas (2001)); kompetencija paprastai gali būti suprantama, kaip žinios ir patirtis laike bei sveiko proto galia (Weinert, 2001); kompetencija (*competency*) – reiškia gebėjimo atlikti tam tikrą funkciją turėjimą; kompetencija (*competence*) – kompetentingumas, to gebėjimo raiška, kokybiškumas ir panaudojimas praktinėje veikloje (R. Laužackas, E. Stasiūnaitienė, M. Teresevičienė, 2005); kompetentingumas – gebėjimas atlikti veiksmus, efektyviai panaudoti savo pastangas. Šioje

sąvokoje pabrėžiamas pirminis gebėjimų, leidžiančių suprasti kvalifikacijos turėjimą, demonstravimas.

Kompetenciją sudaro iššūkis, užduotis ar veikla, kurie apibrėžia vidinę kompetencijos struktūrą, susidedančią iš susijusių požiūrių, vertybių, žinių ir įgūdžių, kartu sudarančių galimybę efektyviam veiksmui pasireikšti. Kompetencijos negali būti sulygintos su jų pažintiniais komponentais. Kompetencijų struktūrai, raidai ir vertinimui daro įtaką socialinis ir kultūrinis kontekstas, kuriame individai gyvena. Individo ir visuomenės ryšys yra dinamiškas ir nepastovus (DeSeCo Symposium – Rychen, Sagalnik, 2002).

Pagrindinės kompetencijos, tokios kaip: verslumas, kultūrinė kompetencija, komuniakavimas ir panašiai turi laiduoti mokymosi visą gyvenimą perspektyvą. Kompetencija įvardinama kaip perteikiamas daugiafunkcinis žinių, gebėjimų ir nuostatų derinys, būtinas visiems asmenims, kad galėtų siekti asmeninio pasitenkinimo ir augimo, įtraukimo ir darbingumo.

Galima sakyti, kad kompetencijos turi būti perduodamos ir pritaikomos daugelyje situacijų ir kontekstų, taip pat daugiafunkcinės, kad jomis naudojantis būtų galima siekti kelių tikslų ir atlikti įvairias užduotis. Kompetencijos yra būtina adekvačios individo saviraiškos gyvenime, darbe ir tolesnio mokymosi procese prielaida. Taip pat jos yra būtina išankstinė sąlyga siekiant trijų tikslų – asmeninio pasitenkinimo, įtraukimo ir darbingumo. Tai reiškia, kad kompetencijos turi suteikti žmogui galimybę pasiekti individualius gyvenimo tikslus, susijusius su jo pomėgiais, troškimais ir noru mokytis, taip pat leisti kiekvienam būti aktyviu visuomeninio gyvenimo piliečiu.

Kompetencijų sritys gali būti taikomos daugelyje įvairių ugdymo kontekstų. Tačiau visų kompetencijų ugdymas siejamas su asmeniniu pasitenkinimu ir augimu visą gyvenimą, įtraukimu ir darbingumu.

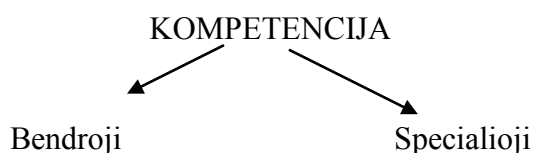
Apibendrinant kompetencijos sąmpratą, galima daryti išvadą, kad tik kompleksinis reiškinys, kurį mokymosi ir mokymosi tyrimo kontekste galima apibūdinti kaip susidedantį iš:

- Kompetencijos – kaip potencialios veiklos sąlyga. Ši potenciali veikla priklauso pačiam individui ir yra kiekvienos veiklos sąlyga. Kompetencija gali būti fiksuojama tiriant individo požiūrį į veiklą.
- Gebėjimų – kaip praktinės patirties šaltinio. Patirtis įgyjama individui veikiant pagal turimą potencialią ir reiškiasi veikloje. Gebėjimai gali būti fiksuojami tiriant individo veiklą.
- Kompetentingumo – kaip socialinio pripažinimo. Individas gali būti kompetentingas tik konkrečiame kontekste, kuriame jis veikia. Todėl individo

kompetentingumą galima fiksuoti tiriant veikėjo ir jo veiklą stebinčių žmonių požiūrį į veiklą.

1.2. Kompetencijų rūšys

Pagal P.Jucevičiienę, „Kompetencija - individo žinios, mokėjimai, įgūdžiai, požiūriai, asmeninės savybės bei vertybės, lemiančios jo kvalifikacijos raišką arba gebėjimą veikti.

Būtina pabrėžti, jog kompetencija (competence) gali būti traktuojama kaip visuma, o kitu atveju - yra kalbama apie kompetencijos (competencies) atskiras sudėtines dalis. Siekiant pagrįsti šį skirtumą, būtina remtis (Sandberg, 1994) kompetencijos kompetencijoje terminu, kuris parodo žmogaus ir jo veiklos santykį.

Bendrakultūrinė kompetencija - žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės, sąlygojančios sėkmingą žmogaus veiklą konkrečioje (-se) kultūroje (se).

Profesinė kompetencija - žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės reikalingos sėkmingai profesinei veiklai.

Bendrosios kompetencijos - žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės, reikalingos bet kuriai žmogaus veiklai ir galima perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą.

Perkeliamoji kompetencija - žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės, reikalingos bet kuriai žmogaus veiklai ir perkeliama iš vienos rūšies veiklos į kitą; perkeliama, pavyzdžiui komunikacinė kompetencija gali būti įvairių kitų veiklos kompetencijų sudedamoji dalis.

Komunikacinė kompetencija - tai žinios, gebėjimai, požiūriai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, kurios leidžia užtikrinti informacijos, susijusios su žmonių tarpusavio ryšiais, sėkmingą konstravimą, perdavimą ir interpretavimą. Tai itin aktuali kompetencija kasdieninėje mokytojo veikloje. (B.Grebliauskienė, 2002)

Pedagogai privalo plėtoti savo dalykines kompetencijas, išmanyti naujausius komunikavimo būdus, kaip perteikti žinias, lavinti požiūrį, gebėjimus, skatinti mokiniams suteikti kuo įvairesnės ir naudingesnės informacijos apie tarpusavio ryšius, žmonių bendravimą.

Komunikacinė kompetencija - tai gebėjimas naudotis Lm, L1, L2 kalbomis (klausymas, kalbėjimas, skaitymas, rašymas, mediacija) pagal ES, visuomenės, mokyklos ir besimokančiojo poreikius ir jo galimybes. Komunikacinė kompetencija - tai sudėtingas psichologinis, pedagoginis, socialinis, fiziologinis procesas, leidžiantis individui bendrauti, perteikti ir priimti informaciją (žodžiu, raštu, gestais, mimika), tapti pilnaverčiu informacinės bendruomenės, šios populiacijos, kultūros, verslo, gamybos nariu. Žodis komunikacija (lot. communicatio, -onis (communico) reiškia kvalifikuotai bendrauti (žodžiu, raštu). Gebėjimai komunikuoti - tai besimokančiojo vidinis motyvuotas aktyvumas, nuolatinės jo paieškos operatyviai sprendžiant iškylančias bendravimo metu problemas. Gebėjimo komunikuoti pagrindas - apibendrinta individo filologinė, kultūrinė, Lm, L1, L2 kalbų mokymosi patirtis. Kokios komunikacinės kompetencijos ypač svarbios siekiant labai gerai išmokti šią kalbą? Kaip rodo tyrimai, tikslinga išugdyti individo kalbinius gebėjimus, sukurti jo individualų bendravimo stilių, besimokančiojo kalbinės veiklos autonominio išmokimo (suvokimas, produkavimas, racionalus skaitymas, rišlus minčių reiškimas ir kt.) strategiją ir taktiką, gryniosios daugiakalbystės susidarymo pradus būdingus tam tikram komunikacinių kompetencijų modeliui.

1.3. Komunikacijos kompetencijos bruožai

Komunikacinė kompetencija - žinios, įgūdžiai ir gebėjimas suprasti ir kalbėti daugiau nei viena kalba bei gebėjimas išklaudyti pašnekovą, atsižvelgti į jo nuomonę (W.Hutmacher, 1996).

Pirmasis komunikacinės kompetencijos terminą pavartojo JAV sociolingvistas Dell H.Hymes (1972).

Žinios apie tinkamą turimos kalbinės kompetencijos vartojimą. Tai tam tikri situaciniai veiksniai (vieta, dalyviai, tikslai, pranešimo maniera), priemonės (komunikaciniai kanalai), normos (dalyvių elgsena), žanras.

Komunikacinės kompetencijos 6 sudedamosios dalys (subkompetencijos):

1. lingvistinė;
2. sociolingvistinė;
3. diskurso;
4. strateginė;
5. tarpkultūrinė;
6. socialinė.

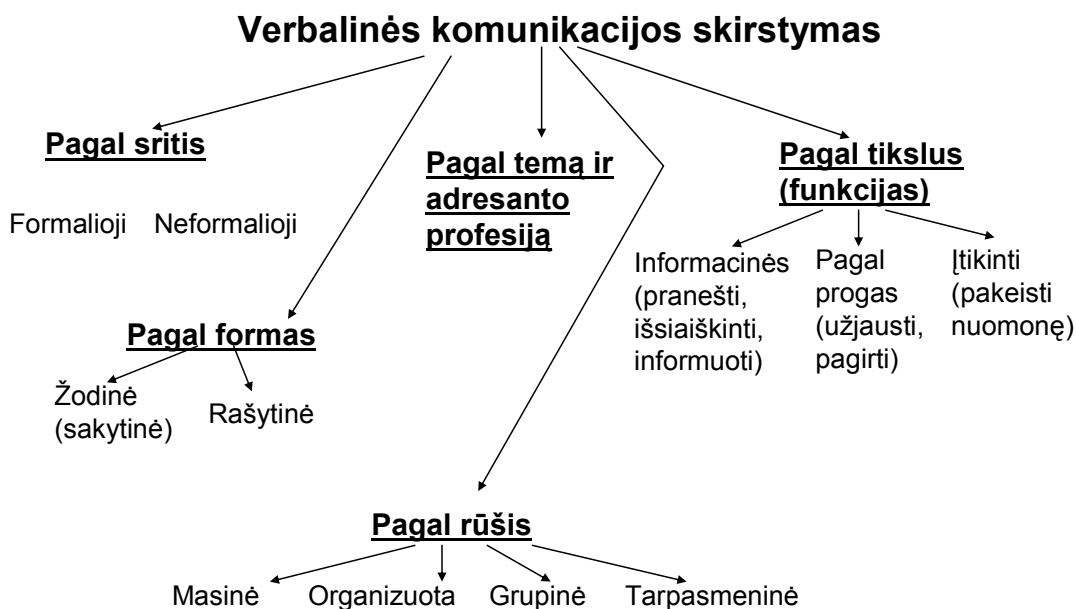
Plačiausiai nagrinėjama ir analizuojama šiame darbe yra tarpkultūrinė komunikavimo kompetencija (TKK). Visos komunikacinės kompetencijos sudedamosios dalys yra susijusios viena su kitomis.

Kaip kompetencijos elementai dažniausiai įvardinami: *žinios, įgūdžiai ir nuostatos* (Winterton, Delamare, Stringfellow (2006)).

Tarpkultūrinė kompetencija - tam tikrų komponentų rinkinys, kurį sudaro įvairios kilmės, įvairiai pasireiškiančios žinios, gebėjimai, savybės, nuostatos, veikiantys pažintinius ir elgsenos procesus tarpkultūriniame kontekste. Svarbu pabrėžti, jog TKK yra reikšminga kiekvienam individui. Šiuolaikinėje visuomenėje kiekvienas turi poreikį būti pripažintas ir išklaustas, norėdamas bendrauti žmogus turi prisitaikyti prie įvairių aplikybų, dažnai iškyla sunkumų susiduriant su kitų kultūrų atstovais, todėl svarbu plėtoti savo TKK, tačiau visa tai turėtų vykti nuo ankstyvo laikotarpio, tam turėtų pagelbėti ugdymo procesas.

Komunikavimas vyksta dviem svarbiais etapais, pirmiausiai – informacijos skleidimas arba pranešimas, o tuomet atgalinis ryšys – grįžtamasis ryšys. Visa tai labai svarbu mokymo procese, pedagogas turi pateikti informaciją taip, jog sulauktų atgalinio ryšio, grįžtamojo ryšio.

Kasdieninėje kalboje - „kompetentingas“ reiškia - „kvalifikuotas“ arba - „sugebąs“. Paprastai mes nejaučiame skirtumo tarp šių dviejų žodžių. Tačiau vadybos požiūriu kompetencija ir įgūdžiai, gebėjimai nėra tas pats. Kompetencija vadybine prasme, reiškia absoliutų sugebėjimą atlikti konkretų darbą pagal numatytus standartus. Kompetenciją galima apibrėžti kaip elgsenos repertuarą, leidžiantį konkrečioje organizacijoje adekvačiais būdais pasiekti efektyvumo siekiant strateginių organizacijos tikslų. Kitaip tariant, kompetencija reiškia būtinų darbo uždaviniui ar vaidmeniui atlikti mokėjimo, įgūdžių, žinių ir gebėjimo derinį.

2 pav. Verbalinės komunikacijos skirstymas

Šaltinis: B.Grebliauskienė. Komunikacinė kompetencija. Vilnius: Žara, 2002.

Labai svarbu žinoti kaip yra skirtstoma verbalinė komunikacija (paveikslas 2). Kaip matome 2 paveiksle, verbalinė komunikacija skirtstoma pagal sritis, pagal temas, formas, rūšis ir tikslus. Taigi TKK yra tiesiogiai susijusi su verbaline komunikacija, kadangi tiek viena, tiek kita yra perduodama žiniomis, informacijos srautu, kuris gali būti pateiktas žodiniu ar rašytiniu būdu.

1. Komunikacija yra svarbi kaip įrankis, leidžiantis mums perduoti informaciją bendraujant, arba kaip būdas priimti žinias.

1. Gebėjimas sėkmingai ir efektyviai komunikuoti visuomenėje daugeliu atvejų gali būti sėkmės garantas.

2. Komunikaciją reiktų nagrinėti kaip procesą, reikalingą socialinio gyvenimo analizei.

3. Nagrinėdami komunikaciją tarp žmonių, kalbame apie socialinio lygio komunikaciją arba socialinę komunikaciją.

Komunikacija - nenutrūkstamas, nebaigtinis ir integralus procesas. Priklausomai nuo požiūrio ir analizės aspekto galimos įvairios komunikacijos proceso tyrimų kryptys, traktuotės, taigi ir įvairios klasifikacijos. Pagal B.Grebliauskienę, „Komunikaciją galima skirstyti taip:

- Vidinę ir išorinę;
- Biologinę ir socialinę;
- Verbalinę ir neverbalinę;
- Rašytinę ir nerašytinę;
- Tikslinę ir netikslinę;
- Tarpasmeninę ir masinę.

1.4. Tarpkultūrinių kompetencijų modelis

W.B.Gudykunst, nagrinėjęs tarpkultūrinės komunikacijos kompetenciją (TKK) yra sudaręs modelį, pagal kurį siejami rezultatai atspindi modelio reikalavimus. W.B.Gudykunst buvo garsus žmogus, profesorius, nagrinėjęs tarpkultūrinio komunikavimo problemas. Vienas iš mokslininkų, rašiusių knygas šia tema. Jis parašė daugiau nei 28 knygas apie tarpkultūrinį bendravimą, komunikaciją, išleido daugiau nei 200 straipsnių susijusių su TKK.

Remiantis šiuo pateiktu modeliu bus nagrinėjamos ir analizuojamos pradinio ugdymo mokymo priemonės – 1-4 kl. vadovėliai.

Modelį sudaro keturios dalys:

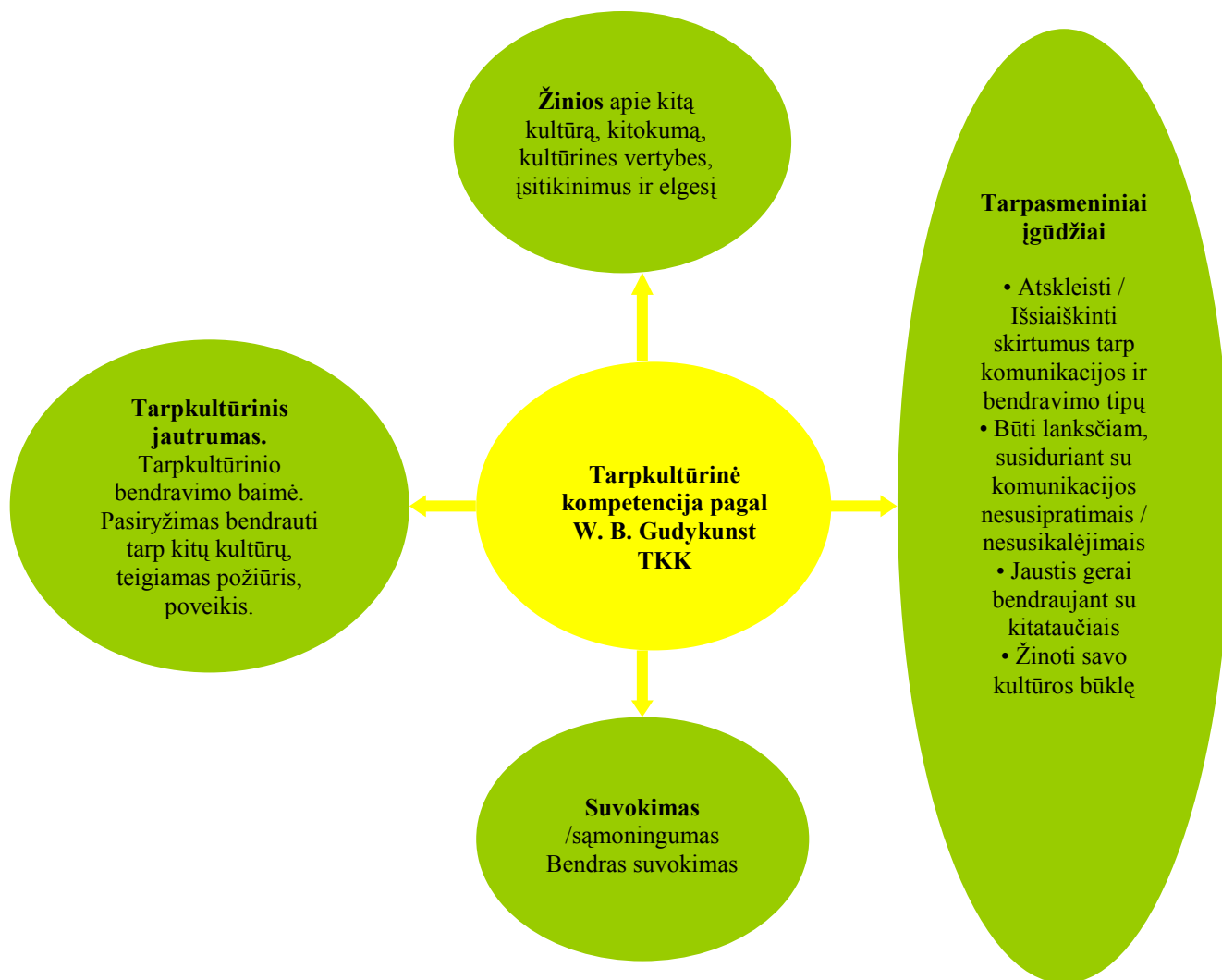
- Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus ir elgesį.
- Tarpkultūrinis jautrumas.

- Tarpasmeniniai įgūdžiai.
- Bendras suvokimas.

Pasak, W.B.Gudykunst, yra kelių rūšių žinių, reikalingų tarpkultūrinei komunikacijos kompetencijai (TKK). Svarbiausios žinios yra informacija apie socialines grupes ir kultūrą savoje šalyje, taip pat ir kaimyninių šalių. Kaip pavyzdį W.B.Gudykunst pateikia Japoniją. Japonijoje anglų kalba yra užsienio kalba, tai reiškia, kad studentai turi įgyti išsamių žinių apie įvairias kultūras ir šalis, kadangi anglų kalba yra tarptautinė kalba, vartojama visame pasaulyje. Ne visos reikalingos žinios turi būti suteiktos mokykloje, pamokų metu. Tam pasitelkiamos kitos priemonės: žiniasklaida, spauda, televizija, radijas, bendradarbiavimas su kitais žmonėmis. Labai svarbi yra žinių informacija apie savo ir draugų šalių socialines grupes ir kultūrą. Visos žinios nebūtinai turi būti surinktos iš užsienio kalbos mokymo kurso. Panašias žinias taip pat galima įgyti socialiniuose moksluose, medijoje, iš draugų, šeimos narių ir t.t. Tačiau medžiaga, naudojama užsienio kalbos pamokoms turėtų padėti plėtoti šias žinias, ir mokiniai turėtų būti skatinami susieti šias žinias su žiniomis apie savo kultūrą. Antrojo tipo žinios yra žinios apie visuomenės ir individualius bendravimo procesus visuomenės. Šios žinios yra būtinos TKK; jei besimokantieji puikiai kalba gramatiškai teisinga anglų kalba, tačiau neturi jokių žinių apie tarpusavio sąveikos procesus, procesų tarpusavio sąveikos žinių, tuomet komunikacija nenusisėks (patirs nesėkmę).

Tarpkultūrinių kompetencijų modelis

3 pav. Tarpkultūrinių kompetencijų modelis pagal W.B.Gudykunst. (Theorizing about Intercultural Communication. USA. 2005. psl. 7-12)

Tarpkultūrinis jautrumas skiriasi nuo žinių, kadangi jis visuomet sukasi aplink “aš”, padeda susivokti savyje ir giliau žvelgia į žmogaus tapatybę. Tarpkultūrinis jautrumas yra stiprinamas žiniomis, įgūdžiais, teigiamu požiūriu ir taip skatina vystytis ir tobulėti TKK. Įgūdžiai - gebėjimas interpretuoti kitos kultūros dokumentus ar renginius, juos paaiškinti ir panaudoti savo tikslams, gebėjimas įgyti naujas žinias apie kultūrą ir gebėjimas surinkta informacija pasinaudoti, požiūris ir įgūdžiai komunikuojant realiu laiku ir tarpusavio sąveika. Įgūdžiai reikalauja kompetencijos kalbos žiniose. Be to, nors analizės ir interpretacijos įgūdžiai yra būtini, kaip ir skirtingų susijusių kultūrų (įgūdžiai) ir sugebėjimas visas šias žinias ir įgūdžius panaudoti realiose situacijose praktikoje. Suvokimas nuo žinių skiriasi tuo, kad suvokimas yra apie tai, kas dedasi pasaulyje (apie kitus dalykus, kitus žmones, kitas mintis ir kt.) ir galų gale

padeda išsiaiškinti kas yra giliausiai artimas identiškumui. Suvokimą didina įgautos naujos žinios, teigiamas požiūris ir įgūdžiai, tuo pat metu tobulėja visi kiti įgūdžiai.

Visoje Europoje, neseniai atlikti užsienio kalbų mokymo tyrimai, sutelkė dėmesį į kultūrų aspektus. Komunikacinės kompetencijos sąvoka buvo pakeista į sąvoką "kultūrų bendravimo kompetencijos" (ICC). Ši sąvoka yra įtraukta į Europos Tarybą (tarptautinė įstaiga, kuri Europos sąjungos valstybėms narėms teikia švietimo politikos gaires), ir yra bene aiškiausiai aprašyta anglų kalba, pavadinimu "Mokant ir vertinant kultūrų komunikacinę kompetenciją", kuri buvo parašyta Europos Tarybos užsienio kalbų mokymams komiteto patarėjo M. Byram (1997). Iš esmės, ICC, reikalauja, kad besimokantieji įgytų žinias, įgūdžius, požiūrius ir kritišką kultūrinį suvokimą, būtiną tarpkultūriniam bendravimui.

1.5. Tarpkultūrinis bendravimas, jo reikšmė

Tarpkultūrinis bendravimas - tai komunikacija, vykstanti tarp skirtingų kultūrų asmenų, grupių ir organizacijų.

Kultūrinė įvairovė neišnyks, ji priverčia prisitaikyti daugelį skirtingo požiūrio žmonių, tarpkultūrinio bendravimo reikšmė teikia itin didelį vaidmenį visuomenės gyvenime. Bendraudamos kelios tautos susipažįsta su kitų tautų tradicijomis, kultūra, dažnai perpranta kitos tautos bendravimo ypatumus, tampa lengviau ne tik susikalbėti, bet ir prisitaikyti vieniems prie kitų. Tiek versle, tiek švietime ar kitoje sferoje ypač svarbus yra kontaktas, komandinis darbas. Dažnai komandą sudaro kitataučiai, kurie turi siekti vieno tikslo, jiems reikia išmokti tapti komanda, kuri dera ne tik norais, tikslais, bet ir panašiais siekiais, bei požiūriais. Jau senovės laikais vyko įvairiausi mainai, kuriuose vyko tarpkultūrinis bendravimas. Todėl galima sakyti, jog sąvoka „Tarpkultūrinis bendravimas“ nėra nauja, ji atsiradusi dar tais laikais, kuomet vyko karai, mūšiai. Tarpkultūrinis bendravimas susijęs su kultūrų pažinimu. Tačiau dažnai tarpkultūriniame bendravime atsiranda trukdžių, kitaip vadinamų „barjerai“, tai skirtingos vertybių sistemos, socialiniai veiksniai: taisyklės, neverbalinė kūno kalba, sampratos ir t.t.

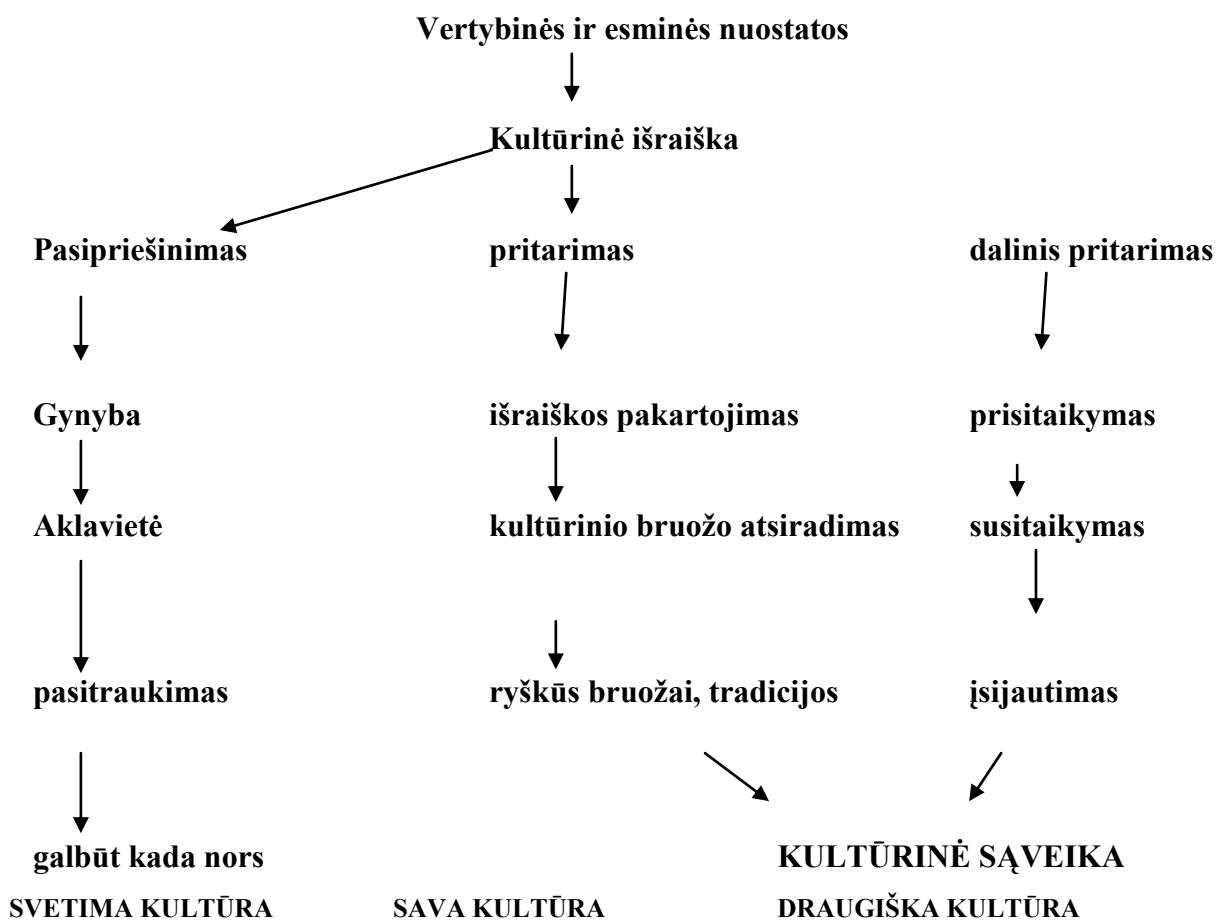
Komunikacijos procesas užima labai svarbią vietą visų žmonių gyvenime, kadangi šiuo procesu realizuojami žmoniškieji santykiai. Bendraudami mes praleidžiame daug laiko ir dažnai net nesusimąstome, jog tai ne visada vyksta tinkamai ir efektyviai. Komunikacija yra platesnė sąvoka, nei tik dalijimasis mintimis, jausmais, ketinimais. Efektyvi komunikacija vyks tada, kai žmogus, priimantis informaciją, ją priima tokią, kokia ji buvo perduota, neiškraipytą. Kiekvieną ugdomąją veiklą sudaro kartu besimokantys ir tam tikrų tikslų siekiantys žmonės. Jų darbo kokybė ir rezultatai labai didele dalimi priklauso nuo sklandaus komunikacijos proceso organizacijoje. Komunikacija yra gija, jungianti visas svarbiausiais valdymo proceso dalis:

planavimą, organizavimą, valdymą ir kontrolę. Ugdomoji veikla be komunikacijos yra neįmanoma. Pedagogo darbas apima dvi savo pobūdžiu labai skirtingas dalis: sprendimą ir užtikrinimą, kad tas sprendimas būtų jo pavaldinių įgyvendintas. Abi šias grandis jungia trečioji, ypatingai svarbi vadovo darbe, grandis - komunikacija. Komunikacijos proceso kelyje slypi daug kliūčių, trukdančių efektyviai keistis informacija pradedant informacijos atsiradimu ir kodavimu, baigiant grįžtamo ryšio užtikrinimu. Tarpkultūrinės komunikacijos tikslai: istorinė perspektyva. Tarpkultūrinės komunikacijos disciplinos pradininkas E.T.Hall.

Kaip teigia R.D.Lewis, “kultūrų įvairovė neišnyks nei ryt, nei poryt, ir tikėdamiesi savitarpio supratimo mes iš anksto negalėsime numatyti savo taktikos. Kultūrų įvairovė turi savo lobių, kuriuos atskleidę gautume neįkainojamos naudos: įgytume platesnį akiratį, o mūsų veikla ir strategija nešėtų didesnę pelną” .

Šalyse gyvena vis daugiau įvairių tautybių žmonių, todėl labai svarbu mokėti palaikyti ryšį tarp kitų šalių, su kitų šalių atstovais. Veiksminga turėti žinių apie kitų kultūrų pagrindinius bruožus, kurie neretai gali padėti sumažinti nemalonus netikėtumus, žinios padės sėkmingai bendrauti su kitų tautų atstovais.

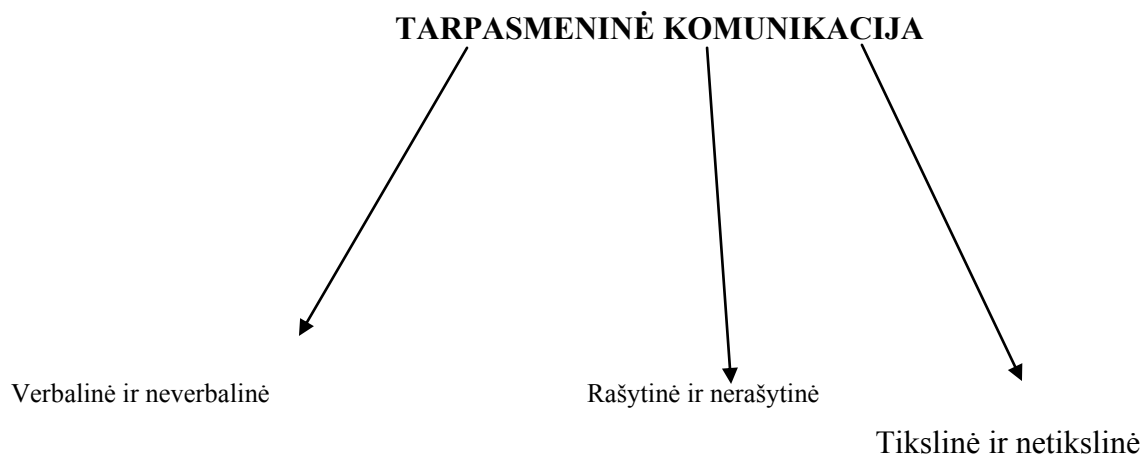
Labai svarbų vaidmenį atlieka kultūrinė sąveika su kitų šalių atstovais. R.D.Lewis pateikė tokią schemą, kurioje vaizduojama kultūrinė sąveika.

4 pav. Vertybines ir esmines nuostatos

Šaltinis: R.D.Lewis. Kaip sėkmingai bendrauti su kitų tautų ir kultūrų atstovais. Vilnius, 2002.

Taigi, galima teigti, jog kultūrinė sąveika arba bendravimas su kitataučiais turi bendrą sistemą, išraiškas, procesas vyksta vienodai, siekiama bendro vieningo tikslo. TKK ir pateiktos vertybinės esminės nuostatos turi daug bendra, kadangi pažindami kitų šalių kultūras, bruožus, mokėdami prisitaikyti, susitaikyti skatiname bendradarbiavimą, komunikacijos plėtojimą, pažinimą. Lietuvoje, aukštojo mokslo įstaigose dėstomas dalykas - Tarpkultūrinė komunikacija ir vadyba. Tarpkultūrinės komunikacijos programa glaudžiai siejasi su žmogaus asmeninėmis savybėmis, elgesiu, kuriuo galima išmokyti laviruoti (keistis, jei reikia; stiprinti vienus ar kitus asmeninius bruožus). Mokymų metu suvokiant skirtingas kultūras, jų skirtumus ir modelius, bandysime suvokti ir save bei savo vaidmenį visuomenėje. Tik matydami abi svarstyklių puses: save ir kitą kultūrą, sugebėsime efektyviai, draugiškai bendrauti ir bendradarbiauti su skirtingomis kultūromis. Kaip teigiama B.Grebliauskienės knygoje “Komunikacinė kompetencija”, “dėl technologijų ir organizacijų kaitos stebima dar viena socialinių įtampų sritis. Daugėja žmonių, kurie naudodami naujausias komunikacines technologijas, dirba namie. Jiems būtini tik tam tikri komunikaciniai mokėjimai, pvz: jiems reikia mokėti vieną ar kelias užsienio kalbas, gebėti naudotis kompiuterinėmis programomis. Kita vertus, viena iš organizavimo naujovių yra projektų komandos, kurios prisiima atsakomybę už tam tikras, dažnai neilgalaiques užduotis. Žmogui tenka dirbti kaskart su naujais komandos nariais, atlikti vis naujas užduotis, reikalaujančias naujų įgūdžių ir galbūt atrasti naują kelią, idėją, ryšius, įgyti naują patirtį. Tokioje situacijoje asmens tapatybės, savojo “aš” suvokimas tarpasmeninių santykių bei konfliktų klausimas gali tapti esminis”.

5 pav. Tarpasmeninė komunikacija

Verbalinė ir neverbalinė - verbalinė komunikacija apima - informacinį elgesį, kai žodžiai vartojami kaip simboliai mintims išreikšti. Toks elgesys būdingas tik žmogui. Neverbalinė komunikacija - apima visas kitas informacijos perdavimo formas- tiek biologinio, tiek socialinio lygmens: kodavimas cheminių elementų jungimosi kombinacijoms, kodavimas impulsais, ženklų kalba, veikslių kalba, išvaizda, erdvės sutvarkymas, laiko sutvarkymas ir t.t.

Rašytinė ir nerašytinė komunikacija - rašytinei komunikacijai priskiriama komunikacija, kai informacijai koduoti vartojamas raštas. Komunikacija kitais kodavimo būdais vadinama nerašytine komunikacija.

Tikslinė ir netikslinė komunikacija - atsižvelgiant į tai ar komunikacija perduodama ir pateikiama tiksliai ar netiksliai, skiriama tikslinė ir netikslinė komunikacija. Anot W.B.Gudykunst (2005), teigiama, jog visos teorijos apie komunikaciją atsirado Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Apie Tarpkultūrinės komunikacijos teoriją buvo pradėta kalbėti prieš 20 metų, kai du autoriai užsiminė apie komunikavimą. Tai buvo W.B.Gudykunst ir Nishida.

Tarpkultūrinė komunikacija sparčiai intensyvėja, jei anksčiau laikas nuo laiko žmonės susitikdavo su kitų kultūrų atstovais, tai dabar labai dažnai patys mes važiuojame tiek pasisvečiuoti, tiek dirbti, arba emigrantai dirba mūsų šalyse. Todėl tarpkultūrinė komunikacija natūraliai prašosi į žmonių gyvenimą ir palaipsniui ji tampa privalumu, komunikuojant su kitataučiais.

Taigi, labai svarbu pabrėžti, jog TKK yra ne tik sparčiai besivystanti ir plėtojama sritis, bet taip pat ir labai svarbi bei naudinga ugdymo procese. Kaip minėta 5 paveiksle, Tarpasmeninė komunikacija skiriama į daugelį rūšių. Kiekvienam individui svarbios kompetencijos, jų plėtojimas, didelę reikšmę turi ir tarpkultūrinis bendravimas. Individas turi taikytis ne tik biologiškai, bet ir derintis socialiai, kadangi daugelis veiksnių ir aplinkybių lemia tarsi priverstinę, reikalingą, privalomą tarpkultūrinės komunikacijos kompetencijos plėtojimą. Pirmiausiai veiksmas, procesas pradedamas nuo individo, jo noro ir poreikio, tik tuomet TKK gali būti plėtojama ir toliau. Individas skatinamas, motyvuojamas tam tikrais metodais, būdais pažinti, suprasti, mokėti.

Vilniaus mieste buvo atlikti tyrimai, kuriais siekta sužinoti kokius prioritetus teikia žmonės komunikavimo kompetencijai. Rezultatai teigia, jog dauguma respondentų akcentuoja komunikavimo svarbą, kaip naudingumą ateities studijoms, gyvenimui, kasdieniam bendravimui su kitų kultūrų ir šalių gyventojais. Pasak respondentų, šiuolaikinėje visuomenėje negalima išsiversti be gerų užsienio kalbos ir kitų komuniakcinių žinių. Komunikavimas su kitataučiais suteikia daugiau galimybių kitose Europos šalyse gauti reikiamos informacijos ar gauti norimą darbą, studijas.

Komunikacija intensyveja dėl technologinių naujovių, visuomenės augimo, bendravimo ir žmonių poreikių. Su pačia TKK galima susidurti ir susipažinti net ir nekeliaujant, užtenka pavartyti spaudą, sekti žiniasklaidą, renginius ir kitą veiklą, visur aktyviai skatinamas tarpkultūrinis bendravimas. Ne išimtis ir aukštosiose mokyklose vykdomos mainų programos, kuomet vienas iš tokių programų tikslų yra tarpkultūrinis bendravimas ir bendradarbiavimas. Vis dažniau mokyklose įvedami projektai, susiję su kitomis kultūromis, jų pažinimu. Labai svarbu, tai, jog nuo mažens žmogus turi būti ruošiamas švietimo sistemoje susitikti su kitos tautybės, kultūros žmonėmis. Būtų motyvuojamas ir skatinamas pažinti kitas kultūras, kultūrų ypatybes, bendravimo taisykles, mokytis prisitaikyti prie kitataučių. Todėl didžiulis pagrindas turi būti suteikiamas ir skatinamas nuo mokyklinio amžiaus, kuomet asmenybės ugdymas yra labai svarbus veiksnys, formuojant visavertį, aktyvų visuomenės plietį, narį, gebantį komunikuoti, bendrauti, pažinti, vertinti ir t.t.

2. TARPKULTŪRINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS PRADINĖJE MOKYKLOJE

2.1. Tarpkultūrinė kompetencija, jos sąvoka ES ir Lietuvos švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose

Šiuolaikinėje visuomenėje dauguma žmonių pakliūna į tarptautinę komunikaciją. Kaip jau minėta pradžioje, aktyvus gyvenimo tempas priverčia žmones taikytis prie naujovių, ES standartų. Pagal ES standartus, galima sakyti, jog kiekvienas išsilavinęs pilietis privalo žinoti ir mokėti bent kelias kalbas, turėti minimalius jos pradmenis. Ne veltui, darbdaviai priimdami darbuotojus darbui atsižvelgia į kalbų žinojimą ir mokėjimą. Visuomenė sparčiai vystosi, švietimo sistemose atsiranda naujovių, vyksta įvairios mainų programos, klasėse galima sutikti ne tik lietuvių, bet ir kitataučių. Vis dažniau kitataučiai įleidžia šaknis, kuria verslą, organizuoja darbus. Natūraliai įvedamas tarpkultūrinis komunikavimas, kompetencija yra tarsi privalumas.

Lietuvoje, keičiantis visuomenei, sulaukiant vis daugiau emigrantų iš kitų šalių, tarpkultūrinis bendravimas ir komunikavimas yra aktualus dalykas, kuris pastebimas mokymo programose, išskiriant kompetencijas, kaip reikalingas kiekvienam, todėl Lietuvos švietimo pagrindinis dokumentas, reglamentuojantis ugdymo veiklą ir turinį - Bendrosios programos ir Išsilavinimo standartai (2008), teigia, jog vienas iš pradinio ugdymo uždavinių yra - „3.1.3. Padėti išsiugdyti asmens kompetencijoms būtinus įgūdžius, gebėjimus ir vertybines nuostatas.“ Apie kompetencijos rūšis jau kalbėjome pirmoje darbo dalyje. Viena iš kompetencijų yra - bendravimas ir bendradarbiavimas, į kurį įeina ir tarpkultūrinis bendravimas. Pradinio ugdymo bendroji programa teikia galimybių įgyvendinti *Integruojamųjų programų* gaires: ugdyti mokinių mokėjimo mokytis, komunikavimo, darnaus vystymosi, kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencijų pradmenis (2006). Šios esminės ES švietimo dokumentuose akcentuojamos kompetencijos ugdomos per visų dalykų pamokas. Siekdami ugdyti bendrąsias kompetencijas ir įgyvendinti integruojamosiose programose iškeltus tikslus, mokytojai turėtų vadovautis „Bendrųjų kompetencijų ugdymo“ dokumentu bei jo priedais. Pradinio ugdymo sėkmė priklauso nuo daugelio veiksnių, vienas iš veiksnių yra mokytojas, kuris turi gebėti sudaryti mokiniams palankias sąlygas perimti visuotines vertybes ir kultūrinius pagrindus.

ES dokumentai pabrėžia, kad spartūs gyvenimo pokyčiai priklauso nuo aukštos kokybės žinių, gebėjimų ir kompetencijų raidos individo, vietiniame ir nacionaliniame lygmenyse. Tai keičia ugdymo sistemos akcentus: pereinama nuo svarbios įgyti žinių akcentavimo prie kompetencijų ugdymo. ES švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose kompetencija suprantama kaip bendra jungiamoji koncepcija, o gebėjimai ir kvalifikacija yra šios sąvokos sudedamosios dalys (European Commission. Implementation of „Education and training work programme.) Kompetencijos sąvoka siejama su holistiškai suprantamu asmens potencialu ir

galimybėmis taikyti kintamus ir tikslingus gebėjimus, remiantis žiniomis ir patirtimi. Ji susideda iš kognityviosios ir metakognityviosios dimensijų. ES švietimo dokumentuose išskiriamos šios pagrindinės kompetencijos: komunikavimas gimtąja kalba, komunikavimas užsienio kalba, matematinis raštingumas bei pagrindinės gamtos mokslų ir technologijų kompetencijos, informaciniai ir komunikaciniai gebėjimai, mokymasis mokytis, tarpasmeniniai ir pilietiniai gebėjimai, verslumas ir kultūrinė kompetencija. Pagrindinės kompetencijos turi laiduoti mokymosi visą gyvenimą perspektyvą. Taigi kompetencija yra perteikiamas daugiafunkcinis žinių, gebėjimų ir nuostatų derinys, būtinas visiems asmenims, kad galėtų siekti asmeninio pasitenkinimo ir ir augimo, įtraukimo ir darbingumo. Kompetencijų apibrėžtis priklauso nuo visuomenėje gyvuojančių bendrųjų vizijų ir vertybių, įgalinčių užtikrinti sėkmingą individo gyvenimą ir visuomenės gerovę. Naujausiuose Lietuvos švietimo dokumentuose kompetencijos sąvoka apibrėžiama remiantis ES švietimo dokumentais. Kompetencija apibūdinama kaip „žinių, gebėjimų, nuostatų visuma, įgalinanti kelti prasmingus tikslus, bei jų siekti, mokytis visą gyvenimą, būti aktyviu piliečiu ir dalyvauti visuomenės gyvenime, susirasti tinkamą darbą. Kompetencijos samprata nusako svarbiausius šiuolaikinio švietimo uždavinius - rengti besimokančiuosius ryžtingai ir tikslingai pritaikyti įgytus gebėjimus, žinias bei patirtį gyvenime, profesinėje veikloje ir nuolat mokantis“ (Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai, 2003, p.8).

Greitinant ES ir Lietuvos dokumentuose apibrėžtas kompetencijos sampratas išskirtini svarbiausi aspektai: struktūra, ryšys su patirtimi, asmeninis potencialas, socialinis aspektas, kognityvusis ir metakognityvusis aspektai, kompetencijų reikšmingumas ir tikslai. Apibendrinant, galiam teigti, kad Europos Sąjungos ir Lietuvos švietimo dokumentuose kompetencijos samprata sutampa šiais aspektais:

- įvardijami tie patys struktūriniai elementai: žinios, gebėjimai, vertybinės nuostatos;
- išryškinama kompetencijų svarba mokymuisi visą gyvenimą, dalyvavimui visuomenės gyvenime ir tinkamo darbo radimui;
- pabrėžiamas socialinis aspektas, t.y. orientacija į aktualias visuomenės gyvenimo reikmes.

Kaip matyti pateiktoje lyginamojoje ES ir Lietuvos švietimo dokumentų lentelėje (žiūrėti 1 lentelė), išryškėja šie kompetencijos sampratos skirtumai:

- ES dokumentai išskiria ir pabrėžia kognityviają ir metakognityviają kompetencijų dimensijas;
- ES dokumentai išryškina polinkių, talentų, gabumų ir patirties svarbą į kompetencijas orientuotam ugdymui.

1 lentelė. Lyginamoji aspektinė kompetencijos sampratos ES ir Lietuvos švietimo dokumentuose analizė

1 lentelė. *Lyginamoji aspektinė kompetencijos sampratos ES ir Lietuvos švietimo dokumentuose analizė*

Kompetencijos samprata ES švietimo dokumentuose	Išskiriami aspektai	Kompetencijos samprata Lietuvos švietimo dokumentuose
Kompetencija suvokiama kaip gebėjimų, žinių, polinkių (talentų) ir nuostatų derinys	Struktūra	Kompetencija suvokiama kaip žinių, gebėjimų ir nuostatų visuma, įgalinanti kelti prasmingus tikslus ir jų siekti
Kompetencija apima polinkį mokytis ir patirtį	Ryšys su patirtimi	–
Kompetencija suvokiama kaip bendra jungiamoji koncepcija, o gebėjimai ir kvalifikacija laikomi šios sąvokos sudedamosiomis dalimis	Struktūra	Kompetencijos ugdymas laikomas vientisu procesu
Kompetencija siejama su holistiškai suprantamu asmens potencialu bei galimybėmis pritaikyti kintamus ir tikslingus gebėjimus remiantis žiniomis ir patirtimi	Asmeninis potencialas	–
Kompetencija apibrėžiama pasitelkiant į poreikius orientuotą, funkcinį aspektą: ji yra gebėjimas atitikti poreikius arba sėkmingai atlikti užduotį	Socialinis aspektas	Orientacija į aktualias gyvenimo visuomenėje reikmes
Kompetencija sudaryta iš kognityviosios ir metakognityviosios dimensijų	Kognityvusis ir metakognityvusis aspektas	–
Pagrindinių kompetencijų tikslai: 1) suteikimas žmogui galimybės pasiekti asmeninius gyvenimo tikslus, susijusius su jo pomėgiais, troškimais ir noru mokytis visą gyvenimą; 2) įtraukimas – pagrindinės kompetencijos turi leisti kiekvienam būti aktyviu visuomeninio gyvenimo piliečiu; 3) darbingumas – kiekvieno žmogaus galimybė gauti tinkamą darbą darbo rinkoje, asmeninis pasitenkinimas ir augimas visą gyvenimą.	Kompetencijų reikšmingumas ir tikslai	Kompetencijų ugdymo tikslai: 1) mokytis visą gyvenimą; 2) būti aktyviu piliečiu, dalyvauti visuomenės gyvenime; 3) susirasti tinkamą darbą.

Šaltinis: Kompetencijomis grįsto ugdymo prielaidos Vilniaus mokyklose. Mokyklų tobulinimo centras, Vilnius, 2008

Taigi, išanalizavus ES ir Lietuvos švietimo dokumentus, galima teigti, jog kompetencijų ugdymas ir tobulinimas yra labai svarbus veiksnys, turintis daug reikšmės tarpkultūriniame bendravime. Tiek ES standartai, tiek Lietuvos švietimo sistemos dokumentai kalba apie kompetencijas, todėl galima remtis reikalaujamais standartais.

Kaip teigiama Lietuvos Kalbų mokymo apraše (2003), Lietuvoje yra svarbių tautinių mažumų, todėl turi būti įgyvendinamos priemonės mažumų kalboms, tradicijoms gerbti ir išsaugoti. Todėl natūraliai iškyla reikmė plėtoti TKK pradiniam ugdyme.

2004 m. – 2005 m. Lietuvos nacionalinė komisija UNESCO vykdė projektą „Tarpkultūrinis mokymasis Lietuvos mokyklose“, kuriame dalyvavo mokytojai ir socialiniai pedagogai, dirbantys mokyklose ir turintys šiek tiek patirties įgyvendinant tarpkultūrinius projektus ar/ir motyvuoti įgyvendinti papildomo ugdymo modulį savo mokykloje ir taip skleisti tarpkultūrinės vertybes savo kolegų ir mokinių tarpe. Jaunimo darbuotojai, dirbantys vietos (jaunimo) nevyriausybinėse organizacijose, turintys patirties tarpkultūriniame mokymesi ir norintys kurti įgyvendinti bendrus projektus kartu su mokyklomis, esančiomis jų kaimynystėje. Mokiniai, besimokantys mokyklose, motyvuoti aktyviai dalyvauti kuriant ir įgyvendinant tarpkultūrinio mokymosi modulį mokyklose. Projektu siekiama stiprinti Lietuvos mokyklų gebėjimus skleisti tarpkultūrinės vertybes ir sudaryti galimybes mokytojams/socialiniams pedagogams/jaunimo darbuotojams ir mokiniams įgyti kompetencijas įgyvendinant tarpkultūrinio mokymosi modulį. Tikslas buvo pasiektas per:

- mokytojų/socialinių pedagogų/jaunimo darbuotojų darbo kokybės gerinimą įkvepiant juos ir skatinant jų prisidėjimą prie tarpkultūrinės dimensijos stiprinimo mokyklos programoje ir (jaunimo) NVO veikloje bei bendradarbiavimo tarp mokyklos ir (jaunimo) NVO stiprinimo;
- mokytojų/socialinių pedagogų/jaunimo darbuotojų ir mokinių tarpkultūrinės kompetencijos įgijimą bei tarpkultūrinių/tarptautinių projektų vadybos kompetencijos įgijimą sudarant galimybes pritaikyti žinias ir įgūdžius praktikoje.

Bandomuoju projektu buvo siekiama iki 2006 m. integruoti tarpkultūrinio mokymosi modulį į Lietuvos mokyklų programą. Projektas buvo stipriai remiamas tarpkultūrinėmis vertybėmis ir vertybėmis, siejamomis su humanistiniu požiūriu į neformalų ugdymą. Pagrindiniai tarpkultūrinio mokymo(si) principai yra empatija santykiuose su mokiniais; tarpkultūrinių situacijų interpretacija, paremta tolerancijos ir pagarbos vertybėmis; tolerancija nuomonei ir skirtingų požiūrių skatinimas, ir galiausiai, atvirumas asmeniniam supratimui ir sąžiningumas turimoms žinioms (mokymasis naujų dalykų iš mokinių, klaidų pripažinimas ir

pan.).Projektas buvo įgyvendinamas dviem etapais. Projekto metu vyko nuolatinis įvertinimas, kuriuo buvo siekiama užtikrinti vykdomos veiklos kokybę. Vyko bendras įvertinimo seminaras visoms dalyvavusioms mokykloms kartu, kurio metu buvo: aptariama praktinė tarpkultūrinio modulio įgyvendinimo patirtis, identifikuojamos stipriosios ir silpnosios modulio pusės, įvertinama naudota metodika ir nauda mokiniams; įvertinamas poveikis ateities veiklai tarpkultūrinio mokymosi srityje, poveikis asmeniniam augimui, mokyklų ir (jaunimo) NVO stiprėjimui ir pasikeitimai artimiausioje aplinkoje; aptiriamos galimybės ir kliūtis adaptuoti tarpkultūrinio mokymosi modulį ir kitos Lietuvos mokyklose;

TKK sąvoka ir aspektai yra žinomi, nagrinėjami švietimo ir kituose svrabiuose dokumentuose, tačiau ne visuomet tiesiogiai apie tai užsimenama, TKK yra integruojamas kaip naujas dalykas.

Praeityje švietimas buvo lygiateisiškai užtikrintas visiems, mokykla visiems, propaguojant teisingumą, mažinti skirtumus, siekiant socialinės integracijos. Tarpkultūriniai principai yra nukreipti į atvirumą kitiems, aktyvią pagarbą skirtumams, abipusį supratimą, aktyvią toleranciją, kultūros dabarties įteisinimą, lygių galimybių suteikimą, kovą su diskriminacija. Kaip teigiama knygoje „Tarpkultūrinis mokymasis”, pagrindinis tarpkultūrinio švietimo tikslas yra skatinti ir ugdyti sugebėjimą sąveikauti ir komunikuoti tarp moksleivių ir juos supančios aplinkos.

2.2. Tarpkultūrinės kompetencijos taikymas ugdymo programose

LIETUVIŲ KALBA. Lietuvių kalbos kaip gimtosios paskirtis ugdymo(si) procese yra ypatinga - ji ne tik dalykas, kurio mokoma(si), bet ir priemonė kitiems dalykams mokytis. Kalbiniai gebėjimai ir įgūdžiai itin reikšmingi mokinio komunikacinės kultūros ugdymui(si), asmenybės brandai. Tikslas - Atsižvelgiant į mokinio kalbinę, kultūrinę ir socialinę patirtį, padėti jam įgyti komunikavimo ir kultūrinės kompetencijos pradmenis, kurie sudarytų sąlygas mokomajai ir asmeninei veiklai pradinio ugdymo pakopoje ir prielaidas tolesniam ugdymuisi dalykinėje sistemoje.

Kompetencijos formuojasi pamažu ir pirmiausia pasireiškia kaip potenciali veikti: įgyjama tam tikrų žinių, plėtojami kognityvieji ir praktiniai įgūdžiai, formuojamos atitinkamos nuostatos, požiūriai ir vertybės, atsiranda naujos veiklos motyvacija. Įgijus daugiau patirties, išbandžius naujoves, susiformuoja veiklos gebėjimai: gebėjimas interaktyviai panaudoti ir taikyti įvairias priemones, gebėjimas veikti nevienalytėse grupėse, gebėjimas veikti savarankiškai.

Komunikavimo kompetencijos ugdymas tampa labai svarbus. Tai lemia didėjantis bendravimo vaidmuo žmogaus gyvenime, tarpusavio priklausomybė. Mūsų gerovė vis labiau

priklauso nuo kitų žmonių – nuo jų teikiamų paslaugų, informacijos, pagalbos, patarimo, bendradarbiavimo. Dėl didėjančio poreikio bendrauti atsirado daug naujų komunikacijos priemonių (mobilieji telefonai, internetas ir kt.), toli esantį pašnekovą jau galima ne tik girdėti, bet ir matyti. Taigi komunikavimas tampa vis svarbesnis, intensyvesnis, paprastesnis, o kartais – sudėtingesnis. Todėl vienas svarbesnių mokyklos uždavinių – padėti vaikams ugdytis komunikavimo kompetenciją. Komunikavimo kompetencijos ugdymas nėra naujas dalykas. Komunikuoti, t. y. kalbėti ir klausyti, rašyti ir skaityti, perduoti ar gauti reikalingą informaciją, žodžiu, raštu, gestu ar piešiniu pranešti apie savo nuotaiką, pasakoti apie save, pasveikinti ir kt., buvo mokomasi visada. Komunikavimo kompetencija ugdoma per visas pamokas, taip pat ir pertraukas, išvykas netgi to nesiekiant, neišsąmoninant. Komunikuoti mes mokomės tai darydami, taigi galima sakyti – beveik nuolat. Anot Ž. Pečiulio, mes komunikuojame: „Kalbėdami, juokdamiesi, raudodami. Rėkdami, šnabždėdami, meilikaudami. Tylėdami, nosisukdami, trunkydami duris. Šypsodamiesi, verkdami, raukydami kaktą. Stabdydami pakeleivingas mašinas, mojuodami ranka, sukiodami pirštą ties smilkiniu. Skaitydami pranešimą, duodami interviu, laikydami egzaminą.“

Komunikuojame kasdien bendraudami su šeimos nariais, draugais, skaitydami knygas, žurnalus, žiūrėdami televizorių ar naršydami internete. Mokykloje sunku net įsivaizduoti situaciją be komunikavimo. Komunikavimo kompetencija ugdoma netgi neturint įsisąmoninto tikslo jos siekti, mokantis iš savo patirties. Vis tik sąmoninga, tikslinga veikla padėtų pasiekti geresnių rezultatų: įgyti įvairesnių komunikavimo gebėjimų, pasiekti aukštesnės komunikavimo kokybės (aiškiau išreikšti savo mintis, geriau suprasti pašnekovą, greičiau surasti reikalingą informaciją ir kt.)

Daug užduočių, kurias atlikdami, mokiniai turi galimybę įvairiai bendrauti, pateikiama vadovėliuose, pratybų sąsiuvinuose, mokytojo knygose. Pažindamas savo mokinius ir atsižvelgdamas į jų poreikius, įvairių užduočių sugalvoja mokytojas. Ypač naudingos užduotys, kurios suteikia mokiniams galimybę komunikuoti patekus į įvairias situacijas (su draugu ar mokytoju, dviese ar visos klasės akivaizdoje, mokykloje ar teatre, turint daug laiko ar skubant, tiesiogiai ar netiesiogiai), siekiant skirtingų tikslų (perduoti ar sužinoti informaciją, pasakyti ar suprasti nurodymus, įtikinti, spręsti problemas, pasišnekučiuoti, paguosti). Kuo didesnė situacijų ir tikslų įvairovė, tuo daugiau galimybių mokiniui mokytis komunikuoti. Kuo dažniau jis tai daro, tuo geriau išmoksta. Dar daugiau išmoksta, jei patyrimą apmąsto, su kuo nors aptaria.

ANGLŲ KALBA. Ankstyvojo užsienio kalbos mokymosi tikslas - išsiugdyti elementarią užsienio kalbos komunikacinę kompetenciją. Uždaviniai: siekiama, kad mokiniai:

- suprastų ir bendrautų nauja kalba, lygintų ją su gimtąja kalba;

- ugdytūsi teigiamas kalbų mokymosi nuostatas;
- suvoktų užsienio kalbą kaip sociokultūrinės tikrovės dalį ir tarpkultūrinio bendravimo priemonę;
- susiformuotų pagrindus tolesniam kalbos mokymuisi.

Kalbinė komunikacinė kompetencija yra kalbos mokymo(si) turinys plačiąja prasme. Ji apibūdinama kaip nuostatų, žinių ir gebėjimų visuma, sąlygiškai grupuojama į tokias sritis: Lingvistinė kompetencija: leksikos žinios, gebėjimas suvokti ir vartoti žinomą leksiką; gramatinių kalbos išteklių žinojimas ir gebėjimas jais operuoti atpažįstant ir kuriant taisyklingos formos frazes ir sakinius; gebėjimas suvokti ir perteikti prasmę; kalbos fonetinių elementų suvokimas ir raiška; rašybos žinios ir gebėjimai. Sociolingvistinė kompetencija: žinios ir gebėjimai, reikalingi tinkamai vartoti kalbą įvairiose socialinėse situacijose, suvokti ir pasirinkti raiškos priemones pagal situaciją, tikslą, adresatą ir pan. Pragmatinė kompetencija: žinojimas principų, pagal kuriuos kalba veikia realiame gyvenime, ir gebėjimas suvokti, kaip kalba organizuojama, kaip ji vartojama siekiant įgyvendinti įvairias komunikacines funkcijas, kaip vyksta kalbinė žmonių sąveika; gebėjimas suvokti ir kurti rišlų tekstą, naudoti sakytinį diskursą ir rašytinį tekstą įvairiais funkciniais tikslais (intencijomis), gebėjimas sąveikauti pagal kalbinius ir socialinius susitarimus. Programoje pateikiamas trejų mokymosi metų užsienio kalbos ugdymo turinys orientuojantis į Europos Tarybos

„Lūžio“ aprašą, o mokinio pasiekimai orientuojami į A1 lygį. Vaikai mokomi konkrečių situacijų - jiems ugdomos sociokultūrinės žinios: vaikų gyvenimas užsienio kalbos šalyje: šeima, šventės, laisvalaikis, šeimų tradicijos ir t.t.

PASAULIO PAŽINIMAS. Tikslas - siekiama, kad pradinėje mokykloje mokiniai įgytų bendrą supratimą apie artimiausią gamtinę, socialinę bei kultūrinę aplinką, suprastų, kaip ši aplinka veikia žmogų ir jo gyvenimo būdą, ugdytūsi reikiamus gyvenimui gamtinėje, socialinėje bei kultūrinėje aplinkoje gebėjimus, pozityvią pasaulėvoką ir vertybines nuostatas. Turinio apimtis. 1-2 klasės: Žmonių gyvenimas kartu - Pirmoje klasėje svarbu, kad vaikas suvoktų save, pajustų savo vertę, susivoktų aplinkiniame pasaulyje, suprastų ryšių su kitais žmonėmis svarbą ir reikšmę. Išėities taškas - artimiausia aplinka: šeima, namai, namų aplinka. Vaikas turi suvokti: kiekvienas asmuo yra unikalus, nepakartojamas; visi žmonės yra ir panašūs, ir skirtingi - savo išvaizda, jausmais, poreikiais, pomėgiais ir t. t. Skirtingus žmonių poreikius ir norus būtina derinti - atsižvelgiant į kitų interesus. Antroje klasėje dėmesio centre - bendravimas ir bendradarbiavimas su kitais ir kitokiais (į klasę atėjusiu naujoku, giminėmis, kitataučiais). Turinio apimtis. 3-4 klasės: Žmonių gyvenimas kartu - Mokomasi suprasti, kodėl žmonės buriasi į grupes, gyvena bendruomenėmis. Aiškinamasi, kad, gyvenant kartu, siekiant bendrų tikslų, būtina laikytis tam tikrų taisyklių, susitarimų (valstybėje - įstatymų). Remiantis vaikams

žinomais kasdienio gyvenimo pavyzdžiais, daromi apibendrinimai, išvados. Pavyzdžiui, kad žmonės grupėse ir bendruomenėse dirba tam, kad galėtų apsirūpinti jiems reikalingomis prekėmis, paslaugomis, išmanymu, patirtimi; kad visi žmonės savo grupėse ir bendruomenėse turi tam tikrų įsipareigojimų, pareigų, bet taip pat naudojasi ir tam tikromis teisėmis. Vaikams suprantamai, remiantis konkrečiais pavyzdžiais iš spaudos, televizijos, interneto, lyginant, analizuojant, darant apibendrinimus, išsiaiškinama, kad žmonių bendriją - žmoniją - sudaro įvairios tautos ir žmonių bendruomenės, kad kiekviena tauta turi savo kalbą, istoriją, savitus papročius, tradicijas.

Prieduose pateikiami pasaulio pažinimo, matematikos, lietuvių kalbos pamokų temų pavyzdžiai, iš kurių aiškiai matome, jog integruojant mokymo dalykus ugdoma ir tarpkultūrinė kompetencija. Mokiniai analizuoja įvairias šventes, lygina jas su tautinėmis šventėmis. Matematikos pamokose uždaviniai susiję su kitomis šalimis, tarsi primena mokiniams, jog pasaulis yra didelis. Etikos pamokose mokiniai nagrinėja švenčių papročius, religijas, kalba apie kaimynines šalis. Daugiausiai tarpkultūrinių temų randama pasaulio pažinimo pamokose, kadangi mokymo dalykas apima ne tik gamtos sritį, bet ir geografines žinias. Mokiniai nagrinėja kitų šalių šventes, žemėlapius, gamtinę vietovę, aplinką, kalba apie tų šalių tradicijas, visuomenę. Lietuvių kalbos pamokose mokiniai turi galimybę skaityti užsienio šalių rašytojų kūrinius, pasakojimus, pasakas. Kaip jau minėta, dauguma veiksmų priklauso nuo mokytojo. Kuo kūrybingesnė asmenybė, tuo daugiau būdų ir metodų randa mokinių tarpkultūrinei kompetencijai plėtoti. Šiuolaikinėje mokykloje gausu įvairių mokymo priemonių: mokomųjų filmų, žaidimų, dėlionių, pasakojimų ir t.t., kuriuose mokiniai supažindinami su kitomis tautomis, kultūromis. Mokiniai per praktines žinias mokosi bendrauti, bendradarbiauti, gerbti kitus, kitataučius. Taip ugdoma kompetentinga asmenybė, mokanti prisitaikyti prie naujovių, aplinkos ir pasaulio vystymosi tempo.

MATEMATIKA. Matematika yra reikšminga pasaulio kultūros ir veiksminga jo pažinimo dalis. Didėjant informacijos kiekiui ir tobulėjant informacinėms technologijoms vis svarbiau darosi ne tiek išsiminti gausybę faktų, kiek atpažinti situacijas bei klausimus, į kuriuos gali atsakyti ar jau atsakė matematika, gebėti formuluoti matematinės prielaidas, hipotezes, surasti reikalingą informaciją, mokėti vertinti savo bei kitų individų loginių argumentų tinkamumą bei patikimumą. Prisitaikyti prie nuolat kintančios tikrovės sunku, jeigu nėra pakankamai gerai išlavinti problemų sprendimo įgūdžiai, jeigu stinga žinių, noro mokytis ir tobulėti, nepasitikima savo jėgomis mokantis matematikos. Mokant matematikos, siekiama ne tik mokomojo matematikos dalyko, bet ir bendrųjų ugdymo tikslų, ypač metakognityvinio mąstymo, bendravimo bei bendradarbiavimo gebėjimų ugdymo. Aukštesnio lygio gebėjimų neįmanoma išlavinti, jeigu turimos žinios yra fragmentiškos, nesuprastos, todėl pirmiausia siekiama, kad

kiekvienas pradinę mokyklą baigiantis mokinys gerai suprastų pagrindines matematikos sąvokas ir procedūras. Svarbu, kad visi mokiniai, neatsižvelgiant į jų gabumus, polinkius ar mokymosi ypatumus, pajustų matematikos grožį ir praktinę naudą.

Kompetencijomis grįsto ugdymo prielaidos pradinėje mokykloje. Pradinėje mokykloje vaikas ugdomas kaip asmenybė, formuojasi ne tik vaiko žinios, gebėjimai, įgūdžiai, bet mokinys yra ugdomas kaip unikali asmenybė, gebanti suprasti, pažinti kito žmogaus tradicijas, kalbą, jausmus, emocijas, mokantis prisitaikyti. Šiandien mokyklos erdvė - vienintelė vieta, kur mokytojas gali tirti mokinių poreikius ir juos reikiama linkme pakreipti. Pradinės mokyklos suole vaikas kaupia žinias apie gamtą, visuomenę, mąstymą, teorinį ir praktinį žmonių patyrimą, sprendžia išskylančias problemas. Čia atskleidžiami mokinių santykiai su įvairiais pasaulio reiškiniiais. Taip formuojama vaiko intelektinių ir praktinių įgūdžių sistema. A.Maslow mokymosi motyvacijos teorijoje išdėstė ir apibūdino poreikių hierarchiją. Aukščiausios pakopos žmogiškieji kūrybos ir saviaktualizacijos poreikiai atsiranda tik patenkinus biologinius ir socialinius. Vadinasi, mūsų visų gyvenimo gerovę, taip pat mokytojo pastangas ugdant vaikus lemia jų biologinių ir socialinių reikmių tenkinimas. Visuomenė ims tobulėti ir keistis tik tada, kai bus pradėta daugiau dėmesio skirti švietimui, įvairių socialinių programų kūrimui ir įgyvendinimui, o mokytojas taps naujausių kaitos tendencijų pagrindine ašimi, apie kurią sukasi šeima ir visuomenė. Tik išskirtinai gerbiamas, visuomenėje atitinkamą socialinę padėtį turintis mokytojas gali mylėti kitus, gyventi savo miesto, mokyklos bendruomenės rūpesčiais ir pasiekti tobulesnių, profesinių, moksleivių ugdymo aukštumų. Ugdant pradinukų kompetencijas, nereikėtų kelti per daug tikslų. Lietuvos mokyklose buvo vykdomas projektas **“Tarpkultūrinis mokymasis Lietuvos mokyklose”**. Projektą inicijavo: Šiaulių rajono Kūrybinės raiškos centras. Projektu siekiama stiprinti Lietuvos mokyklų gebėjimus skleisti tarpkultūrinės vertybes ir sudaryti galimybes mokytojams/socialiniams pedagogams/jaunimo darbuotojams ir mokiniams įgyti kompetencijas įgyvendinant tarpkultūrinio mokymosi modulį. Tikslas bus pasiektas per: mokytojų/socialinių pedagogų/jaunimo darbuotojų darbo kokybės gerinimą įkvepiant juos ir skatinant jų prisidėjimą prie tarpkultūrinės dimensijos stiprinimo mokyklos programoje ir (jaunimo) NVO veikloje bei bendradarbiavimo tarp mokyklos ir (jaunimo) NVO stiprinimo; mokytojų/socialinių pedagogų/jaunimo darbuotojų ir mokinių tarpkultūrinės kompetencijos įgijimą bei tarpkultūrinių/tarptautinių projektų vadybos kompetencijos įgijimą sudarant galimybes pritaikyti žinias ir įgūdžius praktikoje. Bandomuoju projektu buvo siekiama iki 2006 m. integruoti tarpkultūrinio mokymosi modulį į Lietuvos mokyklų programą. Projektas stipriai remiasi tarpkultūrinėmis vertybėmis ir vertybėmis, siejamomis su humanistiniu požiūriu į neformalų ugdymą. Pagrindiniai tarpkultūrinio mokymo(si) principai yra empatija santykiuose su mokiniais; tarpkultūrinių situacijų interpretacija, paremta tolerancijos ir pagarbos vertybėmis;

tolerancija nuomonei ir skirtingų požiūrių skatinimas, ir galiausiai, atvirumas asmeniniam supratimui ir sąžiningumas turimoms žinioms (mokymasis naujų dalykų iš mokinių, klaidų pripažinimas ir pan.).

Susipažinus su maža mokslinės literatūros dalimi apie komunikacijos procesą TKK, galima teigti, kad TKK tampa kuo aktualesnė ir aktyvesnė mūsų socialinėje aplinkoje. Šiais laikais mokyklose vienoje klasėje sėdi įvairių tautų (kultūrų) atstovai, tačiau pavyzdžiui : matematikos pamokoje jų pagrindinis tikslas išmokti skaičiuoti. Tai reiškia, kad visiems skiriamas vienodas dėmesys, nesvarbu kokios kultūros atstovas esi. Tai rodo, kad visuomenėje didėja integravimasis visuomenėje, aplinkoje ir kyla natūralus poreikis sužinoti daugiau apie kitas kultūras.

Kaip teigia Arūnas Bėkšta, “Pagrindinės visuomenės dalies ir etninių mažumų integracija yra vienas svarbiausių dalykų šiandieninėje Europoje. Globalizacija, mobilumas ir krizės – reiškiniai, vykstantys visame pasaulyje, nulėmė didesnę negu bet kada Europos visuomenės tautinę diferenciaciją. Visose Europos šalyse gyvena ir dirba įvairios kilmės, skirtingų religijų, kultūrų ir kalbų žmonės. Jie vadinami skirtingai: *ethnic minorities* Jungtinėje Karalystėje, *Auslaender* Vokietijoje, *invandrare* Švedijoje, *extracomunitari* Italijoje. Taip pat skiriasi jų juridinis statusas. Šalia šių grupių visoje Europoje gyvena ieškantys prieglobsčio pabėgėliai iš krizinių pasaulio regionų.

Nors kosmopolitinis visuomenės požiūris visose Europos šalyse vis stiprėja, integracija bei pilietinis dialogas tarp visuomenės daugumos ir etninių mažumų vis dar tebėra nelengvas ir trapus. Projekto tikslas – dialogas tarp viešojo ir savanoriškojo sektoriaus bei etninių mažumų. Visos šios grupės atstovauja skirtingiems, bet daugeliu atvejų susijusiems interesams ir vertybėms. Be abejonės, dėl institucinių, grupinių ir individulių interesų ir skirtingumų kyla socialinių problemų ir kultūrinių konfliktų. Daugelis tyrimų rodo, kad migracija, politinis prieglobstis ir kultūriniai skirtumai dabartiniams Europos procesams yra vienas iš daugelio iššūkių. Kova su ksenofobija ir rasizmu užima labai svarbią vietą visų Europos šalių veiklos programose. Projektas prisidės, kad skirtumai virstų jėga, skatinančia pokyčius ir sėkmę” (35 šaltinis).

3. TARPKULTŪRINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS PRADINĖJE MOKYKLOJE: TYRIMAS

3.1. Tyrimo metodologija ir bazė

Tyrimo tikslas: išanalizuoti pradinės mokyklos tarpkultūrinės komunikacijos kompetencijos ugdymo turinį žinių, tarpkultūrinio jautrumo ir tarpasmeninių įgūdžių aspektais.

Tyrimo objektas: pradinio ugdymo 1- 4 klasių mokymo vadovėlių turinys, orientuotas į tarpkultūrinių žinių teikimą atvirumo kitokumui, ugdymą.

Remiantis išanalizuota teorine medžiaga ir pagal W.B.Gudyklunst pateiktą TKK modelį, buvo įvykdytas įvertinimas, vadovaujantis kriterijais: žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį, tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais, tarpasmeniniai įgūdžiai.

Tyrimo uždaviniai:

- 1 Išanalizuoti pradinio ugdymo vadovėlių turinį.
- 2 Išsiaiškinti ar pateikiama informacija apie TKK pradinio ugdymo turinyje.
- 3 Išnagrinėti kokio tipo pateikiama medžiaga pradinio ugdymo vadovėliuose.
- 4 Išsiaiškinti kiek daug dėmesio yra skiriama TKK pradiniam ugdymui.
- 5 Įvertinti kokios TKK sudėtinės ugdomosios dalys.
- 6 Remiantis išanalizuota teorine medžiaga, išnagrinėti pradiniam ugdymui dažniausiai naudojamus TKK modelio kriterijus.

Tyrimo organizavimas: Tyrimas atliktas, nagrinėjant pradinio ugdymo, I - IV klasių vadovėlių ugdymo turinį. Tyrimui pasirinkti 2003 - 2006 m. leidimo, 2006 – 2009m. leidimo pasaulio pažinimo, matematikos, anglų kalbos, lietuvių kalbos vadovėliai. Išnagrinėti 57 vnt. pradinio ugdymo programos 1-4 klasių vadovėliai (Priedas 3).

Darbo metodai:

- 1 Vadovėlių turinio analizė.
- 2 Statistinė duomenų analizė.

3.2. Tarpkultūrinės kompetencijos elementai pradinės ugdymo programos vadovėliuose: Tyrimo rezultatai

I KLASĖ. Buvo analizuojami I klasės pasaulio pažinimo, matematikos, lietuvių kalbos skirtingų leidimų t.y. 2003 - 2006 m. ir 2006 - 2009 m., vadovėliai, kadangi, rezultatų duomenys platesni, galima lyginti skirtingo leidimo vadovėlius ir formuluoti išvadas. Taigi, rezultatai matomi pateiktoje 1 lentelėje. 2003 - 2006 m. vadovėliuose mažai dėmesio skiriama TKK ugdymui. Matematikos ir lietuvių kalbos pamokose nėra analizuojama temų susijusių su TKK, tik pasaulio pažinimo pamokose II- ajame pusmetyje yra ugdomi tarpasmeniniai įgūdžiai. Pateikiama diskusijai viena konkreti tema, kurioje mokiniai mokomi gerai jaustis bendraujant su kitataučiais, mokomi būti lakstiems, susiduriant su komunikacijos nesusipratimais. Taigi, I klasėje per mokslo metus skiriama tik 1 pamoka TKK ugdymui.

**1 lentelė. 2003 - 2006 m. leidimo vadovėliai
I kl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį**

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	-	-	-
		II	-	-	-	
2.	Matematika	I	-	-	-	-
		II	-	-	-	
3.	Pasaulio pažinimas	I	-	-	-	1
		II	-	1	-	

Viso 7 vadovėliai

Išanalizavus 2006 -2009 m. leidimo vadovėlius, rezultatai džiugina, kadangi TKK ugdymui skiriama daugiau dėmesio ir plėtojama daugiau temų susijusių su tarpkultūriniu ugdymu. Buvo išanalizuoti 7 vadovėliai. Kaip matome, 2 lentelėje, lietuvių kalbos ir matematikos pamokose per mokslo metus skiriama viena pamoka tarpkultūriniui jautrumui plėtoti, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Pasaulio pažinimo pamokose skiriamas dėmesys tiek tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti, tiek tarpkultūriniui jautrumui plėtoti, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Taigi, naujesnio leidimo vadovėliuose skiriamos 4 pamokos TKK ugdymui, o senesnių metų vadovėliuose tik 1 pamoka. Informacija pateikiama labai įvairi, mokiniai atlikdami matematinės užduotis turi galimybę

susipažinti su kitos kultūros tradicijomis, gyvūnija, augalija. Pvz: I kl. matematikos vadovėlyje mokiniams teikiama informacija apie žirafų, dramblių, begemotų ir raganosių svorį, taip pat mokiniai gali matuoti žirafų kaklus. Matinių skaičių pagalba yra prisiliečiama prie TKK ugdymo.

2 lentelė. 2006 - 2009 m. leidimo

I kl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	-	-	1
		II	-	-	1	
2.	Matematika	I	-	-	1	1
		II	-	-	-	
3.	Pasaulio pažinimas	I	-	-	-	2
		II	-	1	1	

Viso 7 vadovėliai

Vadinasi, galime daryti prielaidą, jog pasikeitus vadovėliams ir Bendrosioms ugdymo programoms, vis daugiau dėmesio yra skiriama tarpkultūriniam ugdymui.

II KLASĖ. Išanalizavus II klasės vadovėlius, rezultatai skiriasi nuo I klasės vadovėlių analizės rezultatų. Kaip matome 3 lentelėje, 2003 - 2006 m. leidimo vadovėliuose skiriama 11 pamokų TKK ugdymui. Lietuvių kalbos pamokose skiriama 1 tema tarpkultūriniai jautrumui plėtoti, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Per visus mokslo metus skiriama tik viena tema. Matematikos pamokose skiriamos 2 temos apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį ir 1 pamoka tarpkultūriniai jautrumui plėtoti, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Per visus mokslo metus skiriamos 3 temos. Pasaulio pažinimo pamokose per visus mokslo metus skiriamos 5 temos apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. Daugiausiai šios temos pamokų vyksta II pusmetyje - 4 temos. Anglų kalbos pamokose skiriamos 2 temos tarpkultūriniai jautrumui plėtoti, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Taigi, didžiausias dėmesys tarpkultūriniam ugdymui skiriamas pasaulio pažinimo pamokose per žinias apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. Pvz.: konkrečiai pateikiama informacija apie mūsų Lietuvos kaimynes: Latviją ir Estiją, Lenkiją ir Baltarusiją, Rusiją - Kaliningrado sritį taip pat

kviečiama pakeliauti po Azijos šalis ir susipažinti su jų augalija ir vaisiais, pabandyti jų surasti pirkti mūsų prekybos centruose.

**3 lentelė. 2003 - 2006 m. leidimo vadovėliai
II kl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį**

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	-	-	1
		II	-	-	1	
2.	Matematika	I	-	-	-	3
		II	2	-	1	
3.	Pasaulio pažinimas	I	1	-	-	5
		II	4	-	-	
4.	Anglų kalba	I	-	-	1	2
		II	-	-	1	

Viso 10 vadovėlių

2006-2009 m. vadovėliuose plėtojama daugiau temų susijusių su TKK ugdymu. Per visus mokslo metus skiriama 14 temų apie tarpkultūrinį ugdymą. Kaip matome pagal 4 lenetelę, lietuvių kalbos pamokose nėra temų susijusių su TKK. Matematikos pamokose per visus mokslo metus nagrinėjamos 2 temos, 1 tema skiriama žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. 1 tema skiriama tarpkultūriniui jautrumui plėtoti, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Daugiausiai tarpkultūrinio ugdymo temų skiriama pasaulio pažinimo pamokose. Per pirmąjį pusmetį skiriamos 3 temos. 1 tema - tarpasmeniniams įgūdžiams. 2 temos - žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. Antrame pusmetyje 1 tema skiriama žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. 1 tema - tarpasmeniniams įgūdžiams plėtoti. 3 temos skiriamos tarpkultūriniui jautrumui plėtoti, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Taigi iš viso per mokslo metus pasaulio pažinimo pamokose yra skiriamos 8 temos. Palyginus su kitais rezultatais, tai yra daug. Užsienio kalbos pamokose, t. y. anglų kalbos pamokose, per mokslo metus skiriamos 4 temos TKK ugdymui. Tiek pirmajame pusmetyje, tiek antrajame pusmetyje po 1 temą skiriama žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. Po 1 temą skiriama tarpasmeniniams įgūdžiams plėtoti. Įdomu tai, kad pasirinktuose anglų

kalbos vadovėliuose yra net trys veikėjai tamsiukai, kurie keliauja iš vieno puslapio į kitą, t.y. berniukas iš Japonijos ir Afrikos, Europietė mergaitė su savo drauge -tamsiuke iš JAV.

**4 lentelė. 2006 - 2009 m. leidimo vadovėliai
II kl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį**

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	-	-	-
		II	-	-	-	
2.	Matematika	I	1	-	-	2
		II	-	-	1	
3.	Pasaulio pažinimas	I	2	1	-	8
		II	1	1	3	
4.	Anglų kalba	I	1	1	-	4
		II	1	1	-	

Viso 9 vadovėliai

III KLASĖ. Kaip matome 5 lentelėje, III klasėje per mokslo metus skiriama 27 temos TKK ugdymui. Skaičius skiriasi, todėl galima teigti, jog TKK ugdoma palaipsniui. Lietuvių kalbos pamokose skiriamos 7 temos, iš kurių 5 skiriamos tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti, 2 temos - tarpkultūriniam jautrumui, norui bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Matematikos pamokose per mokslo metus skiriamos 6 temos, iš jų 2 skiriamos žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. 4 temos - tarpkultūriniam jautrumui, norui bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Pasaulio pažinimo pamokose, per mokslo metus skiriamos 6 temos, iš kurių 4 skirtos - žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. 2 temos - tarpkultūriniam jautrumui, norui bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Anglų kalbos pamokose nagrinėjamos 7 temos, iš jų 2 skiriamos žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. 5 temos - tarpkultūriniam jautrumui, norui bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Daugiausia temų nagrinėjama anglų ir lietuvių kalbos pamokose. Mokiniais pateikiamos užduotys susijusios su kitų kultūrų legendomis, pasakojimais, istoriniais faktais ir panašiai.

**5 lentelė. 2003 - 2006 m. leidimo vadovėliai
III kl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį**

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	1	1	7
		II	-	4	1	
2.	Matematika	I	-	-	4	6
		II	2	-	-	
3.	Pasaulio pažinimas	I	2	-	2	6
		II	2	-	-	
4.	Anglų kalba	I	-	-	2	7
		II	2	-	3	

Viso 9 vadovėliai

2006 -2009 m. leidimo vadovėliuose per mokslo metus skiriama 20 temų TKK ugdymui. Kaip matome 6 lentelėje, lietuvių kalbos pamokose per mokslo metus skiriamos 5 temos, iš jų - 2 temos tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti, 2 temos - žinioms apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. 1 tema skiriama tarpkultūriniam jautrumui, noro bendrauti su kitos kultūros atstovais skatinimui. Matematikos pamokose apie TKK kalbama vos 3 pamokas. Mokiniai skatinami bendrauti su kitos kultūros atstovais, motyvuojamas jų jautrumas kitai tautai. Pasaulio pažinimo pamokose 4 pamokas kalbama apie kitas kultūras, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. Per visus mokslo metus daugiausiai dėmesio TKK skiriama anglų kalbos pamokose, net 8 pamokos. Iš jų, 3 pamokos skiriamos žinioms apie kitas kultūras, kitokumą, įsitikinimus, elgesį, kultūrinės vertybes. 4 pamokos skiriamos tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti. 1pamoka tarpkultūriniam jautrumui skatinti. Taigi, daugiausiai integruojama temų yra anglų kalbos pamokose. Kitų dalykų pamokose temos integruojamos, tačiau plėtojamos ne taip plačiai.

6 lentelė. 2006 - 2009 m. leidimo vadovėliai
III kl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	1	-	5
		II	2	1	1	
2.	Matematika	I	-	-	-	3
		II	-	-	3	
3.	Pasaulio pažinimas	I	-	-	-	4
		II	4	-	-	
4.	Anglų kalba	I	1	1	-	8
		II	2	3	1	

Viso 8 vadovėliai

IV KLASĖ. 2003 - 2006 m.m. vadovėliuose per mokslo metus skiriamos 28 pamokos TKK ugdymui (žiūrėti 7 lentelė). Daugiausiai dėmesio TKK skiriama anglų kalbos pamokose. Per visus mokslo metus skiriamos 20 temų. Iš jų - 12 temų žinioms apie kitas kultūras. 5 temos - tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti. 3 temos - tarpkultūriniam jautrumui skatinti. Pasaulio pažinimo pamokose skiriamos tik 2 temos žinioms apie kitas kultūras. Matematikos pamokose 7 temos, iš jų: 3 - žinioms ugdyti, 4 - jautrumui skatinti. Lietuvių kalbos pamokose nagrinėjama 1 tema, skirta tarpkultūriniam jautrumui skatinti.

**7 lentelė. 2003 - 2006 m. leidimo vadovėliai
IV kl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį**

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	-	-	1
		II	-	-	1	
2.	Matematika	I	-	-	2	7
		II	3	-	2	
3.	Pasaulio pažinimas	I	1	-	-	2
		II	1	-	1	
4.	Anglų kalba	I	4	2	1	20
		II	8	3	2	

Viso 9 vadovėliai

2006 - 2009 m.m. leidimo vadovėliuose per mokslo metus nagrinėjamos 29 temos (žiūrėti 8 lentelė). Daugiausiai dėmesio TKK ugdymui skiriama anglų kalbos pamokose, per mokslo metus 14 temų. Iš jų - 8 temos - skiriamos naujoms žinioms apie kitas kultūras. 3 temos - tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti. 3 temos - tarpkultūriniam jautrumui skatinti. Pasaulio pažinimo pamokose 4 temos skiriamos žinioms apie kitas kultūras. 1 tema tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti, 1 tema - tarpkultūriniam jautrumui skatinti. Matematikos pamokose per mokslo metus yra 7 temos, 2 temos - žinioms apie kitas kultūras, 5 temos - tarpkultūriniam jautrumui skatinti. Lietuvių kalbos pamokose nagrinėjamos viso labo 2 temos. Iš jų: 1 tema - tarpasmeniniams įgūdžiams tobulinti, 1 tema - tarpkultūriniam jautrumui skatinti.

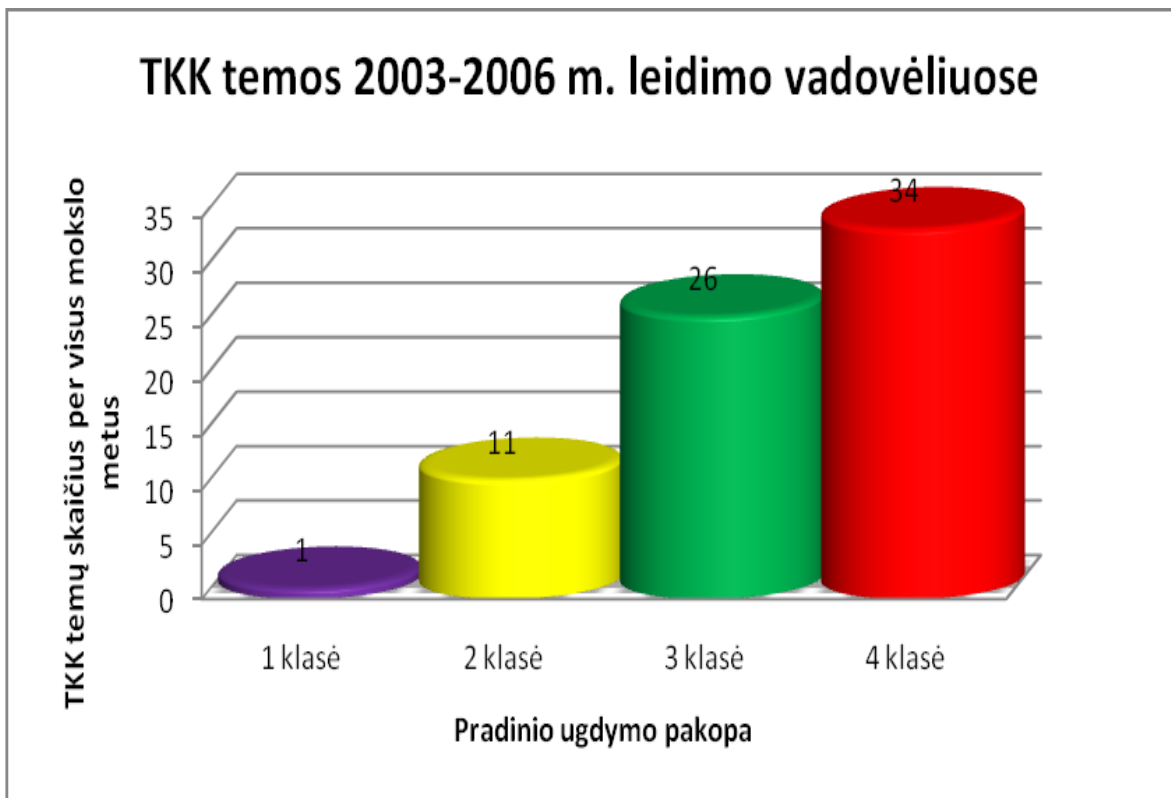
**8 lentelė. 2006 - 2009 m. leidimo vadovėliai
IVkl. pagal W.B. Gudykunst tarpkultūrinių kompetencijų modelį**

Eil.Nr.	Dalykas	Pusmetis	Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį	Tarpasmeniniai įgūdžiai	Tarpkultūrinis jautrumas, noras bendrauti su kitos kultūros atstovais	Viso per mokslo metus
1.	Lietuvių kalba	I	-	-	-	2
		II	-	1	1	
2.	Matematika	I	1		2	7
		II	1		3	
3.	Pasaulio pažinimas	I	2	-	-	6
		II	2	1	1	
4.	Anglų kalba	I	2	-	2	14
		II	6	3	1	

Viso 8 vadovėliai

Išanalizavus I-IV klasių vadovėlius galime matyti, jog pasitvirtino hipotezė, jog pasaulio pažinimo pamokose yra daugiau diskutuojama tarpkultūrinėmis temomis. Galima pastebėti, jog ugdymas vyksta palaipsniui, kasmet pamokų temų skaičius didėja. Ypač didelis dėmesys skiriamas užsienio kalbų - anglų, pamokose. Jose aktyviai integruojamos temos, susijusios su įvairiais TKK elementais. Kitų dalykų ugdymo turinyje TKK skiriama mažai dėmesio. Galima manyti, jog pasaulio pažinimo pamokose natūraliai integruojamos TKK temos, o kituose dalykuose jos tarsi yra, tačiau norint kalbėti plačiau apie TKK, pedagogas privalo pasitelkti savo žinias ir mokinius supažindinti su kitomis kultūromis. Visa tai turi daryti aiškindamas matematinis uždavinius ar skaitydamas kitos tautos žinomus literatūros kūrinius.

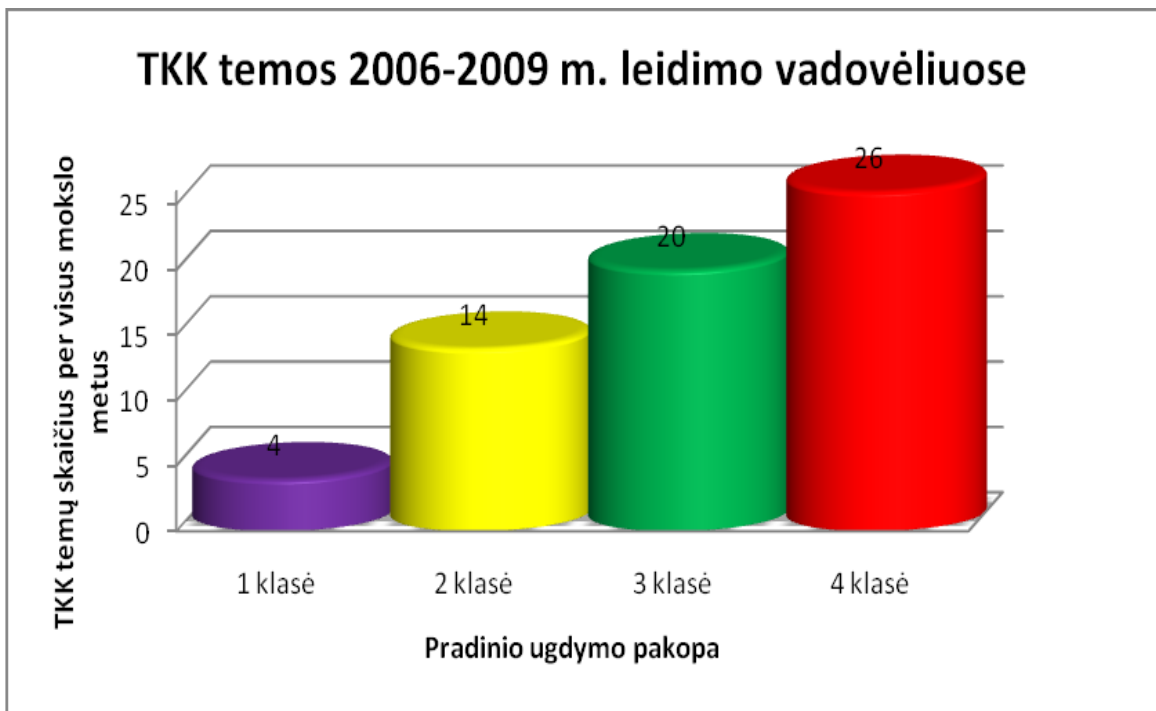
Išanalizavus pradinio ugdymo vadovėlių ugdymo turinį, palyginus gautus rezultatus, sudaryta bendra TKK pradinio ugdymo vadovėliuose statistika. Kaip matome pateiktose diagramose (žiūrėti paveikslus 1-3). Pagal gautus duomenis, galima teigti, jog 2003 m. – 2006 m. leidimo vadovėliuose TKK temų yra pateikiama daugiau, nei 2006 m. – 2009m. leidimo vadovėliuose. 1 paveiksle matome, jog I klasėje tėra vos 1 tema, II klasėje – 11 temų, III klasėje – 26 temos, IV klasėje – 34 temos.

1 paveikslas. TKK temų grafikas lietuvių, anglų, matematikos ir pasaulio pažinimo pamokose per visus mokslo metus 2003 – 2006 m. leidimo vadovėliuose.

2 paveiksle rezultatai skiriasi nuo ankstesniųjų rezultatų. Matome, jog vis daugiau temų yra plėtojama I ir II klasėje. I klasė – skiriamos 4 temos, II klasėje skiriamos – 14 temų, III klasėje – 20 temų, IV klasėje – 26 temos. Galima daryti išvadą, jog senesnio leidimo vadovėliuose buvo skiriamas didesnis dėmesys TKK. TKK temos vadovėliuose yra integruojamos, nesvarbu ar matematikos pamokoje, ar pasaulio pažinimo pamokoje, tačiau su mokiniais yra kalbama apie TKK.

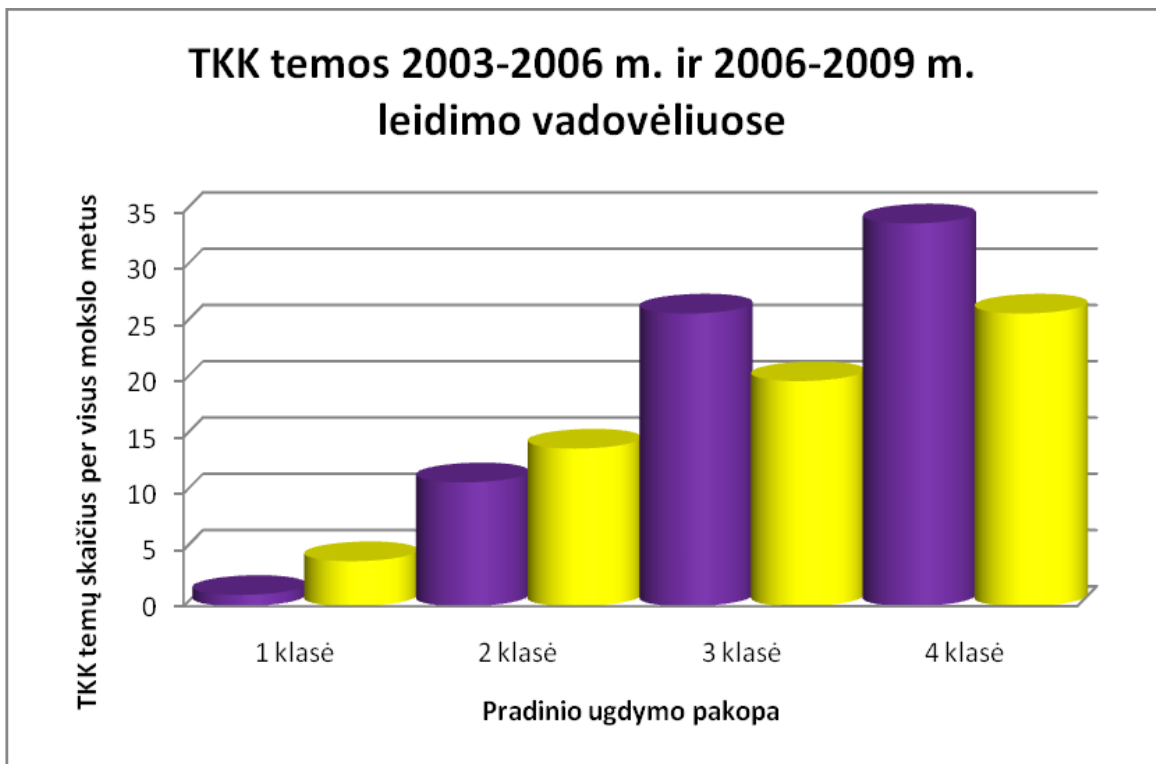
Kalbant apie pradinio ugdymo turinį, kartais gana sudėtingų komunikavimo įgūdžių prireikia atliekant namų darbus, pavyzdžiui, ieškant reikalingos informacijos. Galima klausti namiškių, naudotis įvairiais rašytiniais šaltiniais. Pastaroji užduotis tikrai nelengva, nes nepakanka rasti žurnalą, knygą ar puslapį internete – reikia mokėti atsirinkti reikalingą, suprantamą ir įdomią informaciją. Mokinių garsiai skaitomuose tekstuose ar jų ištraukose pasitaiko gana daug jiems dar nesuprantamų tarptautinių žodžių, terminų. Juos kartais net perskaityti sunku. Vadinasi, kasdien pedagogai, mokiniai susiduria su TKK.

2 paveikslas. TKK temų grafikas lietuvių, anglų, matematikos ir pasaulio pažinimo pamokose per visus mokslo metus 2006 – 2009 m. leidimo vadovėliuose.

Jei bandytume palyginti gautus rezultatus, matytume (žiūrėti paveikslas 3), jog senesnio leidimo, t.y. 2003-2009 m. vadovėliuose būdavo pateikiama daugiau informacijos apie kitas kultūras, o tuo tarpu naujesni vadovėliai, 2006-2009 m. pateikia smulkiau ir mažiau informacijos apie kitas kultūras, vadinasi, pedagogai turi patys galvoti ir naudoti įvairius metodus, kurie suteiktų mokiniams informacijos.

Puikus komunikavimo kompetencijos ugdymo būdas – žaidybinių situacijų kūrimas. Mokymasis žaidžiant yra ne tik veiksmingas (žaidžiant įgytus įgūdžius mokiniai vėliau pritaiko patekę į realias situacijas), bet ir įdomus. Be to, žaisdami, įsijausdami į vaidmenį, vaikai drąsiau ir lengviau atlieka kai kurias užduotis. Tai akivaizdu palyginus, kaip kai kurie mokiniai klausinėja vienas kitą atlikdami tokią užduotį „įprastai“, kaip klasės draugas draugą, ir kaip vaidindami žurnalistus. Žaidimai kartais padeda išvengti neveiksmingo „moralizavimo“. Štai vienas pavyzdys. Tai žaidimas su skalbinių segtukais, tinkantis žaisti klasėje, kurioje aktuali neatidaus klausymo problema. Jį galima susieti su tokia užduotimi, kurią atliekant ir mokytojui, ir mokiniams tenka nemažai kalbėti, atidžiai klausytis. Šis žaidimas kaip tik to ir moko.

3 paveikslas. TKK temų grafikas lietuvių, anglų, matematikos ir pasaulio pažinimo pamokose per visus mokslo metus 2003 – 2006 m. ir 2006 – 2009 m. leidimo vadovėliuose.

Didžiausiais dėmesys TKK ugdymui teikiamas aukštesnėse klasėse, tai parodo rezultatai, jog 4 klasėje su TKK susijusių temų yra netoli 35. Mažiausiai laiko skiriama 1 klasėje, tik keletas temų.

3.3. Tyrimo išvados

Išnagrinėjus pradinio ugdymo vadovėlius, pradinio ugdymo turinį, paaiškėjo, jog didžiausias dėmesys TKK ugdymui yra skiriamas pasaulio pažinimo ir užsienio kalbos pamokose, reiškia išsikelta hipotezė, jog TKK pradiniame ugdyme skiriama mažai dėmesio ir, kad tarpkultūrinės temos dažniausiai nagrinėjamos pasaulio pažinimo pamokose, pasitvirtino. Lietuvos švietimo sistema kalba apie tarpkultūrinę integravimą visuomenės gyvenime, taip pat mokyklos aplinkoje. Pats populiariausias tarpkultūrinės komunikacijos elementas pradinio ugdymo vadovėlių turinyje – žinios. Tačiau lietuviški pradinio ugdymo vadovėliai turi tam tikrų minusų, kadangi juose pateikiama minimali informacija apie kitas kultūras, religijas, kalbas ir tautybes, mokiniai minimaliai supažindinami su kitomis kultūromis. Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus ir elgesį - pats populiariausias ir lengviausias elementas, dažniausiai naudojamas pradinio ugdymo vadovėlių turinyje. Nors informacijos pateikta labai minimaliai, tačiau informacija yra labai aiški, konkreti ir susiteminta, mokiniams ji

yra aiški ir suprantama. Lietuviškuose pradinio ugdymo vadovėliuose vienas iš TKK elementų – tarpkultūrinis jautrumas yra iškeliamas kaip tarpkultūrinio bendravimo baimė. Mokiniam pateikiamos užduotys su pamąstymais iš realaus gyvenimo, situacijos priimtinos kiekvienam individui. Pvz: „atvyko į Lietuvą tamsiukas ir su juo niekas nenori draugauti...“, arba “ kitatautis turi svetur draugų, giminių, tačiau jis nepriimamas toje šalyje vien dėl jo odos spalvos”. Mokiniai yra sugretinami ir pastatomi į konkrečias situacijas, kuriose reikia mąstyti ir rasti sprendimus. Dažniausiai pateikiama informacija, kurioje dalyvauja veikėjai – tamsiukai. Tačiau tokie veikėjai piešiami tik užsienio kalbos vadovėliuose – anglų kalbos. Kituose dalykų vadovėliuose, veikėjai neišskiriami pagal odos spalvą. Tokiu informacijos pateikimu siekiama, jog mokiniai nevertintų žmogaus tik pagal jo išvaizdą, siekiama motyvuoti mokinius bendrauti su žmonėmis, vertinant kitus dalyksu: požiūrį, vertybes, bendravimą ir panašiai. Svarbu pabrėžti, jog vadovėlių turinyje tarpasmeniniams įgūdžiams skiriamas didelis dėmesys. Pagrindiniai šių temų tikslai yra atskleisti, išsiaiškinti skirtumus tarp komunikacijos ir bendravimo tipo, mokytis būti lanksčiam, susiduriant su komunikacijos nesusipratimais, nesusikalbėjimais, jaustis gerai bendraujant su kitataučiais, mokytis žinoti savo kultūros būklę. Mokiniai natūraliai skatinami ir motyvuojami plėtoti TKK, jiems pateikiamos užduotys, konkretūs patarimai, klausimai, pvz: “ar tu turi draugų ES valstybėse?”.Pedagogai gali skatinti ir motyvuoti mokinius diskutuoti, pamąstyti, o galbūt jie tikrai gali turėti draugų kitose šalyse.

IŠVADOS

1. Išnagrinėjus tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo pradinėje mokykloje bruožus ir raidą, paaiškėjo, jog:
  - Kompetencijų ugdymas ir su juo susijęs darbo planavimas yra mokytojo individualaus darbo aspektas, o ne mokyklos kuriamos bendros strategijos dalis. Pedagogas geranoriškai privalo, pasitelkdamas savo dalykines kompetencijas siekti geriausios sistemos mokiniams plėtoti TKK.
2. Išanalizavus tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo pradinėje mokykloje reikšmę ir specifiką, nustatyta, kad:
  - Pradinėje mokykloje vaikas ugdomas kaip asmenybė, formuojasi ne tik vaiko žinios, gebėjimai, įgūdžiai, bet mokinys yra ugdomas kaip unikali asmenybė, gebanti suprasti, pažinti žmogaus kitokumus: tautybę, tradicijas, kalbą, jausmus, emocijas, mokantis prisitaikyti įvairiose TKK situacijose.
  - Kalbinė komunikacinė kompetencija yra kalbos mokymo (si) turinys plačiąja prasme, ji apibūdinama kaip nuostatų, žinių ir gebėjimų visuma.
3. Išanalizavus pradinio ugdymo vadovėlių turinį, orientuotą į tarpkultūrinių žinių teikimą atvirumo kitokumui, ugdymą, paaiškėjo, jog:
  - Pradinio ugdymo vadovėliuose konkrečios informacijos apie kitas tautas ir kultūras pateikiama minimaliai.
  - Pradinio ugdymo pakopos mokiniai ugdymo (-si) procese su kitomis kultūromis, kalbomis, religijomis ir tautybėmis supažindinami minimaliai, priklausomai nuo pedagogo dalykinių kompetencijų ir požiūrio ugdyti TKK.
  - Žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus ir elgesį tai pats legviausias ir dažniausiai mūsų naudojamuose vadovėliuose rastas elementas.
  - Pastebimas labai konkretus ir aiškus informacijos pateikimas apie kitą šalį, kitą religiją, papročius, tai reiškia, jog mokiniams paaiškinimai ir kitų šalių pristatymai yra aiškūs.
  - Anglų kalbos vadovėliuose visada yra puslapių veikėjų – tamsiukų, kitų dalykų vadovėliuose vaikai piešiami neišskiriant jų odos spalvos. Taip mokiniai skatinami pripažinti kitataučius ir nevertinti žmogaus išvaizdos.
  - Mokiniams nagrinėjant įvairias temas yra užduodami konkretūs klausimai diskusijai : „ar tu turi draugą ES valstybėse?“ Mokiniai natūraliai skatinami ir motyvuojami plėtoti TKK.
4. Išsiaiškinus kiek daug dėmesio yra skiriama TKK pradiniame ugdyme, nustatyta, jog:

- Sparčiausiai tarpkultūrinės komunikacijos plėtojimas vyksta pasaulio pažinimo ir užsienio kalbos – anglų kalbos pamokose.
  - Vadovėlių turinyje tarpasmeniniams įgūdžiams skiriamas didelis dėmesys. Pagrindiniai šių temų tikslai: supažindinti ir atskleisti skirtumus tarp komunikacijos ir bendravimo tipo, mokytis būti lanksčiam, susiduriant su komunikacijos nesusipratimais, jaustis gerai bendraujant su kitataučiais, mokytis žinoti savo kultūros būklę.
5. Įvertinus TKK sudėtinės ugdomošias dalis ir išnagrinėjus pradiniam ugdyme dažniausiai naudojamus TKK modelio kriterijus, paaiškėjo, jog:
- Populiariausias tarpkultūrinės komunikacijos elementas - žinios apie kitą kultūrą, kitokumą, kultūrinės vertybes, įsitikinimus, elgesį. Lietuvių autorių pradinio ugdymo vadovėliuose daugiausiai naudojamas būtent šis elementas.
  - Pradinio ugdymo vadovėliuose tarpkultūrinis jautrumas yra įvardijamas kaip tarpkultūrinio bendravimo baimė. Mokiniais pateikiamos konkrečios užduotys su pamąstymais, pvz: „atvyko tamsiuokas į Lietuvą ir su juo niekas nenori draugauti,...ar turi svetur draugų, giminių,...“.
6. TKK naujumas ir kitokumas yra viena ir labai svarbi sėkmingo ugdymo(-si) dalis.
7. Išanalizavus 2003 -2006 metų leidimo vadovėlius ir 2006 –2009 metų vadovėlius ir juos palyginus, galima teigti, kad:
- Senesnio leidimo vadovėliuose 1-ose ir 2-ose klasėse TKK ugdymui skiriama mažiau dėmesio, o naujesnio leidimo vadovėliuose - daugiau.
  - Senesnio leidimo vadovėliuose 3-ose ir 4-ose klasėse TKK ugdymui skiriama žymiai daugiau dėmesio, o naujesnio leidimo vadovėliuose - žymiai mažiau.
  - Didžiausais dėmesys TKK ugdymui teikiamas senesnio leidimo 2003 – 2006 metų leidimo vadovėliuose 4 – ose klasėse.
  - Mažiausias dėmesys TKK ugdymui teikiamas senesnio leidimo 2003 – 2006 metų leidimo vadovėliuose 1 – ose klasėse.
8. TKK temų grafikas lietuvių, anglų, matematikos ir pasaulio pažinimo pamokose per visus mokslo metus 2003 – 2006 metų ir 2006 – 2009 metų leidimo vadovėliuose leidžia teigti, kad:
- Senesnio leidimo vadovėliuose ankstyvajame pradinio ugdymo pakopos laikotarpyje minimaliai galima skirti TKK ugdymui, visas ugdymo turinys orientuotas į savo tautą, kultūrą, tradicijas ir kalbą.
  - Naujesnio leidimo vadovėliuose ankstyvajame pradinio ugdymo pakopos laikotarpyje daugiau skiriama dėmesio TKK ugdymui.

- Senesnio leidimo 2003 – 2006 metų leidimo vadovėliuose ir naujesnio leidimo 2006 – 2009 metų leidimo vadovėliuose TKK temos ugdymo (-si) procese “auga “ kartu su mokiniu.

Multicultural competence in primary school (summary)

The increasing migration of the European nations are increasingly faced with different populations. Probably the first time of these, traditionally migration nations have to accept the new immigration of people identity. This process affects a range of institutions and their functions in society. Particularly noticeable changes in government policy, law and education. There is multiculturalism for a long time in latter area in Europe. Today's classrooms have united many different cultures, languages, ethnicities, religions, etc.

Master's thesis object – Education of Intercultural Competence in Primary School. Work objective – to analyse the substance of the primary school. Hypothesis - intercultural communication competence (ICC) paid little attention to primary education. Intercultural topics are common considered in the class of world knowledge. Objectives: Explore the concept of competence, explore competence types; reveal the main features of intercultural competence; Examine education of intercultural competence in primary school characteristics, evolution; To analyze the importance and specificity of intercultural competence in primary school; Master's work may be useful to educational institutions and educators, publishers and textbook creation groups, for teachers, students and educators of communication, culture, events management disciplines. Master's work is based on the promotion of intercultural communication standards of Europe, common programs and educational standards, scientific and methodical literature, articles. Work consists of three parts, which are distributed into sub-chapters. The work analyses and examines the concept of competence, features, qualities of intercultural education and the meaning of competence in details. Research tables have been prepared by using analysed methodical and scientific literature in accordance with the criteria by WB Gudykunst ICC model. Research object - substance of the textbooks of 1-4 classes primary education. Practical part analyzes received results and presents common statistics of the ICC topics. Formulated and presented the findings, the literature list and schedule. Research results are illustrated by pictures and tables. These results suggest the need for the expansion of primary school pupils ICC in education and learning process. Master's work originality and relevance to the present helps to find a clear ICC situation of primary education program.

Bibliografinių nuorodų sąrašas

1. Grebliauskienė B., Večkienė N. Komunikacinė kompetencija. Vilnius: Žara, 2002.
2. Bankauskienė N. Dalykinė kompetencija. Kaunas, 2007.
3. Bankauskienė N. Mokytojui būtinos kompetencijos. Vilnius, 2007.
4. Paulikienė R. Reikalavimai šiuolaikiniam mokytojui. Vilnius, 2008.
5. Cesevičiūtė I., Minkutė R. Developing students intercultural competence: towards effective university learning environments // Socialiniai mokslai, 2002. Nr. 4 (36).
6. Laurinavičienė A. Laiškų verslo partneriams ypatumai. Vilnius, 2007.
7. Lewis R.D. Kaip sėkmingai bendrauti su kitų tautų ir kultūrų atstovais. Vilnius, 2002.
8. Filosofija. Sociologija. 2007. T. 18. Nr. 4.
9. Tarpkultūrinė komunikacija. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-04-24]. Prieiga per internetą: <http://www.krc.lt/index.php?id=204>
10. Kasiulis V., Barvydiene V. Vadovavimo psichologija . Kaunas, 2005.
11. Matkevičienė R. Identities and intercultural communication: Thematic map of the 14th Congress of Nordic Networkfor Intercultural Communication // Informacijos mokslai, 2008 Nr.45.
12. Kompetencijomis grįsto ugdymo prielaidos Vilniaus mokyklose. Mokyklų tobulinimo centras, Vilnius, 2008.
13. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Vilnius, 2003.
14. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Vilnius, 2008.
15. Gudykunst W.B. Theorizing about Intercultural Communicacation. USA. 2005. Prieiga per internetą: [žiūrėta 2009-12-01]
<http://books.google.com/books?id=FQtdsLaPe3AC&lpg=PA3&ots=rdlZ3W64ts&lr=&hl=lt&pg=PA1#v=onepage&q=&f=false>
16. Gudykunst W.B. Theories of Intercultural Communication. China Media Research, 1(1), 2005.
17. Gu J .Theorizing about Intercultural Communication: Dynamic Semiotic and Memetic Approaches to Intercultural Communication (A Commentary), China Media Research, 4(2), 2008.
18. 2009 12 16 isakymas Nr. V-113_ Vadoveliu DB nuostatai.doc. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-04-05]. Prieiga per internetą:< <http://www.sac.smm.lt/index.php?id=5>>
19. 2009-2010 m. m. Galiojanciu vadoveliu sąrašas.doc. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-04-05]. Prieiga per internetą: <<http://www.sac.smm.lt/index.php?id=5>>
20. Tarpkultūrinis mokymasis. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-01]. Prieiga per internetą:< <http://www.aspnet.lt/index.php?n=95>>

21. Bendrieji ugdymo planai, Vilnius,2007.
22. Kalbų mokymo politikos aprašas, Vilnius, 2003.
23. Tarpkultūrinis mokymasis. T-kit Nr.4. Europos taryba ir komisija. 2000 m. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-01]. Prieiga per internetą:
<<http://www.scribd.com/doc/26791745/Tarpkulturinis-Mokymasis-2004>>
24. Irons J. Foreword Intercultural competence. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-02]. Prieiga per internetą: <http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/Espr_nr18.html#forord>
25. Dr. Lane. Communication competence defined. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-02]. Prieiga per internetą: < <http://www.uky.edu/~drlane/capstone/commcomp.htm>>
26. Gudykunst W.B. Culture and interpersonal communication. California State University, Fullerton. 1988. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-04-30]. Prieiga per internetą:
<<http://www.sagepub.com/authorDetails.nav?contribId=528100>>
27. About W.B.Gudykunst. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-04-24]. Prieiga per internetą:<
<http://www.sagepub.com/authorDetails.nav?contribId=528100>>.
28. Communications Scholar William Gudykunst Dies. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-02]. Prieiga per internetą:< http://calstate.fullerton.edu/news/2005/116_gudykunst.html>.
29. Globali individo kompetencijų aprėptis žinių visuomenėje. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-04]. Prieiga per internetą: <
http://www.google.lt/#hl=lt&source=hp&q=kompetencijos+savoka&meta=&aq=f&aqi=g3&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=ab2d45a45c098599>.
30. Goody J. Competencies and Education: Contextual Diversity. *In Defining and selecting key competencies*. Rychen, D.S; Salganik L.H. eds. Hogrefe & Huber Publishers, 2001, p. 175-189. ISBN 0-88937-248-9
31. Laužackas R.; Stasiūnaitienė E.; Teresevičienė M. Kompetencijų vertinimas neformaliajame ir savaiminiame mokymesi: monografija. Kaunas, 2005, 224 p. ISBN 9955-12-075-4
32. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Alma littera, Vilnius, 2001.
33. Weinert F. Concept of competence: a conceptual clarification. *In Defining and selecting key competencies*. Rychen D.S; Salganik L.H. eds. Hogrefe & Huber Publishers. 2001, p. 45-65. ISBN 0-88937-248-9
34. Salganik L. Competencies for life: a conceptual and empirical challenge. *In Defining and selecting key competencies*. Rychen, D.S; Salganik L.H. eds. Hogrefe & Huber Publishers, 2001, p. 17-32. ISBN 0-88937-248-9
35. Tarpkultūrinio bendravimo kompetencija Europoje. [interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-04]. Prieiga per internetą : < <http://www.lssa.smm.lt/index.php?id=44>>.

36. Jolanta Jevsejevienė. Mokinių komunikavimo kompetencijos ugdymas. [interaktyvus]
[žiūrėta 2010-05-06]. Prieiga per internetą:

<http://www.gimtasiszodis.lt/jevsejeviene_05_2.htm>.

K-Competencies. Asmeninių kompetencijų Europos mokymo Katalogas. Metodologija.
[interaktyvus] [žiūrėta 2010-05-07]. Prieiga per internetą: <<http://www.ifo.it/manpower-kcom/CD/LIE/metodologia.htm>>.

PRIEDAI

1 priedas. TKK elementai vadovėliuose 2003 – 2006 leidimo metais

9 lentelė. Tarpkultūrinės kompetencijos elementų pateikimas
pradinio ugdymo programoje
lietuvių kalbos, matematikos, pasaulio pažinimo, anglų kalbos
1-4 kl. Vadovėliuose 2003-2006 metų leidimo
patvirtintuose 2009 12 16 isakymas Nr. V-113

Eil. Nr.	Klasė Dalykas	TK elementų pateikimas vadovėliuose (temos) I pusmetis	TK elementų pateikimas vadovėliuose (temos) II pusmetis	TK elementų pateikimas vadovėliuose mokslo metuose
1.	I kl. Lietuvių kalba	-	-	-
2.	I kl. Matematika	-	-	-
3.	I kl. Pasaulio paž.	-	1	1
4.	II kl. Lietuvių kalba	-	1	1
5.	II kl. Matematika	-	3	3
6.	II kl. Pasaulio paž.	1	4	5
7.	II kl. Anglų kalba	1	1	2 Trys puslapių veikėjai - tamsiukai.
8.	III kl. Lietuvių kalba	2	5	7
9.	III kl. Matematika	4	2	6
10.	III kl. Pasaulio paž.	4	2	6
11.	III kl. Anglų kalba	2	5	7 Vienas knygos puslapių veikėjas tamsiukas.
12.	IV kl. Lietuvių kalba	-	1	1
13.	Ivkl. Matematika	2	5	7
14.	Ivkl. Pasaulio paž.	2	4	6
15.	IV kl. Anglų kalba	7	13	20 Vienas knygos puslapių veikėjas tamsiukas.

2 priedas. TKK elementai vadovėliuose 2006 – 2009 leidimo metais

10 lentelė. Tarpkultūrinės kompetencijos elementų pateikimas
pradinio ugdymo programoje
lietuvių kalbos, matematikos, pasaulio pažinimo, anglų kalbos
1-4 kl. vadovėliuose 2006-2009 metų leidimo
patvirtintuose 2009 12 16 isakymas Nr. V-113

Eil. Nr.	Klasė Dalykas	TK elementų pateikimas vadovėliuose (temos) I pusmetis	TK elementų pateikimas vadovėliuose (temos) II pusmetis	TK elementų pateikimas vadovėliuose mokslo metuose
1.	I kl. lietuvių kalba	-	1	1
2.	I kl. matematika	1	-	1
3.	I kl. pasaulio paž.	-	2	2
4.	II kl. lietuvių kalba	-	-	-
5.	II kl. matematika	1	1	2
6.	II kl. pasaulio paž.	3	5	8
7.	II kl. anglų kalba	2	2	4 Dus puslapių veikėjai - tamsiukai.
8.	III kl. lietuvių kalba	1	4	5
9.	III kl. matematika	-	3	3
10.	III kl. pasaulio paž.	-	4	4
11.	III kl. anglų kalba	2	6	8 Vienas knygos puslapių veikėjas tamsiukas.
12.	IV kl. lietuvių kalba	-	2	2
13.	IVkl. matematika	3	4	7
14.	IVkl. pasaulio paž.	1	2	3
15.	IV kl. anglų kalba	4	10	14 Vienas knygos puslapių veikėjas tamsiukas.

3 priedas. Vadovėliai ,dažniausiai naudojami 2009 - 2010 mokslo metais Vilniaus m. mokyklose.

11 lentelė. Vadovėliai ,dažniausiai naudojami

2009 - 2010 mokslo metais Vilniaus m. mokyklose

Galiojantys bendrojo lavinimo dalykų vadovėliai 2009-2010 mokslo metais

2009 12 16 isakymas Nr. V-113

Eil. Nr.	Klasė Dalykas	Knygų skaičius	Vadovėlio pavadinimas leidimo metai 2003 - 2006 m.	Knygų skaičius	Vadovėlio pavadinimas leidimo metai 2006 - 2009 m.
1.	I kl. Lietuvių kalba	3 vnt.	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji kn. I kl. (serija „Šok“)	3 vnt.	E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Elementorius. 1-oji kn. I kl.
			J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. I kl. (serija „Šok“)		E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Elementorius. 2-oji kn. I kl.
			J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. I kl. (serija „Šok“)		E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Elementorius. 2-oji kn. I kl.
2.	I kl. Matematika	2 vnt.	A. ir D. Kiseličiai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. I kl.	2 vnt.	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. I kl.
			A. ir D. Kiseličiai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. I kl.		B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. I kl.
3.	I kl. Pasaulio pažinimas	2 vnt.	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. I kl.	2 vnt.	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. I kl.
	I KL. VISO 14 vadovėlių		R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. I kl.		E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. I kl.
4.	II kl. Lietuvių kalba	4 vnt.	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. 1 d. II kl.	3 vnt.	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji kn. II kl. (serija „Šok“)
			V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. 2 d. II kl.		J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. II kl. (serija „Šok“)
			V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. 1 d. II kl.		J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. II kl. (serija „Šok“)
			E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. 2 d. II kl.		
5.	II kl.	2 vnt.	A. ir D. Kiseličiai.	2 vnt.	B. Balčytis, R. Martinėnienė.

	Matematika		Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. II kl.		Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. II kl.
			A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. II kl.		B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. II kl.
6.	II kl. Pasaulio pažinimas	2 vnt.	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. II kl.	2vnt.	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. II kl. (serija „Šok“)
			R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. II kl.		E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. II kl. (serija „Šok“)

7.	II kl. Anglų kalba II KL. VISO 19 vadovėlių	2vnt.	C. Skinner. Excellent! Starter. I k. I m. m. C. Bradshaw, J. Hadfield. Excellent! 1. I m. m.	2vnt.	A. Worrall. English Adventure 1. I m. m. (ankstyvasis ugdymas) A. Worrall. English Adventure 2. I-II m. m. (ankstyvasis ugdymas)
8.	III kl. Lietuvių kalba	4 vnt.	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. III kl.	3 vnt.	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji kn. III kl. (serija „Šok“)
			V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. III kl.		J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. III kl. (serija „Šok“)
			E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. III kl.		J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. III kl. (serija „Šok“)
			V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 4-oji kn. III kl.		
9.	III kl. Matematika	2 vnt.	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. III kl.	2 vnt.	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. III kl.
			A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. III kl.		B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. III kl.
10.	III kl. Pasaulio pažinimas	2 vnt.	V. Jonynienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl.	2 vnt.	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl.
			V. Jonynienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. III kl.		R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. III kl.
11.	III kl. Anglų kalba III KL. VISO 17vadovėlių	1vnt.	C. Bradshaw, J. Hadfield. Excellent! 2. II m. m.	1vnt.	I. Hearn. English Adventure 3. II-III m. m. (ankstyvasis ugdymas)

12.	IV kl. Lietuvių kalba	4 vnt.	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. IV kl.	3 vnt.	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji kn. IV kl. (serija „Šok“)
			E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. IV kl.		J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. IV kl. (serija „Šok“)
			V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. IV kl.		J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. IV kl. (serija „Šok“)
			E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 4-oji kn. IV kl.		
13.	IV kl. Matematika	2 vnt.	A. ir D. Kiselišiai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. IV kl.	2 vnt.	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. IV kl.
			A. ir D. Kiselišiai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. IV kl.		B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. IV kl.

14.	IV kl. Pasaulio pažinimas	2 vnt.	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. IV kl.	2vnt.	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl. (serija „Šok“)
			R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. IV kl.		E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. III kl. (serija „Šok“)
15.	IV kl. Anglų kalba	1vnt.	C. Bradshaw, J. Hadfield. Excellent! 3. III m. m. (ankstyvasis ugdymas)	1vnt.	I. Hearn. English Adventure 4. III m. m. (ankstyvasis ugdymas)
	IV KL. VISO 17vadovėlių				

34 priedas. Galiojantys bendrojo lavinimo dalykų vadovėliai 2009-2010 mokslo metais
2009 12 16 isakymas Nr. V-113

Eil. Nr.	Vadovėlio autorius, pavadinimas, paskirtis	Nuo kelintų metų leidimo galioja	Leidimas 2009 m.	Leidykla	Pastabos
	Vadovėliai I klasei				
1	E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Elementorius. 1-oji kn. I kl.	2007		Šviesa	
2	E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Elementorius. 2-oji kn. I kl.	2007		Šviesa	
3	E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Elementorius. 3-ioji kn. I kl.	2007		Šviesa	
4	E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Elementorius. I kl.	2000		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
5	M. Nagytė. Mano elementorius. A knyga. I kl.	2006		Šviesa	
6	M. Nagytė. Mano elementorius. B knyga. I kl.	2006		Šviesa	
7	M. Nagytė. Mano elementorius. C knyga. I kl.	2006		Šviesa	
8	M. Nagytė. Mano elementorius. D knyga. I kl.	2006		Šviesa	
9	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji kn. I kl. (serija „Šok“)	2006		Alma littera	
10	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. I kl. (serija „Šok“)	2006		Alma littera	
11	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. I kl. (serija „Šok“)	2006		Alma littera	
12	R. Skripkienė. Spindulėlis. I-II kl. (valstybinė kalba)	2001		Gimtasis žodis	
13	H. Prosnikova, V. Stumbrienė. Elementorius. Labas. Lietuvių kalba. 1 d. I kl. (valstybinė kalba)	2009	naujas	Žara	<i>7-8 metų vaikams, pradedantiems mokytis užsienio lituanistinėse mokyklose</i>
14	H. Prosnikova, V. Stumbrienė. Elementorius. Labas. Lietuvių kalba. 2 d. I kl. (valstybinė kalba)	2009	naujas	Žara	<i>7-8 metų vaikams, pradedantiems mokytis užsienio lituanistinėse mokyklose</i>
15	M. Grydž. Stebuklingos raidelės. Elementorius. 1-oji kn. I kl. (lenkų kalba)	2004		Šviesa	
16	M. Grydž. Stebuklingos raidelės. Elementorius. 2-oji kn. I kl. (lenkų kalba)	2004		Šviesa	
17	M. Grydž. Stebuklingos raidelės. Elementorius. 3-ioji kn. I kl. (lenkų kalba)	2004		Šviesa	
18	B. Orševska. Poelementorinio laikotarpio skaitiniai. I kl. (lenkų kalba)	1998		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama

19	R. Jakubova, I. Liubinska, I. Zacharova. Vesiolaja karusel. Rusų kalba. 1-oji kn. I kl. (rusų kalba)	2006		Šviesa	
20	R. Jakubova, I. Liubinska, I. Zacharova. Vesiolaja karusel. Rusų kalba. 2-oji kn. I kl. (rusų kalba)	2006		Šviesa	
21	R. Jakubova, I. Liubinska, I. Zacharova. Vesiolaja karusel. Rusų kalba. 3-ioji kn. I kl. (rusų kalba)	2006		Šviesa	
22	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. I kl.	2005		Šviesa	
23	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. I kl.	2005		Šviesa	
24	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. I kl.	2009	pataisytas	Šviesa	
25	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. I kl.	2009	pataisytas	Šviesa	
26	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. I kl. (lenkų kalba)	2008		Šviesa	
27	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. I kl. (lenkų kalba)	2008		Šviesa	
28	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. I kl. (lenkų kalba)	2001		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
29	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. I kl. (rusų kalba)	2008		Šviesa	
30	B. Balčytis, R. Martinėnienė, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. I kl. (rusų kalba)	2008		Šviesa	
31	B. Balčytis, A. Vaičiulienė. Skaičių šalis. Matematika. I kl. (rusų kalba)	2003		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
32	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. I kl.	2004		Alma littera	fondų papildyti nerekomenduojama
33	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. I kl.	2004		Alma littera	fondų papildyti nerekomenduojama
34	A. Kiseliovas, D. Kiseliova. Matematika. 1-oji kn. I kl.	2009	naujas	Alma littera	
35	A. Kiseliovas, D. Kiseliova. Matematika. 2-oji kn. I kl.	2009	naujas	Alma littera	
36	A. Kiseliovas, D. Kiseliova. Matematika. 3-ioji kn. I kl.	2009	naujas	Alma littera	
37	J. Vengalienė, S. Žeknienė, J. Žvirblienė. Riešutas. Matematika. 1-oji kn. I kl. (serija „Šok“)	2008		Šviesa	
38	J. Vengalienė, S. Žeknienė, J. Žvirblienė. Riešutas. Matematika. 2-oji kn. I kl. (serija „Šok“)	2008		Šviesa	
39	J. Vengalienė, S. Žeknienė, J. Žvirblienė. Riešutas. Matematika. 3-ioji kn. I kl. (serija „Šok“)	2008		Šviesa	
40	V. Jonynienė. Mano pasaulis. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. I kl.	2009	naujas	Šviesa	
41	V. Jonynienė. Mano pasaulis. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. I kl.	2009	naujas	Šviesa	
42	V. Jonynienė. Aš ir pasaulis. Pasaulio	2004		Šviesa	fondų papildyti

	pažinimas. I kl.				nerekomenduojama
43	V. Jonyrienė. Aš ir pasaulis. Pasaulio pažinimas. I kl. (lenkų kalba)	2006		Šviesa	
44	V. Jonyrienė. Aš ir pasaulis. Pasaulio pažinimas. I kl. (rusų kalba)	2006		Šviesa	
45	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. I kl.	2005		Šviesa	
46	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. I kl.	2005		Šviesa	
47	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. I kl.	2007		Alma littera	
48	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. I kl.	2007		Alma littera	
49	J. Dilytė. Dailė. I kl.	2000		Kronta	
50	M. Jelinskaitė, S. Vaitkevičiūtė. Dailė. I kl.	2005		Baltos lankos	
51	J. Sidabrienė, R. Drakšienė. Tišku tašku. Dailės ir technologijų vadovėlis. 1-oji kn. I kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
52	J. Sidabrienė, R. Drakšienė. Tišku tašku. Dailės ir technologijų vadovėlis. 2-oji kn. I kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
53	I. Staknienė, R. Tuinylaitė, E. Vizgirdienė. Dailė ir technologijos. I kl.	2006		Šviesa	
54	A. Grabauskienė, J. Morkytė. Dailė ir darbeliai. I-IV kl. (lenkų kalba)	1995		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
55	A. Grabauskienė, J. Morkytė. Dailė ir darbeliai. I-IV kl. (rusų kalba)	1995		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
56	V. Krakauskaitė. Lakštutė. Muzika. I kl.	2004		Šviesa	
57	E. Velička. Mano muzika. I kl.	2007		Šviesa	
58	E. Velička, J. Labul. Muzika. I kl. (lenkų kalba)	2003		Šviesa	
59	M. Jakubovskaja. Muzika. I kl. (rusų kalba)	1999		Kronta	fondų papildyti nerekomenduojama
60	V. Starkauskaitė, V. Žalytė. Aš, Tu ir Mes. Dorinio ugdymo vadovėlis. I-II kl.	1999		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
61	V. Starkauskaitė, V. Žalytė. Aš, Tu ir Mes. Dorinio ugdymo vadovėlis. I-II kl. (rusų kalba)	2001		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
62	U. Balasch, M. Pollert, Th. Trautmann, B. Wegener. Etika. I-II kl.	2000		Alma littera	
63	V. Kuzmickaitė, A. Meškauskienė, R. Varkalaitė-Bakienė. Nendrė. Etikos vadovėlis. I kl.	2009	naujas	Šviesa	
64	V. Zeliankienė. Aš ir kitas. Etikos vadovėlis. I kl.	2006		Šviesa	
65	Z. Tručionienė, R. Ratkevičiūtė. Esu Dievo vaikas. Katalikų tikybos vadovėlis. I kl.	2000		Katalikų pasaulio leidiniai	
	Vadovėliai II klasei				
66	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Naujasis šaltinis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. II kl.	2009	naujas	Šviesa	
67	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Naujasis šaltinis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. II kl.	2009	naujas	Šviesa	
68	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Naujasis šaltinis. Lietuvių kalba. 3-oji kn. II kl.	2009	naujas	Šviesa	
69	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Naujasis šaltinis. Lietuvių kalba. 4-oji kn. II kl.	2009	naujas	Šviesa	
70	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinėlis.	2002		Šviesa	fondų papildyti

	Lietuvių kalba. 1-oji kn. II kl.				nerekomenduojama
71	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. 1 d. II kl.	2005		Šviesa	poz. Nr. 70 vadovėlis, padalintas į 2 d.
72	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. 2 d. II kl.	2005		Šviesa	poz. Nr. 70 vadovėlis, padalintas į 2 d.
73	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. II kl.	2002		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
74	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. 1 d. II kl.	2005		Šviesa	poz. Nr. 73 vadovėlis, padalintas į 2 d.
75	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinėlis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. 2 d. II kl.	2005		Šviesa	poz. Nr. 73 vadovėlis, padalintas į 2 d.
76	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji kn. II kl. (serija „Šok“)	2007		Alma littera	
77	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. II kl. (serija „Šok“)	2007		Alma littera	
78	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. II kl. (serija „Šok“)	2007		Alma littera	
79	M. Dunovska, T. Kolenda. Wedrowka po zdaniach i slowkach. Lenkų kalba. 1-oji kn. II kl. (lenkų kalba)	2007		Šviesa	
80	M. Dunovska, T. Kolenda. Wedrowka po zdaniach i slowkach. Lenkų kalba. 2-oji kn. II kl. (lenkų kalba)	2007		Šviesa	
81	M. Dunovska, T. Kolenda. Wedrowka po zdaniach i slowkach. Lenkų kalba. 3-ioji kn. II kl. (lenkų kalba)	2007		Šviesa	
82	R. Jakobova, T. Atabajeva. Detskij mir. Rusų kalba. 1-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2007		Šviesa	
83	R. Jakobova, T. Atabajeva. Detskij mir. Rusų kalba. 2-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2007		Šviesa	
84	R. Jakobova, T. Atabajeva. Detskij mir. Rusų kalba. 3-ioji kn. II kl. (rusų kalba)	2007		Šviesa	
85	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. II kl.	2006		Šviesa	
86	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. II kl.	2006		Šviesa	
87	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. II kl. (lenkų kalba)	2002		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
88	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. II kl. (lenkų kalba)	2008		Šviesa	
89	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. II kl. (lenkų kalba)	2008		Šviesa	
90	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. II kl. (rusų kalba)	2003		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
91	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
92	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
93	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. II kl.	2005		Alma littera	
94	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. II kl.	2005		Alma littera	
95	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2000		Alma littera	fondų papildyti nerekomenduojama

96	A. ir D. Kiseličiai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2000		Alma littera	fondų papildyti nerekomenduojama
97	L. Hofšteterienė, D. Šalnienė. Plius. Matematika. 1 d. II kl.	2003		Briedis	fondų papildyti nerekomenduojama
98	L. Hofšteterienė, D. Šalnienė. Plius. Matematika. 2 d. II kl.	2003		Briedis	fondų papildyti nerekomenduojama
99	S. Žeknienė, J. Žvirblienė. Riešutas. Matematika. 1-oji kn. II kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
100	S. Žeknienė, J. Žvirblienė. Riešutas. Matematika. 2-oji kn. II kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
101	S. Žeknienė, J. Žvirblienė. Riešutas. Matematika. 3-ioji kn. II kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
102	V. Jonynienė. Pasaulis ir aš. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. II kl.	2005		Šviesa	
103	V. Jonynienė. Pasaulis ir aš. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. II kl.	2005		Šviesa	
104	V. Jonynienė. Pasaulis ir aš. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. II kl. (lenkų kalba)	2007		Šviesa	
105	V. Jonynienė. Pasaulis ir aš. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. II kl. (lenkų kalba)	2007		Šviesa	
106	V. Jonynienė. Pasaulis ir aš. Pasaulio pažinimas. II kl. (rusų kalba)	2001		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
107	V. Jonynienė. Pasaulis ir aš. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2008		Šviesa	
108	V. Jonynienė. Pasaulis ir aš. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. II kl. (rusų kalba)	2008		Šviesa	
109	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. II kl.	2006		Šviesa	
110	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. II kl.	2006		Šviesa	
111	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. II kl. (serija „Šok“)	2008		Alma littera	
112	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. II kl. (serija „Šok“)	2008		Alma littera	
113	J. Dilytė. Dailė. II kl.	2007		Kronta	
114	M. Jelinskaitė. Dailė. II kl.	2005		Baltos lankos	
115	I. Staknienė, R. Tuinylaitė, E. Vizgirdienė. Dailė ir technologijos. II kl.	2007		Šviesa	
116	V. Krakauskaitė. Lakšutė. Muzika. II kl.	2004		Šviesa	
117	E. Velička. Muzika. II kl.	2000		Šviesa	
118	V. Zeliankienė. Aš ir kitas. Etikos vadovėlis. II kl.	2007		Šviesa	
119	Z. Tručionienė, R. Ratkevičiūtė. Tikiu ir myliu. Katalikų tikybės vadovėlis. II kl.	2001		Katalikų pasaulio leidiniai	
	Vadovėliai III klasei				
120	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. III kl.	2004		Šviesa	
121	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. III kl.	2004		Šviesa	
122	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. III kl.	2004		Šviesa	
123	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 4-oji kn. III kl.	2004		Šviesa	
124	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji	2008		Alma littera	

	kn. III kl. (serija „Šok“)				
125	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. III kl. (serija „Šok“)	2008		Alma littera	
126	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-oji kn. III kl. (serija „Šok“)	2008		Alma littera	
127	R. Skripkienė. Raktelis. Mokomės lietuvių kalbos. 1 d. III kl. (valstybinė kalba)	1998		Gimtas žodis	fondų papildyti nerekomenduojama
128	R. Skripkienė. Raktelis. Mokomės lietuvių kalbos. 2 d. III kl. (valstybinė kalba)	1999		Gimtas žodis	fondų papildyti nerekomenduojama
129	B. Orševska. Ziarnko do ziarnka. Lenkų kalba. 1-oji kn. III kl. (lenkų kalba)	2006		Šviesa	
130	B. Orševska. Ziarnko do ziarnka. Lenkų kalba. 2-oji kn. III kl. (lenkų kalba)	2006		Šviesa	
131	B. Orševska. Ziarnko do ziarnka. Lenkų kalba. 3-oji kn. III kl. (lenkų kalba)	2006		Šviesa	
132	I. Liubinska, I. Zacharova, J. Rukovič. Pestyje stranicy. Rusų kalba. 1-oji kn. III kl. (rusų kalba)	2008		Šviesa	
133	I. Liubinska, I. Zacharova, J. Rukovič. Pestyje stranicy. Rusų kalba. 2-oji kn. III kl. (rusų kalba)	2008		Šviesa	
134	I. Liubinska, I. Zacharova, J. Rukovič. Pestyje stranicy. Rusų kalba. 3-oji kn. III kl. (rusų kalba)	2008		Šviesa	
135	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. III kl.	2007		Šviesa	
136	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. III kl.	2007		Šviesa	
137	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. III kl.	2009	naujas	Šviesa	
138	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. III kl.	2009	naujas	Šviesa	
139	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. III kl. (lenkų kalba)	2003		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
140	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. III kl. (lenkų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
141	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. III kl. (lenkų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
142	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. III kl. (rusų kalba)	2003		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
143	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. III kl.	2006		Alma littera	
144	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. III kl.	2006		Alma littera	
145	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. III kl. (rusų kalba)	2001		Alma littera	fondų papildyti nerekomenduojama
146	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. III kl. (rusų kalba)	2001		Alma littera	fondų papildyti nerekomenduojama
147	L. Hofšteterienė, D. Šalnienė. Plius. Matematika. 1 d. III kl.	2004		Briedis	fondų papildyti nerekomenduojama
148	L. Hofšteterienė, D. Šalnienė. Plius. Matematika. 2 d. III kl.	2004		Briedis	fondų papildyti nerekomenduojama
149	V. Jonynienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl.	2006		Šviesa	
150	V. Jonynienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. III kl.	2006		Šviesa	
151	V. Jonynienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl. (lenkų kalba)	2008		Šviesa	
152	V. Jonynienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio	2008		Šviesa	

	pažinimas. 2-oji kn. III kl. (lenkų kalba)				
153	V. Jonyrienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl. (rusų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
154	V. Jonyrienė. Mūsų pasaulis. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. III kl. (rusų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
155	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl.	2007		Šviesa	
156	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. III kl.	2007		Šviesa	
157	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. III kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Alma littera	
158	E. Minkuvienė, L. Kukanauzienė, A. Didžgalvienė. Gilė. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. III kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Alma littera	
159	V. Krakauskaitė. Lakštutė. Muzika. III kl.	2004		Šviesa	
160	E. Velička. Muzika. III kl.	2000		Šviesa	
161	I. Staknienė, R. Tuinylaitė, E. Vizgirdienė. Dailė ir technologijos. III kl.	2007		Šviesa	
162	R. Mikučionytė. Dailė. III kl.	2006		Baltos lankos	
163	U. Balasch, M. Pollert, Th. Trautmann, B. Wegener. Etika. III-IV kl.	2000		Alma littera	fondų papildyti nerekomenduojama
164	V. Zeliankienė. Aš ir kiti. Etikos vadovėlis. III kl.	2008		Šviesa	
165	L. Rimkevičiūtė, Z. Storpirštienė. Dievas padeda. Katalikų tikybos vadovėlis. III kl.	1999		Katalikų pasaulio leidiniai	fondų papildyti nerekomenduojama
	Vadovėliai IV klasei				
166	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 1-oji kn. IV kl.	2005		Šviesa	
167	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 2-oji kn. IV kl.	2005		Šviesa	
168	V. Plentaitė, E. Marcelionienė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. IV kl.	2005		Šviesa	
169	E. Marcelionienė, V. Plentaitė. Šaltinis. Lietuvių kalba. 4-oji kn. IV kl.	2005		Šviesa	
170	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 1-oji kn. IV kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Alma littera	
171	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 2-oji kn. IV kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Alma littera	
172	J. Banytė, Dž. Kuzavinienė, V. Vyšniauskienė. Pupa. Lietuvių kalba. 3-ioji kn. IV kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Alma littera	
173	H. Prosnikova. Vaikystės spalvos. Mokomės lietuvių kalbos. 1 d. IV kl. (valstybinė kalba)	1998		Gimtas žodis	
174	H. Prosnikova. Vaikystės spalvos. Mokomės lietuvių kalbos. 2 d. IV kl. (valstybinė kalba)	1999		Gimtas žodis	
175	H. Prosnikova. Vaikystės spalvos. Mokomės lietuvių kalbos. 3 d. IV kl. (valstybinė kalba)	1999		Gimtas žodis	
176	A. Lukša. Stebuklingi karoliukai. Lenkų literatūra ir kalba. 1-oji kn. IV kl. (lenkų kalba)	2005		Šviesa	
177	A. Lukša. Stebuklingi karoliukai. Lenkų	2005		Šviesa	

	literatūra ir kalba. 2-oji kn. IV kl. (lenkų kalba)				
178	A. Lukša. Stebuklingi karoliukai. Lenkų literatūra ir kalba. 3-ioji kn. IV kl. (lenkų kalba)	2005		Šviesa	
179	I. Liubinska, I. Zacharova, J. Rukovič. Solnečnyj krug. Rusų kalba. 1-oji kn. IV kl. (rusų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
180	I. Liubinska, I. Zacharova, J. Rukovič. Solnečnyj krug. Rusų kalba. 2-oji kn. IV kl. (rusų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
181	I. Liubinska, I. Zacharova, J. Rukovič. Solnečnyj krug. Rusų kalba. 3-ioji kn. IV kl. (rusų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
182	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. IV kl.	2004		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
183	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. IV kl.	2008		Šviesa	
184	B. Balčytis, R. Martinėnienė. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. IV kl.	2008		Šviesa	
185	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. IV kl. (lenkų kalba)	2004		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
186	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. 1-oji kn. IV kl. (rusų kalba)	2005		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
187	B. Balčytis. Skaičių šalis. Matematika. 2-oji kn. IV kl. (rusų kalba)	2005		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
188	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 1-oji kn. IV kl.	2006		Alma littera	
189	A. ir D. Kiseliovai. Matematikos pasaulyje. Matematika. 2-oji kn. IV kl.	2006		Alma littera	
190	L. Hofšteterienė, D. Šalnienė. Plus. Matematika. 1 d. IV kl.	2006		Briedis	fondų papildyti nerekomenduojama
191	L. Hofšteterienė, D. Šalnienė. Plus. Matematika. 2 d. IV kl.	2006		Briedis	fondų papildyti nerekomenduojama
192	V. Jonynienė. Vienas pasaulis. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. IV kl.	2007		Šviesa	
193	V. Jonynienė. Vienas pasaulis. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. IV kl.	2007		Šviesa	
194	V. Jonynienė. Vienas pasaulis. Pasaulio pažinimas. IV kl. (lenkų kalba)	2003		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
195	V. Jonynienė. Vienas pasaulis. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. IV kl. (lenkų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
196	V. Jonynienė. Vienas pasaulis. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. IV kl. (lenkų kalba)	2009	naujas	Šviesa	
197	V. Jonynienė. Vienas pasaulis. Pasaulio pažinimas. IV kl. (rusų kalba)	2003		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
198	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 1-oji kn. IV kl.	2008		Šviesa	
199	R. Makarskaitė-Petkevičienė, V. Varnagirienė. Raktas, atrakinantis visas pasaulio pažinimo karalystės duris. Pasaulio pažinimas. 2-oji kn. IV kl.	2008		Šviesa	
200	V. Niauronytė. Su mitu žvelgiant. Antikos kultūros įvadas. IV kl.	2004		Versus aureus	fondų papildyti nerekomenduojama
201	V. Krakauskaitė. Lakštutė. Muzika. IV kl.	2004		Šviesa	
202	E. Velička. Muzika. IV kl.	1998		Šviesa	fondų papildyti nerekomenduojama
203	I. Staknienė, R. Tuinylaitė, E. Vizgirdienė. Dailė ir technologijos. IV kl.	2008		Šviesa	

204	R. Mikučionytė, A. Tornau. Dailė. IV kl.	2007		Baltos lankos	
205	V. Zeliankienė. Aš ir kiti. Etikos vadovėlis. IV kl.	2009	naujas	Šviesa	
206	D. Širvinskytė, D. Uogintienė. Dievas su mumis. Katalikų tikybos vadovėlis. IV kl.	1999		Katalikų pasaulio leidiniai	fondų papildyti nerekomenduojama

Vadovėliai užsienio kalbai mokytis					
Anglų kalba					
923	R. Stoškienė, A. Timofejevienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. 1-oji kn. II kl. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2007		Šviesa	
924	R. Stoškienė, A. Timofejevienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. 2-oji kn. II kl. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2007		Šviesa	
925	R. Stoškienė, A. Timofejevienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. 3-ioji kn. II kl. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2007		Šviesa	
926	R. Stoškienė, A. Timofejevienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. A1 lygis. 1-oji kn. III kl. II m. m. (ankstyvasis ugdymas) (serija „Šok“)	2008		Šviesa	
927	R. Stoškienė, A. Timofejevienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. A1 lygis. 2-oji kn. III kl. II m. m. (ankstyvasis ugdymas) (serija „Šok“)	2008		Šviesa	
928	R. Stoškienė, A. Timofejevienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. A1 lygis. 3-ioji kn. III kl. II m. m. (ankstyvasis ugdymas) (serija „Šok“)	2008		Šviesa	
929	R. Stoškienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. A1 lygis. 1-oji kn. IV kl. III m. m. (ankstyvasis ugdymas) (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
930	R. Stoškienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. A1 lygis. 2-oji kn. IV kl. III m. m. (ankstyvasis ugdymas) (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
931	R. Stoškienė ir kt. Golden Key. Anglų kalba. A1 lygis. 3-ioji kn. IV kl. III m. m. (ankstyvasis ugdymas) (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa	
932	V. Rupainienė ir kt. Early School English 1. Anglų kalba. 1-oji kn. II kl. (ankstyvasis ugdymas)	2003		Šviesa	
933	V. Rupainienė, V. Maksvytienė, N. Sabeckienė. Early School English 1. Anglų kalba. 1-oji kn. 1 d. II kl. (ankstyvasis ugdymas)	2008		Šviesa	
934	V. Rupainienė, V. Maksvytienė, N. Sabeckienė. Early School English 1. Anglų kalba. 1-oji kn. 2 d. II kl. (ankstyvasis ugdymas)	2008		Šviesa	
935	V. Rupainienė ir kt. Early School English 2. Anglų kalba. 2-oji kn. III kl. (ankstyvasis	2004		Šviesa	

	ugdymas)			
936	V. Rupainienė, V. Maksvytienė, N. Sabeckienė. Early School English 2. Anglų kalba. 2-oji kn. 1 d. III kl. (ankstyvasis ugdymas)	2008		Šviesa
937	V. Rupainienė, V. Maksvytienė, N. Sabeckienė. Early School English 2. Anglų kalba. 2-oji kn. 2 d. III kl. (ankstyvasis ugdymas)	2008		Šviesa
938	V. Rupainienė, V. Maksvytienė, N. Sabeckienė. Early School English 3. Anglų kalba. 3-ioji kn. 1 d. IV kl. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Šviesa
939	V. Rupainienė, V. Maksvytienė, N. Sabeckienė. Early School English 3. Anglų kalba. 3-ioji kn. 2 d. IV kl. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Šviesa
940	R. Stoškienė, A. Timofejevienė, S. Skapienė ir kt. Key to English. Anglų kalba. A2. 1 lygis. 1-oji kn. V kl. IV m. m. (serija „Šok“)	2008		Šviesa
941	R. Stoškienė, A. Timofejevienė, S. Skapienė ir kt. Key to English. Anglų kalba. A2. 1 lygis. 2-oji kn. V kl. IV m. m. (serija „Šok“)	2008		Šviesa
942	R. Stoškienė ir kt. Key to English. Anglų kalba. A2 lygis. 1-oji kn. VI kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa
943	R. Stoškienė ir kt. Key to English. Anglų kalba. A2 lygis. 2-oji kn. VI kl. (serija „Šok“)	2009	naujas	Šviesa
944	V. Rupainienė ir kt. Super English 1. Anglų kalba. A2. 1.1. V kl.	2006		Šviesa
945	V. Rupainienė, B. Baskakovienė, A. Prekeris Braun, R. Liutkuvienė, I. Šneiderienė. Super English 2. Anglų kalba. 2-oji kn. VI kl.	2007		Šviesa
946	V. Rupainienė, B. Baskakovienė, A. Prekeris Braun, R. Liutkuvienė, I. Šneiderienė. Super English 3. Anglų kalba. B 1.1 lygis. VII kl.	2008		Šviesa
947	V. Rupainienė ir kt. Super English 4. B1. Anglų kalba. 1 d. VIII kl.	2009	naujas	Šviesa
948	V. Rupainienė ir kt. Super English 4. B1. Anglų kalba. 2 d. VIII kl.	2009	naujas	Šviesa
949	R. Stoškienė, A. Timofejevienė. School English 3. Anglų kalba. III m. m.	2001		Šviesa
950	R. Stoškienė, A. Timofejevienė. School English 4. Anglų kalba. IV m. m.	2002		Šviesa
951	R. Stoškienė, A. Timofejevienė. School English 5. Anglų kalba. V m. m.	2003		Šviesa
952	R. Stoškienė, A. Timofejevienė. School English 6. Anglų kalba. VI m. m.	2004		Šviesa
953	R. Stoškienė, A. Timofejevienė, M. Storr. School English 7. Anglų kalba. VII m. m.	2005		Šviesa
954	D. Valančienė, R. Tarbūnienė. Lessons on American Democracy. Demokratijos ir pilietiškumo ugdymas per anglų kalbos pamokas. IX-XII kl.	2005		Versus aureus
955	R. Šimukauskienė. What is what in the World of Catering. Viešasis maitinimas. VIII-IX m. m. Technologijų moduliui	2003		Šviesa
956	I. Rozgienė, E. Šleintienė. Business	2001		Šviesa

	English for Schools. Mokomės verslo kalbos. VIII-IX m. m. Verslo moduliui			
957	Autorių kolektyvas (vad. E. Šleintienė). Limelight 11. VIII m. m.	2004		Šviesa
958	Autorių kolektyvas (vad. E. Šleintienė). Limelight 12. XII kl.	2005		Šviesa
959	A. Worrall. English Adventure 1. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Longman
960	A. Worrall. English Adventure 2. I-II m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Longman
961	I. Hearn. English Adventure 3. II-III m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Longman
962	I. Hearn. English Adventure 4. III m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Longman
963	C. Skinner. Excellent! Starter. I k. I m. m.	2004		Longman
964	C. Bradshaw, J. Hadfield. Excellent! 1. I m. m.	2003		Longman
965	C. Bradshaw, J. Hadfield. Excellent! 2. II m. m.	2003		Longman
966	C. Bradshaw, J. Hadfield. Excellent! 3. III m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Longman
967	M. Herrera, T. Zanatta. New English Parade Starter A. I m. m.	2000		Longman
968	M. Herrera, T. Zanatta. New English Parade Starter B. I m. m.	2000		Longman
969	M. Herrera, T. Zanatta. New English Parade 1. II m. m.	2000		Longman
970	M. Herrera, T. Zanatta. New English Parade 2. III m. m.	2000		Longman
971	M. Herrera, T. Zanatta. New English Parade 3. IV m. m.	2000		Longman
972	M. Herrera, T. Zanatta. New English Parade 4. V m. m.	2001		Longman
973	S. McKinlay. Success Beginner. A1. IV m. m.	2008		Longman
974	J. Comyns Carr, J. Parsons. Success Elementary. A1 lygis. I k. V-VI m. m.	2007		Longman
975	S. McKinlay, B. Hastings. Success Pre-Intermediate. A2-B1 lygis. I k. VII m. m.	2007		Longman
976	S. McKinlay, B. Hastings. Success Intermediate. B1-B2 lygis. I k. VIII m. m.	2007		Longman
977	J. Comyns Carr, J. Parsons. Success Upper-Intermediate. B2 lygis. I k. IX-X m. m. (stipriai pažengusiems mokiniams)	2007		Longman
978	S. Elsworth, J. Rose. Go! 1. II m. m.	1999		Longman
979	S. Elsworth, J. Rose ir kt. Go! 2. III m. m.	1999		Longman
980	S. Elsworth, J. Rose ir kt. Go! 3. IV m. m.	1999		Longman
981	J. Rose, S. Elsworth. Energy 1. III-IV m. m.	2004		Longman
982	J. Rose, S. Elsworth. Energy 2. IV-V m. m.	2004		Longman
983	J. Rose, S. Elsworth. Energy 3. V-VI m. m.	2005		Longman
984	R. Fricker. Energy Level 4. B1. VI-VII m. m.	2005		Longman
985	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Opportunities Beginner. II-III m. m.	2002		Longman
986	M. Harris, D. Mower. New Opportunities Beginner. II-III m. m.	2006		Longman
987	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Opportunities Elementary. III-IV m. m.	2001		Longman
988	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. New Opportunities Elementary A1. I k. III-IV m.	2006		Longman

	m.			
989	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Opportunities Pre-Intermediate. V-VI m. m.	2000		Longman
990	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. New Opportunities Pre-Intermediate A2. I k. V-VI m. m.	2006		Longman
991	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Opportunities Intermediate. VI-VII m. m.	2001		Longman
992	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. New Opportunities Intermediate B1. I k. VI-VII m. m.	2006		Longman
993	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Opportunities Upper-Intermediate. VIII-IX m. m.	2002		Longman
994	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. New Opportunities Upper-Intermediate. VIII-IX m. m.	2006		Longman
995	M. Harris, D. Mower. Challenges 1. A1 lygis. I k. IV m. m.	2006		Longman
996	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Challenges 2. A2 lygis. I k. V m. m.	2007		Longman
997	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Challenges 3. A2-B1 lygis. I k. VI m. m.	2007		Longman
998	M. Harris, D. Mower, A. Sikorzynska. Challenges 4. B1 lygis. I k. VII m. m.	2007		Longman
999	B. Abbs, I. Freebairn, Ch. Barker. New Snapshot Starter. I-II m. m.	2003		Longman
1000	B. Abbs, I. Freebairn, Ch. Barker. New Snapshot Elementary. III-IV m. m.	2003		Longman
1001	B. Abbs, I. Freebairn, Ch. Barker. New Snapshot Pre-Intermediate. V-VI m. m.	2003		Longman
1002	B. Abbs, I. Freebairn, Ch. Barker. New Snapshot Intermediate. VII-VIII m. m.	2004		Longman
1003	J. Copade, L. Lague-Mortimer, M. Stephens. Get on Track to FCE. VIII-IX m. m.	2002		Longman
1004	A. Stanton, M. Stephens. Fast Track to FCE. VIII-IX m. m.	2001		Longman
1005	R. Acklam, A. Crace. Going for Gold Intermediate. VIII-IX m. m.	2003		Longman
1006	R. Acklam, A. Crace. Going for Gold. Upper Intermediate. VIII-IX m. m.	2003		Longman
1007	R. Acklam, S. Burgess. First Certificate Gold. VIII-IX m. m.	2000		Longman
1008	J. Newbrook, J. Wilson, R. Acklam. New FC Gold. VIII-IX m. m.	2004		Longman
1009	R. Roberts. Premium. B1. IX-X m. m.	2008		Longman
1010	R. Acklam, A. Crace. Premium. B2. X-XI m. m.	2008		Longman
1011	J. Newbrook, J. Wilson, R. Acklam. FCE Gold plus. B2. X-XI m. m.	2008		Longman
1012	J. Bell, R. Gower. First Certificate Expert. VIII-IX m. m.	2003		Longman
1013	J. Bell, R. Gower. First Certificate Expert. New Edition. B2. X-XI m. m.	2008		Longman
1014	F. Scott-Barret. First Certificate Listening and Speaking. VIII-IX m. m.	2000		Longman
1015	J. Copage. First Certificate Use of English. VIII-IX m. m.	2000		Longman
1016	J. Copage. First Certificate Writing. VIII-IX m. m.	2000		Longman

1017	P. McGavigan. First Certificate Reading. VIII-IX m. m.	2000		Longman
1018	D. Cotton, D. Falvey. Market Leader Pre-Intermediate. VII m. m.	2001		Longman
1019	D. Cotton, D. Falvey. Market Leader Intermediate. VIII m. m.	2000		Longman
1020	D. Cotton, D. Falvey. Market Leader Upper-Intermediate. IX m. m.	2000		Longman
1021	H. Solozano, L. Frazier. Contemporary Topics 1. VII m. m.	2002		Longman
1022	E. Kisslinger, M. Rost. Contemporary Topics 2. VIII m. m.	2002		Longman
1023	D. Beglar, N. Murray. Contemporary Topics 3. IX m. m.	2002		Longman
1024	C. Read, A. Soberon. Hello Robby Rabbit 1. Starter lygis. I k. I m. m. Ankstyvasis ugdymas (ikimokyklinis ugdymas)	2002		Macmillan
1025	C. Read, A. Soberon. Hello Robby Rabbit 2. Starter lygis. I k. I m. m. Ankstyvasis ugdymas (ikimokyklinis ugdymas)	2002		Macmillan
1026	C. Read, A. Soberon. Little Bugs 1. Starter lygis. I k. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2004		Macmillan
1027	C. Read, A. Soberon. Little Bugs 2. Starter lygis. I k. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2004		Macmillan
1028	J. Morris, J. Ramsden. Here's Patch the Puppy 1. Starter lygis. I k. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Macmillan
1029	J. Morris, J. Ramsden. Here's Patch the Puppy 2. Starter lygis. I k. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		Macmillan
1030	P. Ellis. Way In to English. Beginner. A1 lygis. I k. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2007		Macmillan
1031	P. Ellis, M. Bowen. Way Ahead. New Edition. 1. I k. I m. m.	2005		Macmillan
1032	P. Ellis, M. Bowen. Way Ahead. New Edition. 2. I k. II m. m.	2005		Macmillan
1033	P. Ellis, M. Bowen. Way Ahead. New Edition. 3. I k. III m. m.	2005		Macmillan
1034	P. Ellis, M. Bowen. Way Ahead. New Edition. 4. I k. IV m. m.	2005		Macmillan
1035	P. Ellis, M. Bowen. Way Ahead. New Edition. 5. I k. V m. m.	2005		Macmillan
1036	P. Ellis, M. Bowen. Way Ahead. New Edition. 6. I k. VI m. m.	2005		Macmillan
1037	J. Garton-Sprenger, P. Prowse. Shine Level 1. II m. m.	1999		Macmillan
1038	J. Garton-Sprenger, P. Prowse. Shine Level 2. III m. m.	1999		Macmillan
1039	J. Garton-Sprenger, P. Prowse. Shine Level 3. IV m. m.	2000		Macmillan
1040	J. Garton-Sprenger, P. Prowse. Inspiration 1. A1/A2. I k. III-IV m. m.	2005		Macmillan
1041	J. Garton-Sprenger, P. Prowse. Inspiration 2. A2/B1. I k. V-VI m. m.	2005		Macmillan
1042	J. Garton-Sprenger, P. Prowse. Inspiration 3. A2-B1 lygiai. I k. VII m. m.	2006		Macmillan
1043	J. Garton-Sprenger, P. Prowse. Inspiration 4. B1 lygis. I k. VIII-IX m. m.	2007		Macmillan
1044	N. Kenny, A. Kelly. Ready for PET. B1 lygis. I k. IX m. m.	2007		Macmillan
1045	R. Norris, H. Thomson. Ready for First	2002		Macmillan

	Certificate. VIII-IX m. m.			
1046	R. Norris. New Ready for FCE. B2. I k. XI m. m.	2008		Macmillan
1047	S. Kay, V. Jones. New Inside Out Beginner. A1 lygis. II k. I m. m.	2007		Macmillan
1048	S. Kay, V. Jones. New Inside Out Elementary. A2 lygis. I k. II-III m. m. (suaugusiems)	2007		Macmillan
1049	S. Kay, V. Jones. New Inside Out Pre-Intermediate. A2/B1. I k. IV-V m. m.	2008		Macmillan
1050	S. Kay, V. Jones. Inside Out Elementary. I k. V-VI m. m.	2006		Macmillan
1051	S. Kay, V. Jones, P. Kerr. Inside Out Pre-Intermediate. VI-VII m. m.	2002		Macmillan
1052	S. Kay, V. Jones, P. Kerr. Inside Out Intermediate. VII-VIII m. m.	2000		Macmillan
1053	S. Kay, V. Jones, P. Kerr. Inside Out Upper-Intermediate. VIII-IX m. m.	2001		Macmillan
1054	S. Kay, V. Jones, P. Kerr. Inside Out advanced. X-XI m. m. Pagilintam ugdymui	2001		Macmillan
1055	L. Prodromou. Rising Star Intermediate. VI-VII m. m.	2001		Macmillan
1056	L. Prodromou. Rising Star Pre-First Certificate. VII-VIII m. m.	2000		Macmillan
1057	L. Prodromou. First Certificate Star. VIII-IX m. m.	1998		Macmillan
1058	S. House, K. Scott. Story Magic 1. I-II m. m.	2003		Macmillan
1059	S. House, K. Scott. Story Magic 2. I-II m. m.	2003		Macmillan
1060	S. House, K. Scott. Story Magic 3. I-II m. m.	2003		Macmillan
1061	S. House, K. Scott. Story Magic 4. I-II m. m.	2003		Macmillan
1062	C. Barker, L. Mitchell. Tempo 1. III m. m.	2005		Macmillan
1063	C. Barker, L. Mitchell. Tempo 2. IV m. m.	2005		Macmillan
1064	C. Barker, L. Mitchell. Tempo 3. V m. m.	2005		Macmillan
1065	L. Clandfield. Straightforward Beginner. A1 lygis. I k. I m. m.	2007		Macmillan
1066	L. Clandfield. Straightforward Elementary. I k. V m. m.	2006		Macmillan
1067	P. Kerr. Straightforward Pre-Intermediate. I k. VI m. m.	2005		Macmillan
1068	P. Kerr, C. Jones. Straightforward Intermediate. I k. VII m. m.	2006		Macmillan
1069	M. Mann. Laser Intermediate. B1. I k. VI-VII m. m.	2005		Macmillan
1070	M. Mann, S. Taylore-Knowles. Laser Pre-FCE. VIII m. m.	2004		Macmillan
1071	M. Mann, S. Taylore-Knowles. Laser FCE. IX m. m.	2004		Macmillan
1072	M. Mann. New Laser B 1. VIII m. m.	2008		Macmillan
1073	M. Mann, S. Taylore-Knowles. New Laser B 1+. X m. m.	2008		Macmillan
1074	M. Mann, S. Taylore-Knowles. New Laser B 2. XI m. m.	2008		Macmillan
1075	M. Mann, S. Taylore-Knowles. Destination B2. B2 lygis. I k. X-XI m. m. Žodyno ir gramatikos vadovėlis	2006		Macmillan
1076	M. Mann, S. Taylore-Knowles. New Destination B1. I k. IX-X m. m.	2008		Macmillan

1077	M. Mann, S. Taylore-Knowles. New Destination B2. I k. XI m. m.	2008		Macmillan
1078	M. Mann, S. Taylore-Knowles. Skills for First Certificate. Writing. VIII-IX m. m. Rašymo vadovėlis	2003		Macmillan
1079	M. Mann, S. Taylore-Knowles. Skills for First Certificate. Reading. VIII-IX m. m. Skaitymo vadovėlis	2003		Macmillan
1080	M. Mann, S. Taylore-Knowles. Skills for First Certificate. Listening and Speaking. VIII-IX m. m. Klausymo ir kalbėjimo vadovėlis	2003		Macmillan
1081	M. Mann, S. Taylore-Knowles. Skills for First Certificate. Use of English. VIII-IX m. m. Kalbos vartojimo vadovėlis	2003		Macmillan
1082	J. Allison, P. Emmerson. The Business. B1-B2, Intermediate lygis. X-XI m. m. Verslo anglų kalba (verslo anglų kalbos moduliui)	2007		Macmillan
1083	S. Phillips, M. Morgan, M. Slattery. Incredible English 1. 1 lygis. I k. I m. m.	2006		Oxford UP
1084	S. Phillips, M. Morgan, M. Slattery. Incredible English 2. A1. 1 lygis. I k. II m. m.	2007		Oxford UP
1085	S. Phillips, M. Morgan. Incredible English 3. A1. 2 lygis. I k. III m. m.	2007		Oxford UP
1086	P. Redpath, M. Morgan, S. Phillips. Incredible English 4. A2. 1 lygis. I k. IV m. m.	2007		Oxford UP
1087	S. Phillips, P. Redpath. Incredible English 5. A2. I k. V m. m.	2008		Oxford UP
1088	S. Phillips, P. Redpath. Incredible English 6. A2. I k. VI m. m.	2008		Oxford UP
1089	M. Charrington, D. Strange. New Chatterbox Starter. Starter lygis. I k. I m. m.	2006		Oxford UP
1090	D. Strange. New Chatterbox 1. 1 lygis. I k. II m. m.	2006		Oxford UP
1091	D. Strange. New Chatterbox 2. A1 lygis. I k. II m. m.	2007		Oxford UP
1092	S. Maidment, L. Roberts. Happy House 1. I m. m.	2000		Oxford UP
1093	S. Maidment, L. Roberts. Happy House 2. I-II m. m.	2003		Oxford UP
1094	S. Maidment, L. Roberts. Happy Street 1. II-III m. m.	2000		Oxford UP
1095	S. Maidment, L. Roberts. Happy Street 2. II-III m. m.	2001		Oxford UP
1096	B. Bowler, S. Parminter. Happy Earth 1. IV m. m.	2002		Oxford UP
1097	B. Bowler, S. Parminter. Happy Earth 2. IV-V m. m.	2003		Oxford UP
1098	B. Wetz. Adventures Starter. I k. III-IV m. m.	2002		Oxford UP
1099	B. Wetz. Adventures Elementary. I k. IV-V m. m.	2002		Oxford UP
1100	B. Wetz. Adventures Pre-Intermediate. I k. V-VI m. m.	2003		Oxford UP
1101	B. Wetz, M. Gammidge. Adventures Intermediate. I k. VI-VII m. m.	2005		Oxford UP
1102	T. Falla, P. Davies. Solutions. Elementary.	2008		Oxford UP

	A2. I k. IV-V m. m.			
1103	T. Falla, Paul A Davies. Solutions. Pre-Intermediate. B1 lygis. I k. VI-VII m. m.	2007		Oxford UP
1104	T. Falla, P. Davies. Solutions. Intermediate. B1. I k. VIII-IX m. m.	2008		Oxford UP
1105	T. Falla, P. Davies. Solutions. Upper-Intermediate. B2. I k. X-XI m. m.	2009		Oxford UP
1106	T. Falla, P. Davies. Solutions. Advanced. B2+. I k. X-XI m. m.	2009		Oxford UP
1107	N. Simmons. Family and Friends 1. Iki A1. I k. II m. m.	2009		Oxford UP
1108	P. Shipton. Chit Chat 1. II m. m.	2002		Oxford UP
1109	P. Shipton. Chit Chat 2. III m. m.	2002		Oxford UP
1110	J. Quintana, R. Robb Benne. Oxford Heroes 1. A1.2 lygis. I k. IV-V m. m. arba II k. IV-V m. m.	2007		Oxford UP
1111	J. Quintana, R. Robb Benne. Oxford Heroes 2. A2.1-A2.2 lygiai. I k. V-VI m. m. arba II k. V-VI m. m.	2007		Oxford UP
1112	J. Quintana, R. Robb Benne. Oxford Heroes 3. A2.2-B1 lygiai. I k. VI-VII m. m. arba II k. VI-VII m. m.	2007		Oxford UP
1113	P. Radley, D. Simons, C. Campbell. Horizons 1. I k. IV-V m. m.	2005		Oxford UP
1114	P. Radley, D. Simons, C. Campbell. Horizons 2. I k. V-VI m. m.	2005		Oxford UP
1115	P. Radley, D. Simons, C. Campbell. Horizons 3. I k. VI-VII m. m.	2005		Oxford UP
1116	P. Radley, D. Simons, C. Campbell. Horizons 4. I k. VII-VIII m. m.	2005		Oxford UP
1117	T. Hutchinson. Project 1. Third edition. A1 lygis. I k. I m. m. arba II k. I m. m.	2008		Oxford UP
1118	T. Hutchinson. Project 2. Third edition. A2. I k. IV m. m.	2008		Oxford UP
1119	T. Hutchinson. Project 3. Third edition. A2. I k. V m. m.	2008		Oxford UP
1120	T. Hutchinson. Project 1. I m. m.	1999		Oxford UP
1121	T. Hutchinson. Project 2. II m. m.	1999		Oxford UP
1122	T. Hutchinson. Project 3. III m. m.	2000		Oxford UP
1123	T. Hutchinson. Project 4. IV m. m.	2001		Oxford UP
1124	T. Hutchinson. Project Plus. V m. m.	2002		Oxford UP
1125	P. Kelly. Matrix Introduction A2. I k. V m. m.	2009		Oxford UP
1126	J. Wildman. Matrix Foundation A2+. I k. V-VI m. m.	2005		Oxford UP
1127	K. Gude, M. Duckworth. Matrix Pre-Intermediate. VI-VII m. m.	2002		Oxford UP
1128	K. Gude, M. Duckworth. New Matrix Pre-Intermediate. B1, Pre-Intermediate lygis. I k. VI-VII m. m.	2007		Oxford UP
1129	K. Gude, J. Wildman. Matrix Intermediate. VII-VIII m. m.	2001		Oxford UP
1130	K. Gude, J. Wildman. New Matrix Intermediate. B2.1, Intermediate lygis. I k. VII-VIII m. m.	2006		Oxford UP
1131	K. Gude, J. Wildman. Matrix Upper-Intermediate. VIII-IX m. m.	2001		Oxford UP
1132	K. Gude, J. Wildman. New Matrix Upper-Intermediate. B2.2, Upper-Intermediate lygis. I k. VIII-IX m. m.	2007		Oxford UP
1133	D. Strange, D. Hall. Pacesetter Starter. II	2000		Oxford UP

	m. m.			
1134	D. Strange, D. Hall. Pacesetter Elementary. III m. m.	2000		Oxford UP
1135	D. Strange, D. Hall. Pacesetter Pre-Intermediate. IV-V m. m.	2000		Oxford UP
1136	D. Strange, D. Hall. Pacesetter Intermediate. V-VI m. m.	2000		Oxford UP
1137	R. Nolasco. Twist 1! IV m. m.	2000		Oxford UP
1138	R. Nolasco. Twist 2! V m. m.	2000		Oxford UP
1139	R. Nolasco. Twist 3! VI m. m.	2001		Oxford UP
1140	R. Nolasco. New Streetwise Intermediate. VI-VII m. m.	1999		Oxford UP
1141	R. Nolasco. New Streetwise Upper-Intermediate. VIII-IX m. m.	2000		Oxford UP
1142	J. Quintana. Build up to Countdown. B lygis. I k. VIII-IX m. m.	2007		Oxford UP
1143	M. Duckworth, K. Gude. Countdown to First Certificate. VIII-IX m. m.	1999		Oxford UP
1144	M. Duckworth, K. Gude, J. Quintana. Countdown to First Certificate. B1+. I k. IX m. m.	2008		Oxford UP
1145	P. May. Knockout First Certificate. VIII-IX m. m.	1999		Oxford UP
1146	J. Wildman, D. Bolton. Attain Intermediate. VII-VIII m. m.	2003		Oxford UP
1147	J. Wildman, D. Bolton. Attain Upper-Intermediate B2. I k. VIII-IX m. m.	2004		Oxford UP
1148	S. Haines, B. Stewart. First Certificate Masterclass. VIII-IX m. m.	2004		Oxford UP
1149	S. Haines, B. Stewart. First Certificate Masterclass. New Edition. B2. I k. X-XI m. m.	2008		Oxford UP
1150	K. Gude. First Certificate Fast Class. VIII-IX m. m.	2004		Oxford UP
1151	A. Capel, R. Nixon. PET Masterclass. Intermediate. VII-VIII m. m.	2003		Oxford UP
1152	D. Gryca, J. Sosnowska, R. Whitehead, Z. Nyiro ir kt. Oxford Exam Excellence. B1-C1 lygiai. I k. baigiamosios klasės, pasiruošimas egzaminams	2006		Oxford UP
1153	P. A. Davies, T. Falla. FCE Result. B2. I k. X-XI m. m.	2008		Oxford UP
1154	K. Gude, M. Stephens. CAE Result. New Edition. C1. I k. XI m. m.	2008		Oxford UP
1155	K. Gude, M. Stephens. CAE Result. C1 lygis. I k. baigiamosios klasės, pagilintam mokymui	2006		Oxford UP
1156	M. Harrison. FCE Practice Tests. New Edition. B2. I k. X-XI m. m.	2008		Oxford UP
1157	M. Harrison. CAE Practice Tests. New Edition. C1. I k. XI m. m.	2008		Oxford UP
1158	M. Harrison. First Certificate Skills: Use of English. FCE lygis. I k. baigiamosios klasės, pasiruošimas egzaminams	2004		Oxford UP
1159	M. Harrison. First Certificate Skills: Use of English. New Edition. B2. I k. X-XI m. m.	2008		Oxford UP
1160	H. Q. Mitchell. Yippee! (Red Book). A1, Beginner lygis. I k. I m. m. Ankstyvasis ugdymas (skirtas 6 metų amžiaus vaikams)	2004		MM Publications
1161	H. Q. Mitchell. Yippee! (Green Book). A1, Beginner lygis. I k. I m. m. Ankstyvasis	2003		MM Publications

	ugdymas (skirtas 6 metų amžiaus vaikams)			
1162	H. Q. Mitchell. Yippee! (Blue Book). Beginner. 1 ankstyvasis anglų kalbos mokymo lygis A1. I k. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2004		MM Publications
1163	H. Q. Mitchell, S. Parker. Zoom a. I-II m. m.	2000		MM Publications
1164	H. Q. Mitchell, S. Parker. Zoom b. I-II m. m.	2001		MM Publications
1165	H. Q. Mitchell, S. Parker. Zoom c. I-II m. m.	2002		MM Publications
1166	H. Q. Mitchell, S. Parker. Pop Up Now 1. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		MM Publications
1167	H. Q. Mitchell, S. Parker. Pop Up Now 2. II m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		MM Publications
1168	H. Q. Mitchell, S. Parker. Pop Up Now 3. III m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2005		MM Publications
1169	H. Q. Mitchell, S. Parker. Pop Up Now 4. A1 lygis. I k. III m. m.	2005		MM Publications
1170	H. Q. Mitchell, S. Parker. Pop Up Now 5. 5 lygis. I k. IV m. m.	2005		MM Publications
1171	H. Q. Mitchell, S. Parker. Pop Up Now 6. 6 lygis. I k. V m. m.	2005		MM Publications
1172	H. Q. Mitchell, S. Parker. To the Top 1. II k. I-II m. m.	2005		MM Publications
1173	H. Q. Mitchell, S. Parker. To the Top 2. II k. II-III m. m.	2005		MM Publications
1174	H. Q. Mitchell. To the Top 3. II k. III-IV m. m.	2006		MM Publications
1175	H. Q. Mitchell. To the Top 4. Intermediate. II k. IV-V m. m.	2006		MM Publications
1176	H. Q. Mitchell, J. Scott. Say Yes to English 1. II-III m. m.	2000		MM Publications
1177	H. Q. Mitchell, J. Scott. Say Yes to English 2. III-IV m. m.	2000		MM Publications
1178	H. Q. Mitchell, J. Scott. Say Yes to English 3. IV-V m. m.	2001		MM Publications
1179	H. Q. Mitchell, J. Scott. Channel Your English Beginners. IV-V m. m.	2003		MM Publications
1180	H. Q. Mitchell, J. Scott. Channel Your English Elementary. V-VI m. m.	2003		MM Publications
1181	H. Q. Mitchell, J. Scott. Channel Your English Pre-Intermediate. VI-VII m. m.	2002		MM Publications
1182	H. Q. Mitchell, J. Scott. Channel Your English Intermediate. VII-VIII m. m.	2003		MM Publications
1183	H. Q. Mitchell, J. Scott. Channel Your English Upper-Intermediate. VIII-IX m. m.	2003		MM Publications
1184	E. Moutsou, S. Parker. Use of English for the FCE examination. B1-B2 lygiai. I k. X-XI m. m.	2005		MM Publications
1185	E. Moutsou, S. Parker. Reading Comprehension for the FCE examination. B1-B2 lygiai. I k. X-XI m. m.	2005		MM Publications
1186	J. Dooley-V. Evans. Fairyland Starter. A1, Starter lygis. I k. I m. m.	2008		Express publishing
1187	J. Dooley-V. Evans. Fairyland 2. A1, Beginner lygis. I k. I m. m.	2007		Express publishing
1188	J. Dooley, V. Evans. Fairyland 3. I m. m.	2007		Express publishing
1189	J. Dooley-V. Evans. Fairyland 4. A1, Beginner lygis. I k. III m. m.	2007		Express publishing
1190	E. Gray-V. Evans. Welcome Starter a. A1,	2005		Express publishing

	Starter lygis. I k. I m. m.			
1191	E. Gray, V. Evans. Welcome. Starter b. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2004		Express publishing
1192	E. Gray, V. Evans. Welcome. Aboard 1. II m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2003		Express publishing
1193	E. Gray, V. Evans. Welcome. Aboard 2. III m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2003		Express publishing
1194	E. Gray, V. Evans. Welcome. Aboard 3. III-IV m. m. (nuo ankstyvojo ugdymo)	2005		Express publishing
1195	E. Gray, V. Evans. Welcome. Aboard 4. IV-V m. m. (nuo ankstyvojo ugdymo)	2005		Express publishing
1196	E. Gray, V. Evans. Welcome 1. I-II m. m.	1999		Express publishing
1197	E. Gray, V. Evans. Welcome 2. II-III m. m.	2000		Express publishing
1198	E. Gray, V. Evans. Welcome 3. III-IV m. m.	2001		Express publishing
1199	V. Evans-J. Dooley. Access 1. A1, Beginner lygis. I k. IV m. m.	2007		Express publishing
1200	V. Evans-J. Dooley. Access 2. A1, Elementary lygis. I k. V m. m.	2008		Express publishing
1201	V. Evans-J. Dooley. Access 3. A2, Pre-Intermediate lygis. I k. VI m. m.	2008		Express publishing
1202	V. Evans-J. Dooley. Access 4. B1, B1+. VII m. m.	2008		Express publishing
1203	V. Evans, J. Dooley. Enterprise 1. Beginner. IV-V m. m.	1998		Express publishing
1204	V. Evans, J. Dooley. Enterprise 2. Elementary. V-VI m. m.	1999		Express publishing
1205	V. Evans, J. Dooley. Enterprise 3. Pre-Intermediate. VI-VII m. m.	1997		Express publishing
1206	V. Evans, J. Dooley. Enterprise Plus. Pre-Intermediate. VI-VII m. m.	2002		Express publishing
1207	V. Evans, J. Dooley. Enterprise 4. Intermediate. VII-VIII m. m.	1997		Express publishing
1208	V. Evans, J. Dooley. Upstream. Beginner. IV-V m. m.	2005		Express publishing
1209	V. Evans, J. Dooley. Upstream. Elementary. V-VI m. m.	2005		Express publishing
1210	V. Evans, J. Dooley. Upstream. Pre-Intermediate. VI-VII m. m.	2004		Express publishing
1211	V. Evans, J. Dooley. Upstream. Level B1+. VIII-IX m. m.	2006		Express publishing
1212	V. Evans, J. Dooley. Upstream. Intermediate. VIII-IX m. m.	2002		Express publishing
1213	V. Evans, J. Dooley. Upstream. Intermediate. B2. VIII-IX m. m.	2008		Express publishing
1214	B. Obee, V. Evans. Upstream. Upper-Intermediate. IX m. m.	2003		Express publishing
1215	V. Evans, B. Obee. Upper-Intermediate. B2+. VIII-IX m. m.	2008		Express publishing
1216	V. Evans-L. Edwards. Upstream Advanced. C1-C2, Advanced lygis. I k. XI m. m.	2003		Express publishing
1217	V. Evans, L. Edwards, J. Dooley. Upstream. B2-C1. I k. XI m. m. XII kl.	2008		Express publishing
1218	V. Evans-J. Dooley. Wishes. B2.1. Upper-Intermediate lygis. I k. IX-X m. m.	2008		Express publishing
1219	V. Evans, J. Dooley. Wishes. B2.2. I k. XI m. m. XII kl.	2008		Express publishing
1220	V. Evans. FCE Use of English 1. B2.1, Upper-Intermediate lygis. I k. X-XI m. m. Pasiruošimas egzaminams	2008		Express publishing
1221	V. Evans. FCE Use of English 2. B2.2. IX	2008		Express publishing

	m. m.			
1222	E. Gray, V. Evans. Letterfun. I m. m.	2001		Express publishing
1223	E. Gray, V. Evans. Set Sail 1. Primary. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2001		Express publishing
1224	E. Gray, V. Evans. Set Sail 2. Primary. II m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2001		Express publishing
1225	E. Gray, V. Evans. Set Sail 3. II-III m. m. (nuo ankstyvojo ugdymo)	2004		Express publishing
1226	E. Gray, V. Evans. Set Sail 4. III-IV m. m. (nuo ankstyvojo ugdymo)	2005		Express publishing
1227	J. Dooley, V. Evans. Sail Away 1. II m. m.	2003		Express publishing
1228	J. Dooley, V. Evans. Sail Away 2. III m. m.	2004		Express publishing
1229	V. Evans, N. O'Sullivan. Click On Starter. II m. m.	2002		Express publishing
1230	V. Evans, N. O'Sullivan. Click On 1. Beginner. III m. m.	2000		Express publishing
1231	V. Evans, N. O'Sullivan. Click On 2. Elementary. IV m. m.	2001		Express publishing
1232	V. Evans, N. O'Sullivan. Click On 3. Pre-Intermediate. V m. m.	2001		Express publishing
1233	V. Evans, N. O'Sullivan. Click On 4. Intermediate. VI-VII m. m.	2002		Express publishing
1234	J. Dooley, V. Evans. Blockbuster 1. III-IV m. m.	2004		Express publishing
1235	J. Dooley, V. Evans. Blockbuster 2. V-VI m. m.	2005		Express publishing
1236	J. Dooley, V. Evans. Blockbuster 3. VI-VII m. m.	2005		Express publishing
1237	J. Dooley, V. Evans. Blockbuster 4. VIII-IX m. m.	2006		Express publishing
1238	D. Hicks, A. Littlejohn. Primary Colours Starter. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2002		Cambridge UP
1239	D. Hicks, A. Littlejohn. Primary Colours 1. I m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2002		Cambridge UP
1240	D. Hicks, A. Littlejohn. Primary Colours 2. II m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2003		Cambridge UP
1241	D. Hicks, A. Littlejohn. Primary Colours 3. II-III m. m. (ankstyvasis ugdymas)	2004		Cambridge UP
1242	C. Nixon, M. Tomlinson. Kid's Box 1. I k. I m. m.	2008		Cambridge UP
1243	C. Nixon, M. Tomlinson. Kid's Box 2. I k. II m. m.	2008		Cambridge UP
1244	C. Nixon, M. Tomlinson. Kid's Box 3. A1. I k. III m. m.	2008		Cambridge UP
1245	G. Gerngross, H. Puchta. Join Us for English. 1 lygis. I k. I-II m. m.	2006		Cambridge UP
1246	G. Gerngross, H. Puchta. Join Us for English 2. 2 lygis (A1, Beginner lygis). I k. II m. m.	2006		Cambridge UP
1247	G. Gerngross, H. Puchta. Join Us for English 3. I k. III-IV m. m.	2006		Cambridge UP
1248	A. Littlejohn, D. Hicks. Cambridge English for Schools. Starter. II-III m. m.	1999		Cambridge UP
1249	A. Littlejohn, D. Hicks. Cambridge English for Schools 1. Elementary. IV-V m. m.	2001		Cambridge UP
1250	A. Littlejohn, D. Hicks. Cambridge English for Schools 2. Pre-Intermediate. VI-VII m. m.	2002		Cambridge UP
1251	A. Littlejohn, D. Hicks. Cambridge English for Schools 3. Intermediate. VII-VIII m. m.	2002		Cambridge UP
1252	A. Littlejohn, D. Hicks. Cambridge English	2002		Cambridge UP

	for Schools 4. Upper-Intermediate. VIII-IX m. m.			
1253	D. Goodey, N. Goodey. Messages 1. A1+. I k. III-IV m. m.	2006		Cambridge UP
1254	D. Goodey, N. Goodey. Messages 2. A2. I k. IV-V m. m.	2006		Cambridge UP
1255	D. Goodey, N. Goodey, M. Craven. Messages 3. A2/B1. I k. V-VI m. m.	2006		Cambridge UP
1256	D. Goodey, N. Goodey, M. Levy. Messages 4. 4 lygis. I k. VII m. m.	2006		Cambridge UP
1257	H. Puchta, J. Stranks ir kt. More 1. A1. I k. III-IV m. m.	2008		Cambridge UP
1258	H. Puchta, J. Stranks ir kt. More 2. A2. I k. IV-V m. m.	2008		Cambridge UP
1259	H. Puchta, J. Stranks ir kt. More 3. A2-B1. I k. V-VI m. m.	2008		Cambridge UP
1260	C. Redston, G. Cunningham. Face 2 face Elementary. A1, Elementary lygis. I k. V-VI m. m.	2005		Cambridge UP
1261	C. Redston, G. Cunningham. Face 2 face Pre-Intermediate. B1, Pre-Intermediate lygis. I k. VII m. m.	2005		Cambridge UP
1262	C. Redston, G. Cunningham. Face 2 face Intermediate. B1, Intermediate lygis. I k. VIII m. m.	2006		Cambridge UP
1263	C. Redston, G. Cunningham. Face 2 face Upper-Intermediate. B2, Upper-Intermediate lygis. I k. IX-X m. m.	2007		Cambridge UP
1264	H. Puchta, J. Stranks. English in Mind. Starter. IV m. m.	2004		Cambridge UP
1265	H. Puchta, J. Stranks. English in Mind 1. V m. m.	2004		Cambridge UP
1266	H. Puchta, J. Stranks. English in Mind 2. VI m. m.	2004		Cambridge UP
1267	H. Puchta, J. Stranks. English in Mind 3. VII m. m.	2004		Cambridge UP
1268	H. Puchta, J. Stranks, P. Lewis-Jones. English in Mind 4. B2, Intermediate/Upper-Intermediate lygis. I k. IX-X m. m.	2007		Cambridge UP
1269	H. Puchta, J. Stranks, P. Lewis-Jones. English in Mind 5. B2-C1. I k. X m. m.	2008		Cambridge UP
1270	J. Jones. Making Progress to First Certificate. B1-B2 lygiai. I k. VIII-IX m. m.	2005		Cambridge UP
1271	A. Capel, W. Sharp. Objective First Certificate (Second edition). I k. X-XI m. m.	2008		Cambridge UP
1272	G. Brook-Hart. Complete First Certificate. B2-C1. I k. X-XI m. m.	2008		Cambridge UP
1273	M. Spratt-B. Obee. First Certificate Direct. VIII-IX m. m.	2001		Cambridge UP